

Darłowo, dnia 10 lutego 2016 roku

BR.0002.2.2016
L. dz.54.W.2016

Mieszkańcy Gminy Darłowo

ZAPROSZENIE

Działając zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515, poz. 1890) i § 29 ust. 1 Statutu Gminy Darłowo (Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego z 2003 r. Nr 50, poz. 845; z 2008 r. Nr 35, poz. 701; z 2009 r. Nr 52, poz. 1337; z 2010 r. Nr 82, poz. 1549, z 2015 r. poz. 1077, poz. 4248) zapraszam na

XIX sesję VII kadencji Rady Gminy Darłowo,
która odbędzie się w dniu 19 lutego 2016 roku (piątek) o godzinie 10⁰⁰
w sali konferencyjnej Urzędu Gminy Darłowo, ul. Dąbrowskiego 4 w Darłowie.

Porządek obrad:

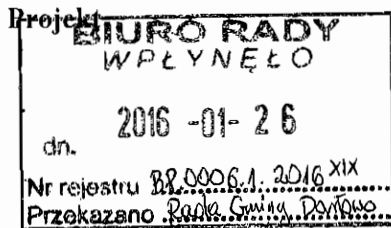
1. Sprawy organizacyjne:
  - 1.1. Otwarcie sesji.
  - 1.2. Stwierdzenie quorum.
  - 1.3. Ustalenie porządku obrad.
  - 1.4. Przyjęcie protokołu z dnia 29 grudnia 2015 roku z XVII sesji VII kadencji Rady Gminy Darłowo.
  - 1.5. Przyjęcie protokołu z dnia 3 lutego 2016 roku z XVIII sesji VII kadencji Rady Gminy Darłowo.
2. Informacja Wójta Gminy Darłowo o działalności w okresie między sesjami wraz z podaniem aktualnej sytuacji finansowej Gminy Darłowo.
3. Informacja Wójta Gminy Darłowo o realizacji uchwał Rady Gminy Darłowo między sesjami.
4. Interpelacje Radnych.
5. Odpowiedzi na interpelacje i wnioski zgłoszone na XVII sesji Rady Gminy Darłowo oraz w okresie między sesjami.
6. Informacja Przewodniczącego Rady Gminy Darłowo o działalności w okresie między sesjami.
7. Prezentacja Komendanta Komisariatu Policji w Darłowie dotycząca stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Darłowo.
8. Prezentacja Dowódcy Posterunku Państwowej Straży Pożarnej w Darłowie dotycząca stanu bezpieczeństwa pożarowego oraz obecnych zagrożeń występujących na terenie Gminy Darłowo.
9. Prezentacja Komendanta Placówki Straży Granicznej w Darłowie dotycząca bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Darłowo.
10. Prezentacja Komendanta Straży Gminnej dotycząca bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Darłowo.
11. TRYBUNA OBYWATELSKA.
12. Czas dla samorządu.

13. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów. Druk Nr 1/2016^{XIX}
14. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki tej opłaty oraz stawki za pojemnik o określonej pojemności dla nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Druk Nr 2/2016^{XIX}
15. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Druk Nr 3/2016^{XIX}
16. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie ryczałtowej stawki opłaty za zagospodarowanie odpadami komunalnymi za rok, od domu letniskowego lub od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. Druk Nr 4/2016^{XIX}
17. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne. Druk Nr 5/2016^{XIX}
18. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Darłowo. Druk Nr 6/2016^{XIX}
19. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały nr XIV.100.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 14 października 2015 r. w sprawie wydzierżawienia nieruchomości stanowiących własność Gminy Darłowo. Druk Nr 7/2016^{XIX}
20. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie nabycia nieruchomości. Druk Nr 8/2016^{XIX}
21. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie ustanowienia służebności przesyłu. Druk Nr 9/2016^{XIX}
22. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XVII.140.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania. Druk Nr 10/2016^{XIX}
23. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016-2020. Druk Nr 11/2016^{XIX}
24. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo. Druk Nr 12/2016^{XIX}
25. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie wprowadzenia opłaty prolongacyjnej na terenie Gminy Darłowo. Druk Nr 13/2016^{XIX}
26. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie określenia kryteriów rekrutacji stosowanych na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego do publicznych przedszkoli prowadzonych przez Gminę Darłowo. Druk Nr 14/2016^{XIX}
27. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie określenia kryteriów postępowania rekrutacyjnego do klas pierwszych publicznych szkół podstawowych i publicznych gimnazjów prowadzonych przez Gminę Darłowo dla kandydatów zamieszkujących poza obwodem tych szkół. Druk Nr 15/2016^{XIX}
28. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr VIII.65.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie wyznaczenia inkasentów do poboru podatków i opłat na terenie Gminy Darłowo. Druk Nr 16/2016^{XIX}
29. Wolne wnioski i zapytania.
30. Zakonczenie sesji.

Projekty uchwał wymienione w punktach od 13 do 28 przekazuję w załączeniu.

PRZEWODNICZĄCY
RADA GMINY DARŁOWO

Grażyna Hójno

DRUKI NR 1/2016 XIX

UCHWAŁA NR /2016
RADY GMINY DARŁOWO

z dnia 2016 r.

w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 6r ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sławnie, Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Określa się szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności:

- 1) rodzaje, ilość oraz częstotliwość ich odbierania;
- 2) sposób świadczenia usług przez punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- 3) tryb i sposób zgłaszania przez właścicieli nieruchomości przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne lub prowadzącego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

§ 2.1. W zamian za uiszczoną opłatę przez właściciela nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi, odbierane z nieruchomości są w każdej ilości, z zastrzeżeniem ust. 2,3 i 4:

- 1) zmieszane odpady komunalne,
- 2) selektywnie zebrane odpady komunalne:
  - a) papier i tektura,
  - b) tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe,
  - c) odpady zielone,
  - d) opakowania ze szkła,
  - e) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
  - f) meble i inne odpady wielkogabarytowe – wyłącznie z nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy.

2. Ustala się, że od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne zostaną odebrane u źródła - nie rzadziej niż 1 raz w roku na indywidualne zgłoszenie właściciela nieruchomości lub oddane do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych – w ramach limitu, tj. do 3 m³ w roku kalendarzowym na jeden lokal mieszkalny.

3. Ustala się, że z nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, należy odebrać odpady wskazane w §1, w ilości wynikającej ze złożonej przez właściciela nieruchomości deklaracji.

4. Odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji oraz odpady zielone mogą być składowane w przydomowych kompostownikach.

§ 3.1. Ustala się następującą częstotliwość odbierania odpadów komunalnych:

- 1) odpady komunalne zmieszane - 1 raz na 2 tygodnie;
- 2) papier i tektura - 1 raz na 3 miesiące;
- 3) tworzywa sztuczne, metale i opakowania wielomateriałowe - 1 raz na miesiąc;

- 4) odpady zielone – w okresie od 1 kwietnia do 30 października nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu, w pozostałym okresie w zależności od zapotrzebowania – nie rzadziej niż raz na kwartał;
  - 5) opakowania ze szkła - 1 raz na 2 miesiące;
  - 6) meble i inne odpady wielkogabarytowe (niemieszczące się w pojemnikach na odpady) z wyznaczonych miejsc składowych dla poszczególnych miejscowości - nie rzadziej niż 1 raz w roku przez mobilne punkty zbiórki selektywnej lub na indywidualne zgłoszenie właściciela nieruchomości;
  - 7) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny z wyznaczonych miejsc składowych - 2 razy w roku przez mobilne punkty zbiórki selektywnej.
2. W sezonie letnim od dnia 15 czerwca do dnia 15 września w miejscowościach nadmorskich (Dąbki, Dąbkowice, Bobolin, Wicie i Kopań), w zależności od zapotrzebowania, odpady komunalne zmieszane są odbierane nie rzadziej niż 2 razy na tydzień, natomiast odpady zebrane selektywnie nie rzadziej niż 3 razy na miesiąc.

§ 4.1. W zamian za uiszczoną opłatę przez właściciela nieruchomości za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w punkcie selektywnego zbioru odpadów komunalnych nieodpłatnie przyjmowane są w każdej ilości, w dni robocze od godziny 8 do godziny 14:

- a) papier i tektura,
- b) tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe,
- c) odpady biodegradowalne, w tym opakowania ulegające biodegradacji i odpady zielone,
- d) opakowania ze szkła,
- e) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- f) zużyte baterie i akumulatory,
- g) meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- h) powstające w gospodarstwach domowych przeterminowane leki i chemikalia,
- i) zużyte baterie i akumulatory,
- j) powstające w gospodarstwach domowych zużyte opony,
- k) popiół powstały w paleniskach gospodarstw domowych.

2. W punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przyjmowane będą od właścicieli nieruchomości zamieszkałych odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne w ramach limitu określonego **§ 2 ust. 2**.

3. W punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przyjmowane będą od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne w ramach limitu tj. do 12 m³ w roku kalendarzowym na jedną nieruchomość.

5. W punkcie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych przyjmowane będą od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych odpady biodegradowalne, w tym opakowania ulegające biodegradacji i odpady zielone w ramach limitu tj. do 6 m³ w roku kalendarzowym na jedną nieruchomość.

6. Ustala się, że z nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, należy odebrać odpady wskazane w § 4 ust. 1, w ilości wynikającej ze złożonej przez właściciela nieruchomości deklaracji.

§ 5.1. Odbiór odpadów odbywa się zgodnie z harmonogramem ustalonym przez przedsiębiorców i ogłoszonym na stronie internetowej gminy lub w inny sposób zwyczajowo przyjęty.

2. Odbiór odpadów z nieruchomości zamieszkałych nie może następować w niedzielę oraz w dni ustawowo wolne od pracy.

3. W przypadku, gdy dzień odbioru odpadów przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, dniem odbioru jest pierwszy dzień roboczy występujący przed dniem ustawowo wolnym od pracy.

§ 6.1. Gmina organizuje odbiór odpadów komunalnych z worków z folii polietylenowej o pojemności 120 l oraz pojemników o pojemności 110-120 l i 1100 l, zgodnie z zadeklarowanym przez właściciela nieruchomości sposobem zbierania odpadów.

2. Do zbierania odpadów segregowanych dopuszcza się korzystanie przez właścicieli nieruchomości z worków z folii polietylenowej o pojemności 60 l.

3. Do zbierania komunalnych odpadów zmieszanych ustala się worki koloru czarnego.

4. Ustala się następujące kolory worków przeznaczonych do selektywnego zbierania wyłącznie określonych odpadów:

1) **żółte**:

a) z napisem „butelki plastikowe”, w których zbierane są tylko puste - zgniecione butelki PET

b) z napisem „plastik, metal”, w których zbierane są tworzywa sztuczne, metale oraz opakowania wielomateriałowe (należy wrzucać tylko puste - zgniecione butelki i puszki, opakowania plastikowe po kosmetykach i środkach czystości, opakowania plastikowe i wielomateriałowe po żywności, reklamówki i torebki z folii, drobny złom metali);

2) **niebieskie**, w których zbierany jest papier i tektura (należy wrzucać tylko gazety, książki, katalogi, zeszyty, papierowe torby, papier szkolny i biurowy, kartony i tekturę oraz zrobione z nich opakowania);

3) **zielone**, w których zbierane są opakowania szklane (należy wrzucać tylko butelki, słoiki, szklane opakowania po kosmetykach bez zakrętek);

4) **brązowe**, w których zbierane są odpady ulegające biodegradacji, w tym opakowania biodegradowalne oraz odpady zielone niezagospodarowane w przydomowych kompostowniach.

5. W zamian za opłatę za gospodarowanie odpadami gmina wyposaża właścicieli nieruchomości w pojemniki do gromadzenia odpadów komunalnych zmieszanych oraz pojemniki i worki do selektywnego gromadzenia odpadów komunalnych.

§ 7. Przypadki niewłaściwego świadczenia usług przed przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości i prowadzącego punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych należy zgłaszać do Referatu Gospodarki Komunalnej Ochrony Środowiska i Rolnictwa:

1) pisemnie na adres: Urząd Gminy Darłowo, ul. H. Dąbrowskiego 4, 76-150 Darłowo,

2) telefonicznie – pod nr tel.: 94 344 6398,

3) elektronicznie na adres mailowy: poczta@ugdarlowo.pl.

§ 8. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 9. Traci moc:

– Uchwała Nr XXX/264/2013 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów;

– Uchwała Nr XXXVII/324/2013 Rady Gminy Darłowo z dnia 14 sierpnia 2013 r. zmieniająca uchwałę XXX/264/2013 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów;

– Uchwała Nr II/13/2014 Rady Gminy Darłowo z dnia 19 grudnia 2014 r. zmieniająca uchwałę XXX/264/2013 Rady Gminy Darłowo z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i zagospodarowania tych odpadów, zmienioną uchwałą Nr XXXVII/324/2013 Rady Gminy Darłowo z dnia 14 sierpnia 2013 r.

§ 10. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

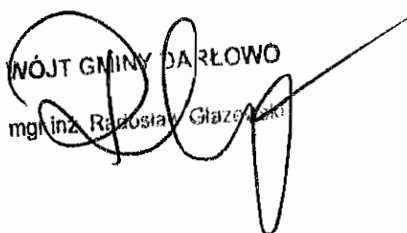
WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Piśczewski

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6r ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), rada gminy określa, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatą za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności częstotliwość odbierania i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Niniejsza uchwała dostosowuje również prawo miejscowe w zakresie nowelizacji ww. ustawy, która weszła w życie z dniem 1 lutego 2015 r., która wprowadziła m.in. zapis dotyczący konieczności opiniowania projektu uchwały przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w zakresie częstotliwości odbierania odpadów komunalnych. Dodatkowo nowelizacja wprowadza konieczność określenia trybu i sposobu zgłaszania przez właścicieli nieruchomości przypadków niewłaściwego świadczenia usług przez przedsiębiorcę odbierającego odpady komunalne od właściciela nieruchomości. Ponadto, zmiana ww. ustawy wprowadziła możliwość ograniczenia ilości konkretnych rodzajów odpadów, w tym np. odpadów zielonych, zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne odbierane lub przyjmowane przez punkty selektywnego zbierania.

Na podstawie powyższego umocowania ustawowego i w jego ramach, po przeprowadzeniu odpowiednich analiz ekonomiczno-organizacyjnych, niniejszą uchwałą uznaje się za zasadną.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Głazowski

Mr Maciej Jabłoński
radca prawny

Projekt

BIURO RADY	
W PŁY N Ę Ł O	
dn.	2016 -01- 2 6
Nr rejestru	BR.0006.2.2016XIX
Przekazano	Rada Gminy Darłowo

UCHWAŁA NR /2016
RADY GMINY DARŁOWO

z dnia ..... 2016 r.

w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki tej opłaty oraz stawki za pojemnik o określonej pojemności dla nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 w związku z art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 6j ust. 3 i art. 6k ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się miesięczną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi z nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne jako iloczyn zadeklarowanej liczby pojemników z odpadami komunalnymi powstającymi na danej nieruchomości oraz stawki opłaty ustalonej w § 2 ust. 1 lub ust. 2.

§ 2. 1. Ustala się stawkę opłaty za pojemnik z odpadami komunalnymi zbieranymi i odbieranymi w sposób selektywny, powstałymi na nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne o pojemności:

- 1) 100 l - 120 l - w wysokości 13,50 zł;
- 2) 1100 l - w wysokości 123,80 zł.

2. Ustala się wyższą stawkę opłaty za pojemnik z odpadami komunalnymi zbieranymi i odbieranymi w sposób nieselektywny, powstałymi na nieruchomości, na której nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne o pojemności:

- 1) 100 l - 120 l - w wysokości 18,40 zł;
- 2) 1100 l - w wysokości 168,90 zł.

§ 4. Formę opłaty należy zgłosić poprzez złożenie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, pierwszą do dnia 29 lutego 2016 r. lub w terminie 14 dni od powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARICWO
mgr inż. Radosław Głazewski

UZASADNIENIE

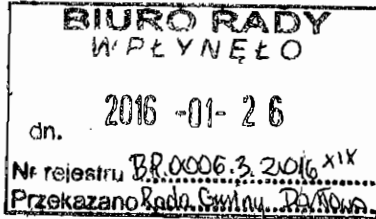
Zgodnie z treścią art. 6k ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), rada gminy, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, dokona wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi (...) oraz ustali stawkę takiej opłaty, w tym ustali stawkę opłaty za pojemnik o określonej pojemności. Natomiast w myśl art. 6j ust. 3 – w przypadku nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi jako iloczyn zadeklarowanej liczby pojemników z odpadami komunalnymi powstającymi na danej nieruchomości oraz stawki tej opłaty. Mając na uwadze, iż Rada Gminy Darłowo postanowiła o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych, a także nowelizację z dnia 1 lutego 2015 r. ww. ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, niniejszą uchwałą uznaje się za zasadną.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Rafał Głazewski

DRUK NR 3/2016 XIX

dr Maciej Jabłoński
radca gminy

Projekt

**UCHWAŁA NR /2016
RADY GMINY DARŁOWO**

z dnia 2016 r.

w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 61 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się obowiązek uiszczania z góry miesięcznej opłaty z zastrzeżeniem ust. 2, przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych, niezamieszkałych i mieszanych, bez wezwania, do 15-go każdego miesiąca.

2. Ustala się obowiązek uiszczania rocznej ryczałtowej stawki opłaty przez właścicieli nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, w terminie do końca roku, którego dotyczy zobowiązanie. Dopuszcza się wnoszenie opłaty jednorazowo (do końca roku) lub w równych ratach: w dwóch (do końca każdego półrocza) lub czterech (do końca każdego kwartału).

§ 2. Wysokość stawek, o których mowa w § 1 ust. 1 i 2 określają odrębne uchwały Rady Gminy Darłowo.

§ 3. Opłatę należy uiścić przelewem na rachunek bankowy Gminy Darłowo lub gotówką w kasie siedziby Urzędu Gminy Darłowo.

§ 4. Traci moc uchwała Nr XXVIII/248/2012 Rady Gminy Darłowo z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Przemysław Stawewski

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 61 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), rada gminy, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, określa, biorąc pod uwagę warunki miejscowe, termin, częstotliwość i tryb uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w tym wskazanie czy opłatę uiszcza się z dołu czy z góry. Mając na uwadze, iż Rada Gminy Darłowo postanowiła o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych oraz o właścicieli nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, a także nowelizację z dnia 1 lutego 2015 r. ww. ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, niniejszą uchwałą uznaje się za zasadną.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Głazowski

DRUKI NR 4/2016^{xix}

UCHWAŁA NR /2016
RADY GMINY DARŁOWO

z dnia 2016 r.

mgr Alicja Jabłońska
radca prawny

w sprawie ryczałtowej stawki opłaty za zagospodarowanie odpadami komunalnymi za rok od domku letniskowego lub od innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 w związku z art. 40 ust. 1 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 6j ust. 3b i 3c ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się ryczałtową stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za rok od nieruchomości, o których mowa w art. 6j ust. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach tj. nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, wykorzystywane jedynie przez część roku.

2. Stawka opłaty dla domków letniskowych lub innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe wykorzystywanych przez właścicieli zamieszkujących na stałe poza terenem Gminy Darłowo z przeznaczeniem na użytek własny, niezwiązany z wynajmowaniem ich osobom trzecim;

3. Ustala się roczną ryczałtową stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób selektywny, w wysokości:

- 170,0 zł za rok w odniesieniu do jednego domku letniskowego lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,

4. Ustala się wyższą roczną ryczałtową stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli odpady komunalne są zbierane i odbierane w sposób nieselektywny, w wysokości:

- 220,0 zł za rok w odniesieniu do jednego domku letniskowego lub innej nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe,

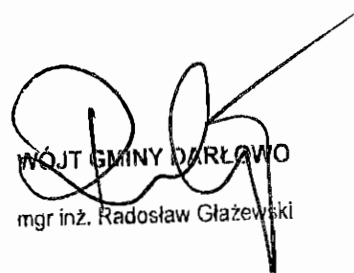
§ 2. Opłata, o której mowa w § 1 stanowi iloczyn średniej ilości odpadów powstających na tych nieruchomościach, wyrażona w liczbie pojemników oraz stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności.

§ 3. Ryczałtową stawkę opłaty należy uiścić w terminie do końca roku, którego dotyczy zobowiązanie. Dopuszcza się wnoszenie opłaty jednorazowo (do końca roku), w dwóch (do końca każdego półrocza) lub czterech (do końca każdego kwartału) równych ratach.

§ 4. Formę opłaty należy zgłosić poprzez złożenie deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, pierwszą dnia 30 czerwca 2016 r. lub w terminie 14 dni od powstania na danej nieruchomości odpadów komunalnych.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Gładzowski

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6c ust.2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), rada gminy w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, postanowia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o których mowa w art. 6j ust. 3b (tj. takich nieruchomości, nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe), wykorzystywanych jedynie przez część roku i ustalić roczną ryczałtową stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na niniejszych nieruchomościach.

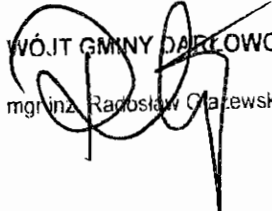
Powyższa opłata, w myśl art. 6j ust. 3c ww. ustawy stanowi iloczyn średniej ilości odpadów powstających na tych nieruchomościach, wyrażona w liczbie pojemników oraz stawki opłaty za pojemnik o określonej pojemności.

Za przyjęciem tej uchwały przemawia: uporządkowanie terenu wokół przedmiotowych nieruchomości, zaprzestanie wywozu odpadów komunalnych przez podmioty do tego nieuprawnione, zaprzestanie pozostawiania odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych.

Jest to kontynuacja istniejącego systemu, która umożliwi podejmowania racjonalnych decyzji o ustawieniu dodatkowych pojemników w sytuacji stwierdzenia wytwarzania zwiększonej ilości odpadów. Ponadto, zapewni płynne przejście z systemu istniejącego do systemu planowanego oraz zapewni łatwość w usprawnianiu tras wywozowych przez podmioty odbierające odpady komunalne, co będzie sprzyjać optymalizacji kosztów odbioru odpadów w całej Gminie. Zastosowanie tej metody również na nieruchomościach wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe zwiększy efektywność zintegrowanego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewni optymalizację rozwiązań logistycznych i technologicznych (m.in. minimalizację uciążliwości dla środowiska naturalnego), a co za tym idzie racjonalizowanie kosztów jednostkowych funkcjonowania całego systemu.

Na podstawie powyższego umocowania ustawowego i w jego ramach, po przeprowadzeniu odpowiednich analiz ekonomiczno-organizacyjnych, niniejszą uchwałą uznaje się za zasadną.

WÓJCI GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Czapewski

DRUKI NR 5/2016 XIX

Mgr Maciej Jabłoński
radca prawny

Projekt
**BIURO RADY
WPLYNĘŁO**
dn. 2016 -01- 26
Nr rejestru BR.0006.5.2016 XIX
Przekazano Rada Gminy Darłowo

UCHWAŁA NR /2016
RADY GMINY DARŁOWO

z dnia 2016 r.

w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 6c ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Postanawia się o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, z wyłączeniem właścicieli nieruchomości, na których znajdują się cmentarze.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Głazewski

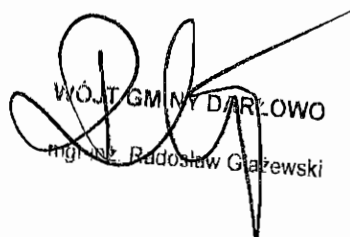
UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6c ust.2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), rada gminy może, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego, postanowić o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Projekt uchwały rozszerza spoczywający na gminie obowiązek odbierania odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz „mieszanych” i obejmuje systemem gminnym samodzielne nieruchomości niezamieszkałe. Konsekwencją przejęcia przez gminę tego zadania jest powstanie po stronie właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady, obowiązku uiszczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Za odbieraniem odpadów komunalnych z powyższych nieruchomości przemawiają następujące argumenty:

- możliwość kontrolowania strumienia wytwarzanych odpadów komunalnych;
- konieczność kontrolowania sposobu gospodarowania odpadami, w celu osiągnięcia określonych przez ustawodawcę poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, oraz ograniczenia składowania określonych frakcji odpadów;
- uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz ujednoczenie zasad jego funkcjonowania;
- usprawnianie tras wywozowych przez podmioty odbierające odpady komunalne, co będzie sprzyjać optymalizacji kosztów odbioru odpadów w całej Gminie.

Prognozowanym rocznym skutkiem finansowym dla budżetu Gminy związanym z włączeniem do systemu wskazanych nieruchomości niezamieszkałych jest wydatkowanie ok. 400 000,00 zł. Pokrycie wydatków pochodzić będzie z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości objętych systemem.

Na podstawie powyższego umocowania ustawowego i w jego ramach, po przeprowadzeniu odpowiednich analiz ekonomiczno-organizacyjnych, niniejszą uchwałą uznaje się za zasadną.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Gajewski

Projekt

DRUK NR 6/2016 XIX

dr Maciej Jabłoński

radca prawny

BIURO RADY WIEYNEŁO	
dn.	2016 -01- 26
Nr rejestr.	BR.0006.6.2016 XIX
Przekazano	Rada Gminy Darłowo

**UCHWAŁA NR /2016
RADY GMINY DARŁOWO**

z dnia 2016 r.

w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Darłowo.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sławnie, Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Darłowo”, który określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Darłowo, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Traci moc uchwała Nr XXIII/191/2012 Rady Gminy Darłowo z dnia 19 września 2012 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Darłowo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Głazewski

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Darłowo
z dnia ..... stycznia 2016 r.

„Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Darłowo”

Darłowo 2016

ROZDZIAŁ 1 POSTANOWIENIA OGÓLNE

Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Darłowo określa szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku, dotyczące:

1. Wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących:
  - a) prowadzenie selektywnego zbierania i odbierania lub przyjmowania przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych lub zapewnienie przyjmowania w inny sposób co najmniej takich odpadów komunalnych jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady zielone oraz odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, a także innych odpadów wskazanych w niniejszym regulaminie;
  - b) uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
  - c) mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi.
2. Rodzaju i minimalnej pojemności pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, warunków rozmieszczania tych pojemników i ich utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.
3. Częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych i nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego.
4. Innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami.
5. Obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku.
6. Wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach.
7. Wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

ROZDZIAŁ 2 WYMAGANIA W ZAKRESIE UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE NIERUCHOMOŚCI

§ 1.

Właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na terenie nieruchomości poprzez:

1. Prowadzenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, a odbierający odpady poprzez odbieranie lub przyjmowanie przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, następujących rodzajów odpadów komunalnych:
  - a) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych,
  - b) papieru i tektury,
  - c) tworzyw sztucznych, metali, opakowań wielomateriałowych,
  - d) odpadów zielonych,

- e) opakowań ze szkła,
  - f) mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
  - g) odpadów biodegradowalnych, w tym opakowań ulegających biodegradacji i odpadów zielonych (np.: chwasty, liście, skoszona trawa, niewielkie gałęzie drzew i krzewów),
  - h) zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
  - i) powstających w gospodarstwach domowych przeterminowanych leków i chemikaliów,
  - j) zużytych baterii i akumulatorów,
  - k) powstających w gospodarstwach domowych zużytych opon,
  - l) popiołu powstałego w paleniskach gospodarstw domowych.
2. Zbieranie odpadów komunalnych poprzez ich gromadzenie z chwilą ich powstania w sposób opisany w rozdziale 3 niniejszego „Regulaminu” oraz w odpowiednich pojemnikach i workach, według warunków określonych w rozdziale 4 i 5 niniejszego „Regulaminu”.
  3. Utrzymywanie pojemników do zbierania odpadów komunalnych w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym.
  4. Przekazywanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałych odpadów zebranych w sposób selektywny odbieranych bezpośrednio z nieruchomości wskazanych w § 1 - w terminach wyznaczonych harmonogramem odbioru odpadów komunalnych, dostępnym w Biuletynie Informacji Publicznej, na oficjalnej stronie internetowej Gminy Darłowo oraz stronie internetowej przedsiębiorcy odbierającego odpady komunalne.
  5. Pozbywania się odpadów komunalnych w sposób systematyczny, gwarantujący zachowanie czystości i porządku na terenie nieruchomości.
  6. Zorganizowanie na terenie nieruchomości miejsca lokalizacji pojemników i worków służących do gromadzenia i zbierania odpadów w sposób selektywny.
  7. Zapobieganie gromadzenia odpadów komunalnych poza miejscem do tego przeznaczonym.

§ 2.

1. Właściciele nieruchomości zobowiązani są do uprzątnięcia błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń, w tym liści, piasku, papierków, niedopałków papierosów itp. z części nieruchomości służącej do użytku publicznego, w tym z chodników położonych wzdłuż należącej do nich nieruchomości, przy czym za taki chodnik uznaje się wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszych położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości. Właściciel nieruchomości nie jest obowiązany do uprzątnięcia chodnika, na którym jest dopuszczony płatny postój lub parkowanie pojazdów samochodowych.
2. Właściciele nieruchomości mają obowiązek uprzątnięcia zanieczyszczenia wskazanego w ust. 1, w sposób niezakłócający ruchu pieszych i pojazdów, a także w sposób niezanieczyszczający jezdni i dróg dla rowerów.
3. Usuwanie zanieczyszczeń wskazanych w ust. 1 należy wykonywać ręcznie lub mechanicznie w sposób nieuszkodzający nawierzchni chodnika.
4. Śnieg z chodników należy przysmować na chodnikach wzdłuż krawężników drogowych.

5. Usunięcie lodu lub zlodowaciałego albo ubitego śniegu winno być realizowane z zachowaniem wymagań określonych w przepisach dotyczących rodzajów i przesłanek stosowania środków, które mogą być używane na drogach publicznych oraz ulicach i placach tj. środków chemicznych prawnie dopuszczonych do tego celu, w sposób uniemożliwiający przedostanie się tych środków do systemu korzeniowego roślin.
6. Dopuszcza się czasowe pozostawienie lodu w przypadku zastosowania materiałów w postaci kruszywa (m.in. piasek) zapewniających bezpieczeństwo ruchu pieszych przy czym należy je usuwać niezwłocznie z chodnika po ustaniu przyczyn ich zastosowania.
7. Uprzątnięte błoto, śnieg i lód należy gromadzić w postaci pryzm, a liście i inne zanieczyszczenia w workach.

§ 3.

1. Mycie pojazdów samochodowych poza myjniami może odbywać się wyłącznie na własnej nieruchomości przy użyciu wody niezawierającej substancji chemicznych, wyłącznie pod warunkiem, że:
  - a) nie dochodzi do zanieczyszczania środowiska, a powstające ścieki odprowadzane są do kanalizacji sanitarnej lub zbiornika bezodpływowego;
  - b) odbywa się na wydzielonych, utwardzonych częściach nieruchomości oraz przy użyciu środków ulegających biodegradacji;
  - c) dotyczy nadwozia samochodu i nie powoduje uwalniania się substancji olejowych lub innych substancji ropopochodnych.
2. Naprawa pojazdów samochodowych poza warsztatami samochodowymi może odbywać się wyłącznie w zakresie obejmującym drobne naprawy własnych samochodów oraz pod warunkiem:
  - a) niepowodowania negatywnego oddziaływania na środowisko, w tym emisji hałasu lub spalin;
  - b) gromadzenia powstających odpadów z naprawy w pojemnikach do tego przeznaczonych;
  - c) zabezpieczenia przed przedostawaniem się płynów samochodowych do środowiska.

ROZDZIAŁ 3 ZASADY OGÓLNE W ZAKRESIE PROWADZENIA SELEKTYWNEGO ZBIERANIA I ODBIERANIA ODPADÓW

§ 4.

Ustala się następujące zasady w zakresie prowadzenia selektywnego zbierania i odbierania odpadów:

1. Prowadzenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie nieruchomości Gminy Darłowo, odbywa się z uwzględnieniem podziału na poszczególne nieruchomości:
  - a) nieruchomości zamieszkałych;
  - b) nieruchomości niezamieszkałych;
  - c) nieruchomości które w części stanowią nieruchomość na której zamieszkują mieszkańcy, a w części nieruchomość, na której nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne (tzw. nieruchomości „mieszane”);
  - d) właścicieli domków letniskowych (przez domek letniskowy rozumie się budynek o powierzchni zabudowy do 35 m² i inne obiekty wykorzystywane na cele mieszkalne lub letniskowe, których

głównym przeznaczeniem jest czasowe przebywanie np. w czasie urlopu albo w dni wolne od pracy i nie stanowią stałego zamieszkania tzw. „centrum życiowego”, na których nie prowadzi się działalności gospodarczej, w tym domki holenderskie, kempingi, przyczepy kempingowe itp.) oraz innych nieruchomości wykorzystywanych na cele rekreacyjno-wypoczynkowe (nieruchomości wykorzystywane w celach rekreacyjnych, służące zaspokajaniu potrzeb w zakresie rekreacji i wypoczynku podczas czasowego przebywania, np. w czasie urlopu albo w dni wolne od pracy na których nie jest prowadzona działalność z wyłączeniem terenów sportowych (stadionów, boisk, strzelnic, kąpielisk, plaż), a także z wyłączeniem terenów spełniających funkcje rozrywkowe, na których prowadzona jest działalność (wesołe miasteczka, lunaparki itp.).

2. Do selektywnego zbierania odpadów komunalnych zobowiązani są właściciele nieruchomości, współwłaściciele, użytkownicy wieczysti oraz jednostki organizacyjne i osoby posiadające nieruchomość w zarządzie lub użytkowaniu, a także inne podmioty władające nieruchomością, zwane dalej właścicielami nieruchomości.
3. Selektywna zbiórka odpadów komunalnych winna być prowadzona z zachowaniem ogólnych warunków usuwania odpadów.
4. Właściciel nieruchomości ma obowiązek:
  - a) umieścić pojemniki lub worki na terenie swojej nieruchomości w miejscu przeznaczonym do zbierania odpadów komunalnych, zorganizowanym zgodnie z obowiązującymi przepisami;
  - b) wystawiać pojemniki i worki przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, w dniu odbierania tych odpadów (wg określonego harmonogramu) przed wejściem na teren nieruchomości lub na terenie nieruchomości w miejscu przylegającym bezpośrednio do ulicy, tak aby możliwy był swobodny dojazd do nich z zastrzeżeniem, że:
    - pojemniki i worki muszą być wystawione do godziny 7.00 rano,
    - wystawione pojemniki i worki nie mogą być wystawione wcześniej lub później niż w dniu odbioru poza terenem nieruchomości,
    - wystawione pojemniki i worki nie mogą powodować ograniczeń komunikacyjnych osobom trzecim,
    - wystawione pojemniki i worki muszą być zabezpieczone przed wysypaniem, wyciekaniem, skałeczeniem i roznoszeniem przez zwierzęta.
5. Wspólnoty mieszkaniowe zobowiązane są do zorganizowania wspólnego miejsca do zbierania odpadów komunalnych.
6. W przypadku stwierdzenia przez podmiot odbierający odpady komunalne, mieszania odpadów zebranych selektywnie lub zanieczyszczenia ich innymi odpadami komunalnymi, będą one traktowane jako zmieszane odpady komunalne.
7. Właściciele nieruchomości zobowiązani są do zapewnienia selektywnego zbierania odpadów komunalnych wskazanych w rozdziale 1 § 1 ust. 1 w następujący sposób:
  - 1) zmieszane odpady komunalne, należy gromadzić w odpowiednich pojemnikach bądź workach, według warunków określonych w rozdziale 4 niniejszego „Regulaminu” i przekazywać je przedsiębiorcy odbierającemu odpady w dniu ich odbioru;
  - 2) selektywnie zebrane odpady komunalne, tj.:
    - a) papier i tektura,

- 9) odpady budowlane i rozbiórkowe niestanowiące odpadów komunalnych należy gromadzić w specjalnych kontenerach i przekazywać podmiotom uprawnionym do ich odbioru lub transportu na podstawie indywidualnego zgłoszenia właściciela na własny koszt;
- 10) odpady wielkogabarytowe, meble oraz sprzęt elektryczny i elektroniczny niestanowiące odpadów komunalnych należy przekazywać podmiotom uprawnionym do ich odbioru i transportu na podstawie indywidualnego zgłoszenia właściciela na własny koszt.

§ 5.

Ustala się następujące zasady w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych:

1. Nieczystości ciekłe muszą być gromadzone w zbiornikach bezodpływowych odpowiadających wymogom wynikającym z odrębnych przepisów.
2. Właściciele nieruchomości, na których usytuowane są zbiorniki do gromadzenia nieczystości ciekłych obowiązani są do ich opróżniania w sposób systematyczny, nie dopuszczając do ich przepełnienia, gwarantując zachowanie czystości i porządku na nieruchomości.
3. Opróżnianie zbiorników bezodpływowych odbywa się na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie Wójta Gminy na świadczenie usług w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

ROZDZIAŁ 4 RODZAJE I MINIMALNA POJEMNOŚĆ POJEMNIKÓW PRZEZNACZONYCH DO ZBIERANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH NA TERENIE NIERUCHOMOŚCI ORAZ NA DRÓGACH PUBLICZNYCH. WARUNKI ROZMIESZCZANIA TYCH POJEMNIKÓW ORAZ ICH UTRZYMANIA W ODPOWIEDNIM STANIE SANITARNYM, PORZĄDKOWYM I TECHNICZNYM.

§ 6.

Właściciele nieruchomości podczas lokalizowania na terenie nieruchomości pojemników przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych zobowiązani są do uwzględnienia przepisów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 142, a w razie braku możliwości spełnienia wymogów zawartych w powyższym rozporządzeniu zobowiązani są do zawarcia umowy z właścicielem innej nieruchomości celem zapewnienia użytkowania urządzeń do gromadzenia odpadów komunalnych i poinformowania o tym fakcie Urząd Gminy.

§ 7.

Pojemniki i worki foliowe należy ustawić tak, aby nie powodować uciążliwości dla mieszkańców sąsiednich nieruchomości i osób trzecich.

§ 8.

Właściciele nieruchomości zobowiązani są do utrzymywania pojemników przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych, w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym (w szczególności poprzez systematyczne mycie oraz stałą kontrolę szczelności) z zaleceniem przeprowadzenia ich dezynfekcji i dezynsekcji, co najmniej dwa razy w roku.

§ 9.

- b) tworzywa sztuczne, metale, opakowania wielomateriałowe,
- c) odpady zielone,
- d) opakowania ze szkła,

należy gromadzić w odpowiednich pojemnikach bądź workach, według warunków określonych w rozdziale 4 niniejszego „Regulaminu” i przekazywać je przedsiębiorcy odbierającemu odpady w dniu ich odbioru lub samodzielnie dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach;

3) selektywnie zebrane odpady komunalne, tj.:

- a) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- b) meble i inne odpady wielkogabarytowe – wyłącznie z nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy,

należy gromadzić w terminach określonych przez przedsiębiorcę odbierającego odpady w wyznaczonych miejscach składowych dla poszczególnych miejscowości lub samodzielnie dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach;

4) selektywnie zebrane odpady komunalne tj.:

- a) powstające w gospodarstwach domowych odpady biodegradowalne, w tym opakowania ulegające biodegradacji
- b) zużyte baterie i akumulatory,
- c) powstające w gospodarstwach domowych przeterminowane leki i chemikalia,
- d) zużyte baterie i akumulatory,
- e) powstających w gospodarstwach domowych zużyte opony,
- f) popiół powstały w paleniskach gospodarstw domowych,

należy samodzielnie dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach;

5) odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji oraz odpady zielone mogą być składowane w przydomowych kompostownikach;

6) odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji oraz odpady zielone powstałe na nieruchomościach, na których nie zamieszkują mieszkańcy, należy gromadzić w odpowiednich pojemnikach bądź workach, według warunków określonych w rozdziale 4 niniejszego „Regulaminu” i samodzielnie dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach – w ramach limitu, tj. do 6 m³ w roku kalendarzowym na jedną nieruchomość.

7) odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, powstałe na nieruchomościach, na których zamieszkują mieszkańcy, należy gromadzić w odpowiednich kontenerach, według warunków określonych w rozdziale 4 niniejszego „Regulaminu” i przekazywać je przedsiębiorcy odbierającemu odpady w dniu ich odbioru (na indywidualne zgłoszenie właściciela nieruchomości) lub samodzielnie dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach – w ramach limitu, tj. do 3 m³ w roku kalendarzowym na jeden lokal mieszkalny.

8) odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiące odpady komunalne, powstałe na nieruchomościach, na których nie zamieszkują mieszkańcy, należy gromadzić w odpowiednich kontenerach, według warunków określonych w rozdziale 4 niniejszego „Regulaminu” i przekazywać je przedsiębiorcy odbierającemu odpady w dniu ich odbioru (na indywidualne zgłoszenie właściciela nieruchomości) lub na własny koszt dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach – w ramach limitu, tj. do 12 m³ w roku kalendarzowym na jeden lokal mieszkalny;

- q) dla parków rozrywki, cyrków, wesołych miasteczek itp. – pojemniki o łącznej pojemności co najmniej 1100 l;
- r) dla kempingów, pól namiotowych, obozowisk 4 l na każde 10m² powierzchni całkowitej, jednak co najmniej dwa pojemniki 1 100 l na obiekt;
- s) dla nieruchomości niezamieszkałych, na których przebywają osoby i nie prowadzi się działalności gospodarczej co najmniej jeden pojemnik 120 l;
- t) dla cmentarzy co najmniej jeden pojemnik 1100 l;
- u) dla pozostałych nie ujętych w punktach powyżej co najmniej jeden pojemnik lub worek 120 l.

§ 10.

1. Przekazywanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w workach dopuszcza się wyłącznie w sytuacji, gdy z przyczyn niezależnych od właściciela nieruchomości nie jest możliwy lub znacznie utrudniony dojazd do nieruchomości pojazdów przeznaczonych do odbioru odpadów komunalnych.
2. W sytuacji określonej w ust. 1 stosuje się worki w kolorze czarnym.
3. W sytuacji określonej w ust. 1 przedsiębiorca świadczący usługi w zakresie odbioru odpadów komunalnych wyznaczy miejsce odbioru worków, tak aby było to jak najmniej uciążliwe dla właścicieli nieruchomości oraz spełniony był warunek swobodnego dojazdu pojazdu przeznaczonego do odbioru odpadów komunalnych.

§ 11.

Określa się rodzaje oraz pojemność worków przeznaczonych do selektywnego zbierania odpadów przez właścicieli nieruchomości.

1. Pojemność worków powinna wynosić 60 lub 120 l.
2. Worki muszą być wykonane z folii polietylenowej o grubości dostosowanej do ilości i rodzaju odpadów, uniemożliwiającej rozerwanie się worka, według norm zatwierdzonych przez Polski Komitet Normalizacyjny dla worków do gromadzenia odpadów komunalnych, z nadrukiem określającym rodzaj gromadzonego odpadu.
3. Do selektywnego gromadzenia odpadów należy stosować worki lub pojemniki o następujących ujednoliconych kolorach:
  - 1) żółty:
    - a) z napisem „butelki plastikowe”, w których zbierane są tylko puste - zgniecione butelki PET
    - b) z napisem "plastik, metal,, w których zbierane są tworzywa sztuczne, metale oraz opakowania wielomateriałowe (należy wrzucać tylko puste - zgniecione butelki i puszki, opakowania plastikowe po kosmetykach i środkach czystości, opakowania plastikowe i wielomateriałowe po żywności, reklamówki i torebki z folii, drobny złom metali);
  - 2) niebieski, w których zbierany jest papier i tektura (należy wrzucać tylko gazety, książki, katalogi, zeszyty, papierowe torby, papier szkolny i biurowy, kartony i tekturę oraz zrobione z nich opakowania);
  - 3) zielony, w których zbierane są opakowania szklane (należy wrzucać tylko butelki, słoiki, szklane opakowania po kosmetykach bez zakrętek);

Określa się rodzaje i minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania zmieszanych odpadów komunalnych na terenie nieruchomości. Ilość i pojemność pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na nieruchomości, należy dobrać uwzględniając zapisy § 9 ust. 2.

1. Dopuszcza się następujące pojemniki do zbierania odpadów komunalnych z terenów nieruchomości wskazanych w § 4 ust. 1:
  - a) pojemniki na odpady komunalne o pojemności 110 - 120 l, 1100 l;
  - b) worki o pojemności 60 l i 120 l;
  - c) pojemniki specjalistyczne i kontenery na odpady inne niż wyżej wymienione.
2. Zmieszane odpady komunalne należy gromadzić w workach, pojemnikach lub kontenerach o minimalnej pojemności, uwzględniającej następujące normy:
  - a) dla lokali mieszkalnych 20 l na każde 3 m³ zużytej wody, jednak co najmniej jeden pojemnik 120 l na każdą nieruchomość;
  - b) dla budynków wielolokalowych pojemność pojemników na odpady należy dostosować do ilości zużytej wody i cyklu odbioru odpadów, biorąc pod uwagę wskaźnik wskazany w § 9 ust. 2 pkt. a);
  - c) dla szkół wszelkiego typu 3 l na każdego ucznia i pracownika;
  - d) dla żłobków i przedszkoli 3 l na każde dziecko i pracownika;
  - e) dla lokali handlowych 30 l na każde 10 m² powierzchni całkowitej, jednak co najmniej jeden pojemnik 120 l na lokal;
  - f) dla tymczasowych obiektów handlowych 30 l na każde 10 m² powierzchni całkowitej, jednak co najmniej jeden pojemnik 120 l na obiekt;
  - g) dla stoisk handlowych i usługowych 60 l na każdy punkt;
  - h) dla lokali gastronomicznych, oraz kawiarni i lodziarni posiadających powyżej 12 miejsc konsumpcyjnych, w których używane są opakowania lub naczynia jednorazowe, 10 l na jedno miejsce konsumpcyjne (w tym miejsca na tarasach lub „ogródkach”), jednak co najmniej dwa pojemniki 120 l na lokal;
  - i) dla lokali gastronomicznych, oraz kawiarni i lodziarni posiadających powyżej 12 miejsc konsumpcyjnych, w których nie są używane naczynia jednorazowe, 2 l na każde miejsce konsumpcyjne (w tym miejsca na tarasach lub „ogródkach”), jednak co najmniej jeden pojemnik 120 l na lokal;
  - j) dla ulicznych punktów szybkiej konsumpcji, w tym kawiarni i lodziarni posiadających do 12 miejsc konsumpcyjnych co najmniej 60 l na każdy punkt;
  - k) dla zakładów rzemieślniczych, usługowych i produkcyjnych, w odniesieniu do pomieszczeń biurowych i socjalnych, 1 l na każde 10m² powierzchni całkowitej, jednak co najmniej jeden pojemnik 120 l na obiekt;
  - l) dla hoteli i pensjonatów, 15 l na każde miejsce noclegowe, jednak co najmniej dwa pojemniki 120 l na obiekt lub jeden 1100 l;
  - m) dla ośrodków wczasowych i innych miejsc zakwaterowania, 15 l na każde miejsce noclegowe, jednak co najmniej dwa pojemniki 120 l na obiekt lub jeden 1100 l;
  - n) dla działalności usługowo-rekreacyjnej co najmniej jeden pojemnik 120 l;
  - o) dla nieruchomości wykorzystywanej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe co najmniej jeden pojemnik lub worek 120 l;
  - p) dla domku letniskowego co najmniej jeden pojemnik lub worek 120 l;

- 4) brązowy, w których zbierane są odpady ulegające biodegradacji, w tym opakowania biodegradowalne oraz odpady zielone niezagospodarowane w przydomowych kompostownikach.
4. Dobór rodzaju i pojemności pojemnika na odpady budowlane i rozbiórkowe zależy jest od potrzeb własnych właściciela nieruchomości z wykorzystaniem pojemników udostępnionych przez przedsiębiorcę odbierającego tego typu odpady, na koszt właściciela nieruchomości.
5. Odpady budowlane i rozbiórkowe należy gromadzić w specjalistycznych pojemnikach lub kontenerach, uniemożliwiających pylenie i przedostawanie się zanieczyszczeń do gleby.

§ 12.

Właściciel nieruchomości dokonuje doboru i pojemności pojemników i worków uwzględniając rodzaj i minimalną pojemność pojemników zgodnie z zapisami § 9 niniejszego „Regulaminu”, co znajduje swoje odzwierciedlenie w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi i na tej podstawie uiszcza opłatę.

§ 13.

Gmina Darłowo w ramach opłaty uiszczanej za gospodarowanie odpadami komunalnymi zapewnia właścicielom nieruchomości w celu realizacji obowiązku zbierania odpadów komunalnych pojemniki przeznaczone na odpady niesegregowane (zmieszane) oraz worki na odpady zbierane selektywnie wskazane w §11 ust. 3.

§ 14.

Po uzgodnieniu z organem koordynującym system gospodarowania odpadami na terenie gminy Darłowo (Urząd Gminy Darłowo) oraz przedsiębiorcą odbierającym odpady komunalne, w uzasadnionych przypadkach na wniosek właściciela nieruchomości, dopuszcza się do użytkowania pojemniki o innej pojemności i ilości niż wskazane w deklaracji.

§ 15.

Określa się rodzaje pojemników przeznaczonych do zbierania odpadów na terenach przeznaczonych do użytku publicznego:

1. Na chodnikach, przystankach komunikacji publicznej, peronach kolejowych, w parkach i na plażach:
  - a) kosze uliczne o pojemności od 35 do 120 l,
  - b) pojemniki siatkowe z metalu i z tworzywa sztucznego oraz stojaki na worki o pojemności 120 l;
  - c) pojemniki przeznaczone do czasowego gromadzenia odpadów z plaż o pojemności 1100 l.
2. Odległość pomiędzy koszami rozstawionymi na drogach publicznych, na plażach i w parkach według potrzeb.
3. Na przystankach komunikacji kosze należy lokalizować pod wiatą, a jeśli jej nie ma to w sąsiedztwie oznaczenia przystanku.
4. Przed sklepami wielkopowierzchniowymi i szkołami należy umieścić zestawy pojemników przeznaczone do selektywnej zbiórki, oznakowane kolorami oraz dodatkowo opisowo lub znakiem graficznym.

§ 16.

Właściciel nieruchomości na której odbywa się impreza, festyn, itp. jest zobowiązany do wyposażenia tego miejsca, w pojemniki o łącznej pojemności co najmniej 1100 l.

§ 17.

Właściciele nieruchomości, zobowiązani są ustawić w miejscach publicznie dostępnych w bezpośrednim sąsiedztwie nieruchomości lub w granicach swojej nieruchomości, przed sklepami i punktami usługowo – handlowymi i obiektami gastronomicznymi pojemniki na odpady komunalne o pojemności nie mniejszej niż 120 l, przeznaczone dla klientów w ilości zapewniającej czystość i porządek w sąsiedztwie prowadzonej działalności

ROZDZIAŁ 5 CZĘSTOTLIWOŚĆ POZBYWANIA SIĘ ODPADÓW KOMUNALNYCH

§ 18.

Odbieranie odpadów komunalnych z nieruchomości powinno odbywać się z częstotliwością zapewniającą właściwy stan sanitarno-porządkowy nieruchomości oraz terenów przeznaczonych do wspólnego użytku. Biorąc pod uwagę turystyczny charakter gminy oraz to, że odpady na nieruchomościach wytwarzane są nieregularnie ustala się następującą minimalną częstotliwość odbioru odpadów komunalnych z terenu nieruchomości:

- 1) odpady komunalne zmieszane - 1 raz na 2 tygodnie;
- 2) papier i tektura - 1 raz na 3 miesiące;
- 3) tworzywa sztuczne, metale i opakowania wielomateriałowe - 1 raz na miesiąc;
- 4) odpady zielone – w okresie od 1 kwietnia do 30 października nie rzadziej niż 1 raz w miesiącu, w pozostałym okresie w zależności od zapotrzebowania – nie rzadziej niż raz na kwartał;
- 5) opakowania ze szkła - 1 raz na 2 miesiące;
- 6) meble i inne odpady wielkogabarytowe (niemieszczące się w pojemnikach na odpady) z wyznaczonych miejsc składowych dla poszczególnych miejscowości - nie rzadziej niż 1 raz w roku przez mobilne punkty zbiórki selektywnej lub na indywidualne zgłoszenie właściciela nieruchomości;
- 7) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny z wyznaczonych miejsc składowych - 2 razy w roku przez mobilne punkty zbiórki selektywnej;
- 8) w sezonie letnim od dnia 15 czerwca do dnia 15 września w miejscowościach nadmorskich (Dąbki, Dąbkowice, Bobolin, Wicie i Kopań), w zależności od zapotrzebowania, odpady komunalne zmieszane są odbierane nie rzadziej niż 2 razy na tydzień, natomiast odpady zebrane selektywnie nie rzadziej niż 3 razy na miesiąc.

§ 19.

Częstotliwość odbierania odpadów z punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Krupach powinna być dostosowana do potrzeb, jednak nie rzadziej niż jeden raz na pół roku.

§ 20.

Objazdowa zbiórka podczas której odbierane będą selektywnie zebrane odpady wielkogabarytowe, będzie przeprowadzana nie rzadziej niż jeden raz w roku.

§ 21.

Objazdowa zbiórka podczas której odbierane będą selektywnie zebrane odpady, tj. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, będzie przeprowadzana nie rzadziej niż dwa razy w roku.

§ 22.

1. W przypadku jednorazowej zwiększonej ilości odpadów komunalnych, w celu zapewnienia właściwego stanu sanitarno-porządkowego na terenie nieruchomości, jej właściciel zobowiązany jest do zgłoszenia zapotrzebowania na dodatkową usługę świadczoną przez gminę w zakresie odbierania odpadów komunalnych dla właścicieli nieruchomości oraz zagospodarowania tych odpadów.
2. Do gromadzenia okresowo zwiększonej ilości odpadów komunalnych, oprócz typowych pojemników i kontenerów, mogą być używane odpowiednio oznaczone worki z tworzyw sztucznych.

§ 23.

Właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe przeznaczone do gromadzenia nieczystości ciekłych, zobowiązani są do zapewnienia systematycznego usuwania nieczystości ciekłych ze zbiorników bezodpływowych oraz niedopuszczenia do ich przepełnienia i wylewania.

ROZDZIAŁ 6

INNE WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z WOJEWÓDZKIEGO PLANU GOSPODARKI ODPADAMI

§ 24.

1. Właściciele nieruchomości powinni kierować się zasadami zmierzającymi do ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów w szczególności poprzez:
  - a) unikanie używania produktów nie nadających się do recyklingu i kompostowania;
  - b) kupowanie produktów zapakowanych w minimalną ilość opakowań;
  - c) kupowanie produktów w opakowaniach zwrotnych.
2. Gmina zobowiązuje się podejmować działania mające na celu:
  - a) zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
  - b) promocję minimalizacji powstawania odpadów i ich preselekcji w gospodarstwach domowych;
  - c) upowszechnienie nowego systemu gospodarki odpadami komunalnym.

§ 25.

Przedsiębiorca odbierający odpady komunalne zobowiązany jest do przekazania ich regionalnej instalacji, albo w przypadkach o których mowa w art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późn. zm.), do instalacji przewidzianych do zastępczej obsługi tego regionu, wskazanych w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2018-2023”, stanowiącego załącznik do

Uchwały Nr XVI/8/218/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2012 r. w sprawie uchwalenia aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 oraz Uchwale Nr XVI/219/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023.

ROZDZIAŁ 7

OBOWIĄZKI OSÓB UTRZYMUJĄCYCH ZWIERZĘTA DOMOWE, MAJĄCE NA CELU OCHRONĘ PRZED ZAGROŻENIEM LUB UCIAŻLIWOŚCIĄ DLA LUDZI

§ 26.

1. Osoby utrzymujące zwierzęta domowe są zobowiązane do zachowania bezpieczeństwa i środków ostrożności, zapewniających ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku publicznego.
2. Do obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe należy ponoszenie pełnej odpowiedzialności za zachowanie utrzymywanych zwierząt, a w szczególności:
  - 1) w odniesieniu do psów:
    - a) poza obszarem własnej nieruchomości prowadzenie każdego psa na uwięzi;
    - b) zwolnienie psa z uwięzi jest dozwolone tylko z nałożonym kagańcem i jedynie w miejscach wyznaczonych i odpowiednio oznakowanych, gdy właściciel lub opiekun ma możliwość sprawowania kontroli nad jego zachowaniem. Nie wolno zwalniać z uwięzi psów ras uznawanych za agresywne, ich mieszkańców oraz innych zagrażających otoczeniu.
  - 2) w odniesieniu do wszystkich zwierząt domowych:
    - a) niepozostawianie bez nadzoru zwierząt domowych w obrębie nieruchomości niezamieszkałych lub nieużytkowanych;
    - b) natychmiastowe usuwanie zanieczyszczeń pozostawionych przez zwierzęta w obiektach i na innych terenach przeznaczonych do użytku publicznego, a w szczególności na chodnikach, jezdniach, placach, parkingach, terenach zielonych itp. Nieczystości te mogą być deponowane w komunalnych urządzeniach do zbierania odpadów, pod warunkiem, że są one zabezpieczone w papierowej lub foliowej torbie przeznaczonej do tego celu. Postanowienie to, nie dotyczy osób niewidomych, korzystających z psów przewodników oraz osób niepełnosprawnych, korzystających z psów opiekunów.

§ 27.

Obowiązki określone w § 26 nie dotyczą osób utrzymujących zwierzęta wykorzystywane do celów specjalnych, tzn. których profesjonalna tresura oraz używanie odbywa się na podstawie odrębnych przepisów, regulujących szczegółowe zasady działania jednostek Polskich Sił Zbrojnych, Policji, Straży Granicznej i innych formacji, służb kontroli celnej, ratownictwa, Straży Gminnej oraz regulujących zasady szkolenia i wykorzystania psów - przewodników osób ociemniałych.

ROZDZIAŁ 8

WYMAGANIA ODNOŚNIE UTRZYMYWANIA ZWIERZĄT GOSPODARSKICH NA TERENACH WYŁĄCZONYCH Z PRODUKCJI ROLNICZEJ

§ 28.

1. Zakazuje się chowu i utrzymania zwierząt gospodarskich na terenie Gminy Darłowo za wyjątkiem miejsc gdzie usytuowane są zagrody rolnicze, z zastrzeżeniem przepisów dotyczących Uzdrawisk.
2. Prowadzący chów zwierząt gospodarskich jest zobowiązany:
  - a) zapewnić gromadzenie i usuwanie powstających w związku z chowem odpadów i nieczystości w sposób zapewniający właściwe warunki sanitarno-epidemiologiczne, zgodnie z obowiązującym prawem;
  - b) nie dopuszczać do zanieczyszczenia terenu nieruchomości oraz zanieczyszczania powietrza, gleby i wody;
  - c) zapewnić utrzymanie pomieszczeń gospodarskich, terenu chowu oraz bezpośredniego otoczenia we właściwym stanie sanitarnym;
  - d) nie dopuszczać do powstawania wobec innych osób zamieszkujących na nieruchomości lub nieruchomościach sąsiednich uciążliwości oraz zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi;
  - e) zapewnienia zwierzętom odpowiednich pomieszczeń gospodarskich oraz terenów ogrodzonych, skutecznie zabezpieczonych przed samodzielnym wydostaniem się zwierząt poza teren nieruchomości.

§ 29.

Osoby utrzymujące zwierzęta gospodarskie, w tym zwierzęta wykorzystywane do wykonywania usług przewozowych i rekreacyjnych mają obowiązek usuwania odchodów zwierzęcych, pozostałości karmy lub ściółki pozostawionych na ulicach, placach i innych miejscach publicznych.

ROZDZIAŁ 9 OBSZARY PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWEJ DERATYZACJI ORAZ TERMINY JEJ PRZEPROWADZANIA

§ 30.

1. Właściciele nieruchomości zobowiązani są do stałego tępienia gryzoni w obrębie swojej nieruchomości.
2. Zaleca się przeprowadzenie deratyzacji na terenie nieruchomości w następujących terminach:
  - a) w kwietniu lub maju – termin wiosenny,
  - b) we wrześniu lub w październiku – termin jesienny.
3. W okresie prowadzenia deratyzacji należy zachować szczególną ostrożność w obrębie miejsc wyłożenia środków zwalczających gryzonie. Miejsca te należy odpowiednio oznakować.

§ 31.

W przypadku wystąpienia populacji gryzoni, stwarzającej zagrożenie sanitarne, Wójt Gminy Darłowo określi, w uzgodnieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, obszary podlegające obowiązkowej deratyzacji oraz, poprzez zarządzenie, termin jej przeprowadzenia.

ROZDZIAŁ 10
POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 32.

Przypadki niewłaściwego świadczenia usług przed przedsiębiorcą odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości i prowadzącego punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych należy zgłaszać do Referatu Gospodarki Komunalnej Ochrony Środowiska i Rolnictwa:

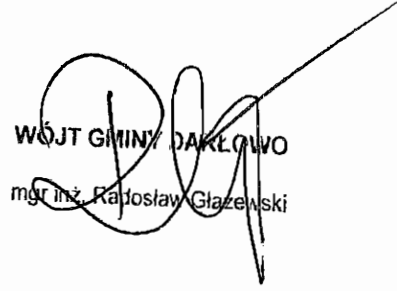
- 1) pisemnie na adres: Urząd Gminy Darłowo, ul. H. Dąbrowskiego 4, 76-150 Darłowo,
- 2) telefonicznie – pod nr tel.: 94 344 6398,
- 3) elektronicznie na adres mailowy: poczta@ugdarlowo.pl.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399 z późn. zm.), rada gminy po zasięgnięciu opinii państwowego powiatowego inspektora sanitarnego, uchwała regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, który jest aktem prawa miejscowego. Niniejsza uchwała dostosowuje Regulamin utrzymania porządku i czystości w gminie Darłowo do podjętych uchwał o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości niezamieszkałych oraz właścicieli nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości wykorzystywane na cele rekreacyjno-wypoczynkowe, a także nowelizację z dnia 1 lutego 2015 r. ww. ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Nowelizacji ww. ustawy, która weszła w życie z dniem 1 lutego 2015 r., wprowadziła m.in. zapis dotyczący konieczności opiniowania projektu uchwały przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego

Na podstawie powyższego umocowania ustawowego i w jego ramach, po przeprowadzeniu odpowiednich analiz ekonomiczno-organizacyjnych, niniejszą uchwałą uznaje się za zasadną.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Glazewski

Projekt

DRUK NR 7/2016 XIX

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DARŁOWO**

z dnia ..... 2016 r.

dr Maciej Jabłoński
radca prawny

w sprawie zmiany uchwały nr XIV.100.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 14 października 2015 r. w sprawie wydzierżawienia nieruchomości stanowiących własność Gminy Darłowo

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, z 2016 r. poz. 1045, 1890), w związku z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2015 r. poz. 1771, 1777, z 2016 r. poz. 65)

Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale nr XIV.100.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 14 października 2015 r. w sprawie wydzierżawienia nieruchomości stanowiących własność Gminy Darłowo, § 1. otrzymuje brzmienie „§ 1. Wyraża się zgodę na wydzierżawienie na okres do 30 września 2021 roku nieruchomości stanowiących własność Gminy Darłowo, oznaczonych następującymi numerami geodezyjnymi:

- 1) 199/1 o powierzchni 0,0252 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki
- 2) 199/2 o powierzchni 0,4886 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 3) 201/1 o powierzchni 0,0538 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 4) 201/2 o powierzchni 0,4713 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 5) 204/1 o powierzchni 0,0130 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 6) 204/2 o powierzchni 0,4950 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 7) 208/2 o powierzchni 1,0128 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 8) 211/2 o powierzchni 0,5129 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 9) 213/1 o powierzchni 0,0451 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 10) 213/2 o powierzchni 1,0343 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 11) 215/1 o powierzchni 0,0202 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 12) 215/2 o powierzchni 0,5347 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Darłowo

Radosław Gładzowski

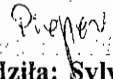
UZASADNIENIE

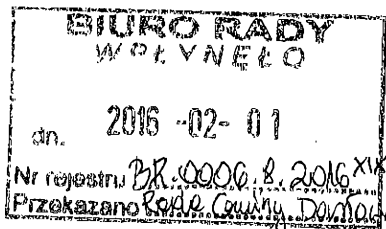
Wójt Gminy Darłowo postanowił przedłożyć pod obrady Rady Gminy Darłowo propozycję uruchomienia procedury wydzierżawienia w drodze bezprzetargowej na okres do 30.09.2021 r. działek oznaczonych ewidencyjnie numerami

- 1) 199/1 o powierzchni 0,0252 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki
- 2) 199/2 o powierzchni 0,4886 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 3) 201/1 o powierzchni 0,0538 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 4) 201/2 o powierzchni 0,4713 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 5) 204/1 o powierzchni 0,0130 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 6) 204/2 o powierzchni 0,4950 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 7) 208/2 o powierzchni 1,0128 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 8) 211/2 o powierzchni 0,5129 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 9) 213/1 o powierzchni 0,0451 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 10) 213/2 o powierzchni 1,0343 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 11) 215/1 o powierzchni 0,0202 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,
- 12) 215/2 o powierzchni 0,5347 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Dąbki,

Uchwała nr XIV.100.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 14 października 2015 r. dotyczyła wydzierżawiania przedmiotowych nieruchomości do 30.09.2019 r..

Inspektor Mienia Komunalnego

Sporządziła: Sylwia Pieper

Projekt

DRUK NR 8/2016 XIX
UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DARŁOWO

dr Maciej Jabłoński
radca prawny

z dnia ..... 2016 r.

w sprawie nabycia nieruchomości

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, z 2016 r. poz. 1045, 1890)

Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

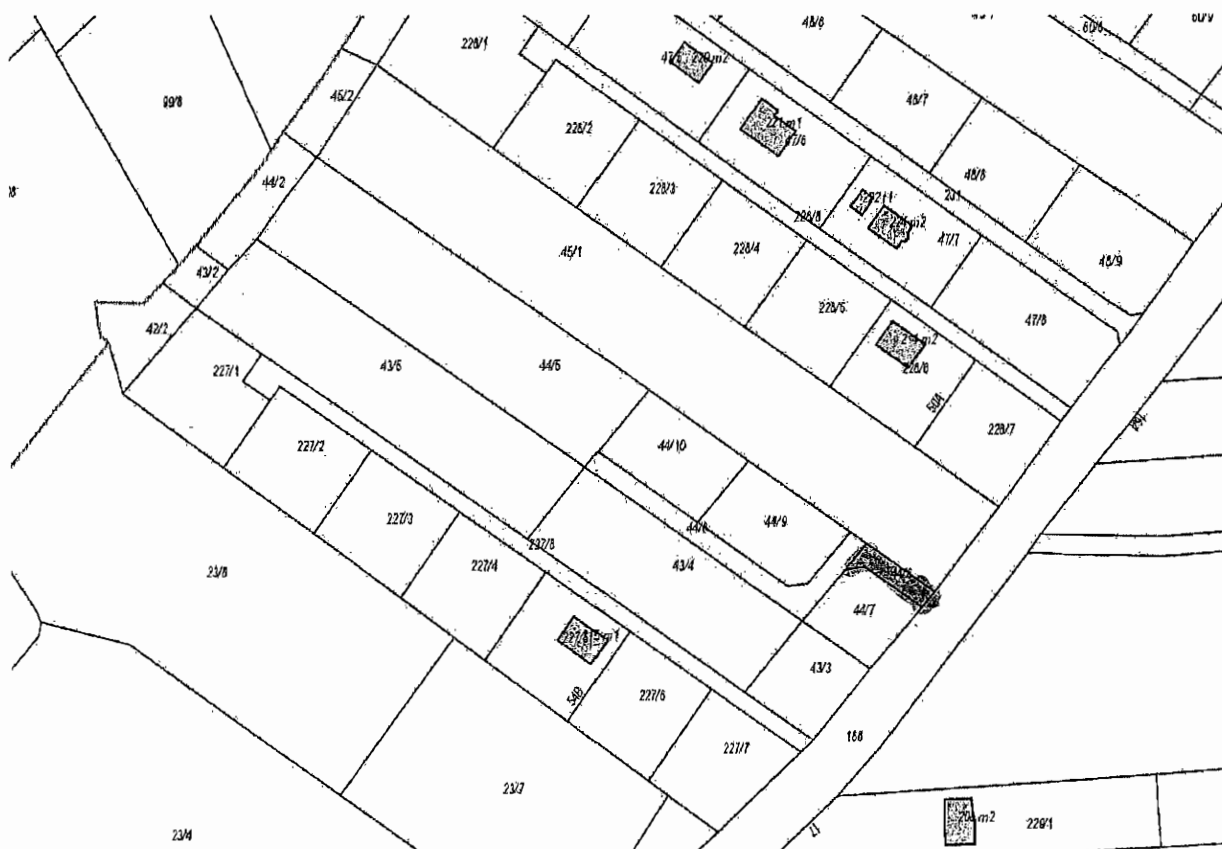
- § 1. Wyraża się zgodę na nieodpłatne nabycie od osoby prawnej nieruchomości oznaczonej w rejestrze gruntów numerem 44/6 o powierzchni 0,0158 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Rusko w Gminie Darłowo.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Darłowo

Radosław Głazewski

UZASADNIENIE

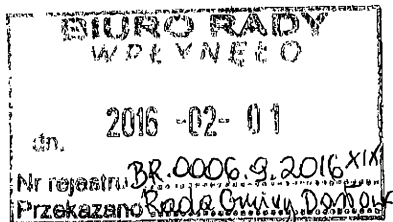
Wójt Gminy postanowił przedłożyć pod obrady Rady Gminy Darłowo przejęcia nieruchomości oznaczonej w rejestrze gruntów numerem 44/6 o powierzchni 0,0158 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym Rusko. Przejęcie przedmiotowej działki związane jest z utworzeniem drogi dnie z ewidencja działka jest w dyspozycji Agencja Nieruchomości Rolnej. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego jest jako teren zabudowy usług sportu i rekreacji o maksymalnym w.i.z. 0,5 oznaczony symbolem US-2.

Inspektor Mienia Komunalnego

Sylwia

Sporządziła: Sylwia Pieper

Projekt

DRUKI NR 9/2016 XIX

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DARŁOWO

z dnia ..... 2016 r.

dr Maciej Jabłoński

radca gminny

w sprawie ustanowienia służebności przesyłu

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. "a" ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515, z 2016 r. poz. 1045, 1890), art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami /Dz. U. z 2015 r. poz. 1774, 1777, z 2016 r. poz. 65/

RADA GMINY DARŁOWO uchwala, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na odpłatne obciążenie służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Darłowo, położonych w obrębie ewidencyjnym:

- 1) Zakrzewo- działki oznaczone numerem geodezyjnym 111/2, 94/1, 117/4, 105/2;
- 2) Kopnica- działki oznaczone numerem geodezyjnym 183, 114/5;
- 3) Drozdowo- działki oznaczone numerem geodezyjnym 6, 8;
- 4) Cisowo- działka oznaczona numerem geodezyjnym 380/1.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wójt Gminy Darłowo

Radosław Gładzewski

UZASADNIENIE

Wójt Gminy Darłowo postanowił przedłożyć pod obrady Rady Gminy Darłowo propozycje ustanowienia odpłatnego obciążenia służebnością przesyłu nieruchomości stanowiących własność Gminy Darłowo, położonych w obrębie ewidencyjnym :

- 1) Zakrzewo- działki oznaczone numerem geodezyjnym 111/2, 94/1, 117/4, 105/2;
- 2) Kopnica- działki oznaczone numerem geodezyjnym 183, 114/5;
- 3) Drozdowo- działki oznaczone numerem geodezyjnym 6, 8;
- 4) Cisowo- działka oznaczona numerem geodezyjnym 380/1.

na rzecz Farmy Wiatrowej Barzowice Sp. z o.o..

Służebność dotyczy ułożonego kabla elektroenergetycznego 15kV, do istniejącej farmy wiatrowej.

Służebność zostanie ustalona na okres 30 lat.

Służebność przesyłu polegać będzie na:

- a. prawie do eksploatacji systemów elektroenergetycznych średniego napięcia oraz przewodów telekomunikacyjnych i systemów uziemienia;
- b. prawie do usuwania awarii, dokonywania kontroli, przeglądów, konserwacji, remontów i modernizacji sieci;
- c. obowiązku powstrzymania się przez Gminę Darłowo oraz każdorazowych właścicieli nieruchomości od budowy w odległości 4 m (czterech metrów) od osi linii, w każdą stronę budynków mieszkalnych oraz sadzenia drzew wysokopiennych, jak również powstrzymywaniu się od dokonywania na tym obszarze wszelkich działań, które mogłyby prowadzić do utrudnienia prawidłowego wykorzystania tej linii z wyjątkiem prowadzenia działalności związanej z produkcją rolną;
- d. ewentualna zabudowa jest możliwa jedynie po uprzednim uzgodnieniu warunków określonych na piśmie ze spółką Farma Wiatrowa Sp. z o.o. .

Inspektor Mienia Komunalnego

Sporządziła: Sylwia Pieper

**BIURO RADY
WPŁYNĘŁO**

dn. 2016 -01- 29

Nr rejestru: BR.0006.10.2016 XIX
Przekazano Radzie Gminy Darłowo

DRUK NR 10/2016 XIX
UCHWAŁA NR 2016
RADY GMINY DARŁOWO
z dnia ..... 2016 r.

Zaopiniowano pod względem
formalno - prawnym
data 29.01.2016
podpis ..... RADCA PRAWNY.....

Mariusz Miodoła
Mariusz Miodoła

w sprawie zmiany uchwały Nr XVII.140.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 29 grudnia 2015 r.
w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności
za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych
usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków
częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890) oraz art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy
społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, 693, 1045, 1058, 1240, 1310, 1359, 1607, 1616, 1830, 1893)

Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XVII.140.2015 Rady Gminy Darłowo z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie
określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze
i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób
z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego
zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, w § 4 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Cenę jednej godziny usług opiekuńczych ustala się w wysokości 10,37 zł.”

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym
Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mg inż. Krzysztof Górecki

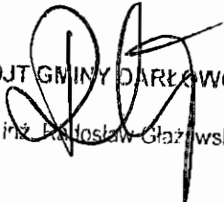
UZASADNIENIE

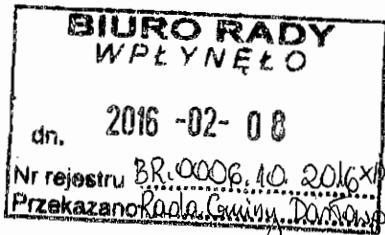
Zgodnie z art. 50 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 z późn. zm.) rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania. Uchwałą Nr XVII.140.2015 z dnia 29 grudnia 2015 r. Rady Gminy Darłowo wprowadziła stosowne uregulowania.

Pismem z dnia 20 stycznia 2016 r. Wydział Nadzoru i Kontroli Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, zasugerował podjęcie działań zmierzających do uzupełnienia wskazanej wyżej uchwały Rady Gminy Darłowo o regulacje dotyczące wskazania kosztu jednej godziny usług opiekuńczych.

Według kalkulacji kosztów przeprowadzonej przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Darłowie cena jednej godziny usług opiekuńczych wynosi 10,37 zł.

Mając powyższe na uwadze za celowe należy uznać uzupełnienie Uchwały Nr XVII.140.2015 z dnia 29 grudnia 2015 r. Rady Gminy Darłowo o uregulowania dotyczące ustalenia ceny jednej godziny usług opiekuńczych w wysokości 10,37 zł.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Marcin Głazowski

DRUKI NR 11/2016 XIX
UCHWAŁA NR 2016
RADY GMINY DARŁOWO
z dnia ..... 2016 r.

Zaopiniowano pod względem
formalno - prawnym

data 8.02.2016.....

podpis .....

RADCA PRAWNY

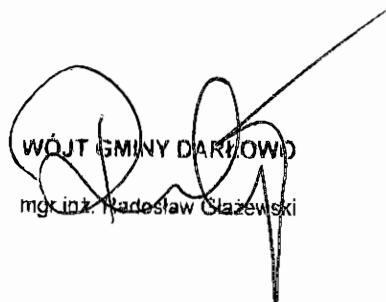
Niepełna
Mariusz Niegoda

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016 – 2020**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)

Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016 – 2020, stanowiący załącznik do uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Czapewski

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA
GMINY DARŁOWO NA
LATA 2016 – 2020**

„Najbardziej niebezpiecznym miejscem na ziemi jest dom po zmierzchu”

E. Brandon /amerykański kryminolog/

„Przeprowadzenie badań stopniowo rozmywa mit szczęśliwego, bezpiecznego domu rodzinnego”

E. Jarosz /2005 rok – badacz problemów przemocy domowej/

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
Rozdział 1 Podstawy prawne Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Dla Gminy Darłowo na lata 2016 - 2020	4
1.1. Akty prawne na podstawie których został opracowany PROGRAM..	4
1.2. Przyjęto do realizacji w ramach ograniczania zjawiska przemocy domowej szczegółowe zapisy w zakresie prawa umożliwiające poszerzenie oddziaływań profilaktycznych	4
Rozdział 2 Merytoryczne założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016 – 2020	6
2.1. Diagnoza problemów społecznych wynikających z przemocy domowej /rodziny/ na terenie Gminy Darłowo	6
2.2. Podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie z uwzględnieniem jej skutków zdrowotnych i psychospołecznych	7
2.3. Uzasadnienie konieczności podjęcia szczególnych działań skierowanych i obejmujących takie grupy jak seniorzy, osoby niepełnosprawne oraz dzieci z uwzględnieniem przemocy widzianej oczami sprawcy i ofiary. Rola samorządów w podejmowaniu działań na rzecz ww kategorii osób	13
2.4. Przemoc w rodzinie wyzwaniem dla świata i samorządów ujęcie WHO – ZDROWIE PUBLICZNE	16
Rozdział 3 Cele systemu społecznego, zadania i działania podejmowane na terenie Gminy Darłowo w latach 2016 – 2020	17
3.1. Misja Gminy Darłowo, przyjęte kierunki działań oraz cel nadrzędny podejmowanych działań.	17
3.2. Cel I Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie po przez jej zapobieganie i ochronę Ofiar przemocy	17
3.3. Cel II Zmniejszenie negatywnych następstw przemocy w rodzinie o charakterze psychologicznym, socjologicznym i zdrowotnym	19
3.4. Cel III Poprawa skuteczności działań na rzecz osób dotkniętych przemocą po przez monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów oraz efektywności podejmowanych działań	20
Zasady finansowania	21
Załącznik:	22
- dane statystyczne Komendy Głównej Policji,	

WSTĘP

1. Krótka charakterystyka podejmowanych działań w latach 2011-2015 i ocena ich efektywności.

Nadrzędnym celem tego programu było systematyczne tworzenie sprawnego gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Na potrzeby realizacji celu nadrzędnego przeprowadzono rzetelną i obiektywną diagnozę zjawiska przemocy domowej na terenie gminy z uwzględnieniem poznania postaw społecznych mieszkańców wobec tego problemu. Takie działanie pozwoliło na poznanie stereotypów i mitów wpisanych w zachowania społeczności lokalnej, które skutkują przyjmowaniem właściwych lub niewłaściwych postaw w zakresie reagowania na przemoc domową. Przygotowano także i zrealizowano także ofertę działań skierowaną do ofiar i sprawców przemocy w rodzinie, osób doznających i stosujących ją. Uruchomiono cały wachlarz oddziaływań budzących świadomość społeczną, a także uwrażliwiających na tzw. „Krzyk za ścianą”. Kampanie społeczne, coroczne konferencje oraz debata pozwoliły na dotarcie do różnych grup wiekowych i zawodowych.

Podjęte działania nie znalazły wprawdzie bezpośredniego odbicia w ilości zakładanych Niebieskich Kart, czy też ilości składanych wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ale zaowocowało wzrostem ilości osób zgłaszających się do specjalistów. Wzrosło także zapotrzebowanie na specjalistyczne działania tj.: poradnictwo socjalne, pedagogiczne, socjologiczne, psychologiczne oraz terapię rodzin.

Podjęte działania „obudziły” oczekiwania społeczności na fakt że każdy człowiek bez względu na swoją pozycję społeczną i zawodową ma prawo do szacunku i może oczekiwać na pomoc w najbliższym otoczeniu ale bardziej w formie indywidualnych spotkań niż kontaktów z instytucjami.

2. Charakterystyka działań na lata 2016-2020 z uwzględnieniem kierunków działań.

Zjawisko przemocy domowej występuje z różnym nasileniem we wszystkich społecznościach. Na dzisiaj wiadomo, że doznawana przemoc w rodzinie rodzi konsekwencje niewyobrażalnie szkodliwe i głęboko zapadające w pamięci. Daje o sobie znać przez całe życie w postaci ciężkich chorób i zachowań społecznie nieakceptowanych. „Najbardziej jednak niepojęte jest to, że przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje.”¹

Konstruując nowy program uwzględniono nie tylko dotychczasowe doświadczenie, ale to właśnie doświadczenia zobligowały do poszukiwania nowych rozwiązań wskazanych przez literaturę fachową oraz podejmowane w różnych zakresach badania socjologiczne.

- W podejmowanych działaniach należy uwzględnić opracowywane od 2012 roku według nowych zasad dane statystyczne Komendy Głównej Policji z tzw. interwencji w sprawie Przemocy Domowej, Rodzinnej, które jednoznacznie potwierdzają fakt zgłaszany dotychczas przede wszystkim przez badaczy zjawiska że problem przemocy domowej w równym stopniu dotyczy rodzin z problemem alkoholowym „ jak i bez tego problemu ”. Przemoc w rodzinie jest tak okrutnym zjawiskiem że poszukuje się różnych usprawiedliwień:

¹ J.A. Malinowski, „Pętla przemocy”, wychowanie na co dzień, 1996, nr 9

„gdyby był (a) trzeźwa nie po wypiciu, nie zrobił (a) tego. Z drugiej strony, taki mit czy też stereotyp, przyjęty społecznie, zamyka drogę ofiarom i doznającym przemocy (dotyczy też sprawców i stosujących przemoc) do poszukiwania rozwiązań wg zasady „u nas nikt nie pije”.

Załącznik do programu Dane statystyczne Komendy Głównej Policji.

- Czynnikiem podtrzymującym przemoc jest także wyuczona bezradność, jest to przekonanie, że nie uda się w żaden sposób uniknąć nieprzyjemnych sytuacji. „Jest poddaniem się, zaprzestaniem działania. Człowiek wprowadza się w stan apatii, zmęczenia, znużenia, niekompetencji, leku, wrogości i depresji”.²

- Od zdrowia rodziny zależy siła i zdrowie całego społeczeństwa, ponieważ te dwie duże grupy oddziałują na siebie. „Rodzina spełnia tak jakby funkcję odbiornika i nadajnika i to od niej zależy zdrowie i dobro jednostek oraz całej społeczności.”³ To rodzina programuje zachowania swoich członków poprzez normy rodzinne w szerokim rozumieniu i przyjęte często w dobrej wierze, ale mające na celu także ochronę tajemnic i sekretów rodzinnych „trupy w szafie”.

- W podejmowanych działaniach nadal będzie zwracana uwaga na przemoc żona – mąż (konkubentka – konkubent), ale ze szczególną troską zostanie przygotowana oferta przeciwdziałania przemocy wobec dzieci, a także seniorów i osób niepełnosprawnych. Wprawdzie wypracowane przez lata normy społeczne przewidują „strefy ochronne – które dotyczą dzieci, seniorów i osób niepełnosprawnych” to nie jest to jednak takie proste. Osoby te wymagają daleko idącej troski i pomocy, a także bezpośredniej kontroli ich życia i dobrostanu. Zacierają się granice i to właśnie ta kontrola przybiera formę zdecydowanej ingerencji, a stąd już krok od przemocy akceptowane są klapsy, ale jak mierzyć ich siłę (w Polsce obowiązuje zakaz klapsów). Ze społeczną akceptacją spotykają się niektóre formy przemocy np. mówienie podniesionym głosem „bo stary to głuchy”, w którym miejscu przekroczona zostaje granica nikt nie wie. Staremu i głupiemu nie mamy dawać pieniędzy, bo nie wie co z tym zrobić. Takim zachowaniom mówimy NIE.

- Budowanie społeczeństwa obywatelskiego, które potrafi działać niezależnie od instytucji państwowych, to priorytet w podejmowanych działaniach na rzecz wspólnoty lokalnej Gminy Darłowo. Podstawową cechą społeczeństwa obywatelskiego jest świadomość członków tego społeczeństwa **POTRZEB WSPÓLNOTY ORAZ DAŻENIE DO ICH ZASPOKOJENIA** czyli bezwzględne zainteresowanie sprawami przemocy w rodzinie oraz wskazać jak w sposób prawidłowy ukierunkować odpowiedzialność społeczną za jego dobro. Zasygnalizowane kierunki podejmowanych działań są kompatybilne z założeniami WHO w zakresie zdrowia publicznego. Zdrowie publiczne to nauka i sztuka zapobiegania chorobom przedłużanie życia zorganizowane wysiłki społeczeństwa oraz promowanie zdrowia po przez zorganizowane wysiłki społeczeństwa (komitet D.Achansona). WHO stwierdza, że przemoc w rodzinie jest wyzwaniem dla całego świata, a ujęcie przemocy w tym rozumieniu nazywa się ujęciem ekologicznym.

² A. Widera – Wypoconska . Mechanizmy przemocy w rodzinie W-wa 2010 str. 36

³ T. Kuryłowicz . Z badań nad rodziną Lublin 1994 str.11

Rozdział 1 Podstawy prawne PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE DLA Gminy Darłowo na lata 2016 2020 .

1.1 Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Orasz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 – 2020 dla Gminy Darłowo został opracowany na podstawie :

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U. z 2015r., poz. 1390/
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej /Dz.U. z 2015r., poz. 163 z późn. zm./
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. z 2015r. poz. 1286 z późn. zm./
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 – Uchwała Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 - 2020
- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Założenia programowe opierają się również na poniższych aktach prawnych:

- ✓ Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” /Dz.U. nr 209, poz. 1245/,
- ✓ Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie /Dz.U. Nr 81 poz. 448/,
- ✓ Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

1.2 Dotychczas podejmowane działania w obszarze ochrony prawnej nie uwzględniały pracy w zakresie ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie, nie uwzględniały również pracy ze środowiskiem lokalnym oraz ofiarami, sprawcami a także osobami uwikłanymi w problem przemocy domowej, szczególnego uwzględnienia w pracy profilaktycznej niżej wymienionych zapisów, które pozwalają na dostarczenie dodatkowych informacji i argumentów w pracy w omawianym zakresie.

Zgodnie z polskim prawem przemoc wobec najbliższych jest przestępstwem ściganym z urzędu. Art. 207 k.k. uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo „zanęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”. Znęcanie się musi mieć charakter wielokrotny, powtarzalny, wyjątkowo może to być również działanie jednorazowe, lecz intensywne i rozciągnięte w czasie. Jeśli zachowanie jednorazowe nie posiada powyższych cech traktowane jest jako inne przestępstwo naruszenie nietykalności, uszczerbek na zdrowiu, groźba karalna.

Zaniechanie określonego działania przez sprawcę także może rodzić dla niego odpowiedzialność karną. Do zaistnienia przestępstwa znęcania wystarczy, że sprawca dopuszcza się tylko jednego z rodzajów przemocy, tzn. psychicznej, fizycznej, ekonomicznej, czy seksualnej:

- art. 207 § 1 k.k. – znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy; nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny,
- art. 207 § 2 k.k. – jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa,
- art. 207 § 3 k.k. – jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie;
- Inne przepisy prawne wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:
  - art. 191 k.k. zmuszanie do określonych zachowań
  - art. 209 k.k. uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego
  - art. 278 i 279 k.k. kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej
  - art. 217 k.k. naruszanie nietykalności cielesnej porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej
  - art. 210 k.k. pozostawienie osoby, względem której jest się zobowiązanym do opieki, w sytuacjach zagrażających jej życiu lub zdrowiu
  - art. 160 k.k. dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia
  - art. 211 k.k. uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki
  - art. 200 k.k. obcowanie płciowe z małoletnim
  - art. 190 k.k. groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych
  - art. 199 k.k. nadużycie zależności
  - art. 201 k.k. obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry
  - art. 208 k.k. rozpijanie małoletniego
  - art. 288 k.k. niszczenie mienia
  - art. 216 k.k. zniewaga
  - art. 156 i 157 k.k. uszkodzenie ciała
  - art. 52 k.r.io. warunki zniesienia współwłasności majątkowej sądowe ustalenie ojcostwa
  - art. 84 k.r.io. sądowe ustalenie ojcostwa
  - art. 133 k.r.io. obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka
  - art. 141 k.r.io. roszczenia matki dziecka pozamałżeńskiego
  - art. 56,61,57 k.r.io. warunki orzekania separacji i rozwodu orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego
  - art. 58 k.r.io. rozstrzygnięcie władzy rodzicielskiej sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu
  - art. 60 k.r.io. warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie
  - **Wytyczne Prokuratora Generalnego z dnia 01.04.2014 r. dotyczące zasad postępowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

Rozdział 2 Merytoryczne założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016 – 2020

2.1. Diagnoza problemów społecznych wynikających z przemocy domowej /rodziny/ na terenie Gminy Darłowo .

Badania zostały zrealizowane na zamówienie GOPS w Darłowie. Celem badania było określenie opinii mieszkańców w stosunku do zjawiska przemocy domowej. Badaniami było objętych 10% populacji mieszkańców co stanowiło w 2012r. 800 osób.

Podsumowanie wyników przeprowadzonych badań:

1. Opinia respondentów dotycząca własnej wiedzy na temat przemocy oraz oceny wybranych przykładów zachowań związanych z przemocą:
  - a. Mieszkańcy Gminy Darłowo deklarują wysoką znajomość zagadnień związanych ze zjawiskiem przemocy domowej,
  - b. Aż 93,4% zapytanych mieszkańców wie czym jest zjawisko przemocy domowej,
  - c. Minimalnie lepiej swoją wiedzę oceniają kobiety, natomiast mężczyźni częściej deklarują trudność w precyzyjnym określaniu czym jest przemoc domowa,
  - d. Najwyżej swoją wiedzę na temat przemocy domowej oceniają osoby ze średnim wykształceniem, najniżej zaś z wykształceniem zawodowym,
  - e. Spośród ankietowanych osób w odniesieniu do zmiennej dotyczącej sytuacji materialnej można powiedzieć, że osoby z bardzo trudną sytuacją najlepiej oceniają swoją wiedzę na temat przemocy domowej,
  - f. Do zachowań przemocy domowej najchętniej zaliczane było przez ankietowane osoby bicie, groźby, najmniej zdradzanie przez partnera.
2. Opinia respondentów dotycząca zetknięcia ze zjawiskiem przemocy domowej jako ofiara:
  - a. Blisko 7 osób na sto zapytanych mieszkańców zetknęło się ze zjawiskiem przemocy domowej jako ofiary,
  - b. Dwukrotnie częściej ofiarami przemocy domowej w charakterze świadka były kobiety,
  - c. Ofiarami przemocy domowej najczęściej były osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym i podstawowym, najrzadziej osoby z wykształceniem wyższym magisterskim,
  - d. Dominującą formą przemocy była przemoc psychiczna i fizyczna, natomiast przemoc ekonomiczna i seksualna przybierały charakter marginalny.
3. Opinia respondentów dotycząca zetknięcia ze zjawiskiem przemocy domowej jako sprawca:
  - a. Dwie osoby na sto zapytanych osób przyznały, że są sprawcami przemocy domowej,
  - b. Dwa razy częściej sprawcami przemocy byli mężczyźni,
  - c. Częściej bycie sprawcą przemocy domowej deklarowały osoby o dobrym statusie materialnym,
  - d. Osoby deklarujące bycie sprawcą przemocy domowej wskazywali na przemoc psychiczną, mniej fizyczną.

4. Opinia respondentów dotycząca zetknięcia ze zjawiskiem przemocy domowej jako świadek:
  - a. Co 10 mieszkańców stwierdził, że był świadkiem przemocy domowej w ciągu ostatniego roku,
  - b. Świadcami przemocy domowej częściej były kobiety, oraz osoby w wieku 15-17 lat oraz powyżej 65 roku życia,
  - c. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym częściej były świadkami przemocy domowej, najrzadziej były to osoby z wykształceniem wyższym,
  - d. W odniesieniu do statusu materialnego wynika, że świadkami zjawisk o charakterze przemocy domowej były osoby deklarujące posiadanie trudnej sytuacji materialnej.
5. Opinia respondentów dotycząca świadomości występowania zjawiska przemocy domowej w najbliższym otoczeniu:
  - a. Osoby deklarujące wykształcenie gimnazjalne zdecydowanie częściej deklarowały podejrzenie co do tego, że w najbliższym otoczeniu może dochodzić do przemocy domowej,
  - b. Częściej swoje podejrzenia formułowały osoby deklarujące rudną, przeciętną sytuację materialną,
  - c. W odniesieniu o rodzaju przemocy osoby wskazywały na przemoc fizyczną, rzadko ekonomiczną, psychiczną czy seksualną.
6. Opinia respondentów na temat dynamiki zjawiska przemocy domowej w Gminie Darłowo:
  - a. W opinii mieszkańców połowa dostrzega wzrost zjawiska przemocy domowej,
  - b. Osoby z wykształceniem wyższym magisterskim deklarowały poczucie, że zjawisk o charakterze przemocy domowej jest więcej, natomiast osoby z wykształceniem podstawowym deklarowały takie odczucie o połowę rzadziej,
  - c. Największe poczucie o wzroście zjawiska przemocy domowej na terenie gminy deklarowały osoby pozostające bez pracy oraz pracownicy sfery budżetowej.

2.2. Podstawy teoretyczne zjawiska przemocy w rodzinie z uwzględnieniem jej skutków zdrowotnych i psychospołecznych.

Definicja PRZEMOCY:

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Cechy PRZEMOCY:

- PRZEMOC NARUSZA prawa i dobra osobiste
- Przemoc powoduje cierpienie i ból
- Przemoc jest intencjonalna
- Przemoc jest wykorzystywaniem przewagi, narusza podstawowe prawa człowieka.

RODZAJE PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy i dokonuje się przy pomocy różnych instrumentów, możemy wyróżnić następujące jej rodzaje:

- Przemoc fizyczna, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała lub a nawet utraty życia,
- Przemoc psychiczna, działania zmierzające do poniżenia ofiary
- Przemoc seksualna, przymuszanie ofiary do niechcianych czynów seksualnych
- Zaniedbanie, nie zaspokajanie podstawowych potrzeb fizjologicznych i emocjonalnych.

SKUTKI PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc wobec dzieci

U dziecka doznającego przemocy występują problemy zdrowotne. Podstawowym problemem zdrowotnym dzieci ofiar przemocy są zaburzenia psychosomatyczne, które objawiają się zazwyczaj chorobami przewlekłymi.

Oprócz ewidentnych objawów w postaci siniaków, ran po oparzeniach, występują objawy psychosomatyczne m.in. bóle brzucha, głowy, wypryski, spowolnienie i zahamowanie rozwoju psychoruchowego. Występują zaburzenia snu, łaknienia, moczenie nocne, łysienie plackowate.

Dzieci doświadczające (krzywdzone) przemocy w domu, nie przyznają się często podając powody typu „, potknęłam się”, „, pies mnie podrapał” itp. Następstwa przemocy wobec dzieci to przede wszystkim:

ZESPÓŁ DZIECKA KRZYWDZONEGO- to nazwa jednostki klinicznej występująca u małych dzieci.

Pamiętać należy, że dzieci doświadczają przemocy w dwojaki sposób:

- a) będąc celem ataków sprawcy,
- b) będąc świadkiem ataków, mogą słyszeć tylko odgłosy, ale i tak bardzo cierpią.

Skutki przemocy w dzieciństwie odczuwane są przez długie lata i mają wpływ na życie dorosłe w formie:

- a) zaburzenia podstawowych funkcji życiowych w wyniku zaniedbania,
- b) nadpobudliwość psychoruchowa, trwałe zaburzenia rozwoju mózgu u niemowląt,
- c) dalsze niekorzystne następstwa somatyczne i emocjonalne,
- d) 90% sprawców przemocy w rodzinie także w dzieciństwie doznawało przemocy,
- e) 70% dzieci po 3 latach stosowania przemocy wykazuje opróżnienia w rozwoju psychoruchowym,
- f) 43- 70% ofiar przemocy wykazuje objawy stresu pourazowego.

Krzywdzenie dzieci przez dorosłych można podzielić na cztery kategorie:

- a) celowe wyrządzanie im krzywdy,
- b) mimowolne wyrządzanie krzywdy np. kiedy dziecko broni matkę lub innego członka rodziny przed sprawcą,
- c) stworzenie środowiska (rodziny), w którym dzieci są świadkami przemocy lub jej skutków,
- d) wykorzystywanie dziecka, by kontrolować maltretowaną partnerkę podczas trwania związku, albo już po rozwodzie.

Praca z dzieckiem krzywdzonym powinna polegać:

- a) na zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa,
- b) przywróceniu zaufania do świata,
- c) nabyciu przez dziecko umiejętności rozpoznawania świata.

UWAGA!

- a) przyjmuje się, że dzieci uczą się agresywnego zachowania jako podstawowego stylu kontroli otoczenia społecznego i fizycznego,
- b) przyjmuje się, że dzieci- świadkowie przemocy, uczą się od matki jej zachowania, dotyczy to zwłaszcza dziewczynek.

ALKOHOŁOWY ZESPÓŁ PŁODOWY (FAS)- jest wynikiem przemocy wobec dziecka w łonie matki. Narzędziem przemocy jest wpijany alkohol w trakcie ciąży. Jest on klinicznie rozpoznawalnym zespołem chorobowym. Do głównych objawów FAS zalicza się:

- a) opóźnienie rozwoju fizycznego,
- b) anomalie struktury i funkcji mózgu, w tym zaburzeń emocjonalnych,
- c) nieprawidłowa budowa głowy, twarzy, kończyn.

Zespół FAS charakteryzuje się niską wagą urodzeniową i złym stanem ogólnym noworodka (wady serca, opóźnieniem rozwoju psychoruchowego). Objawom tym towarzyszą różnego rodzaju zaburzenia neurologiczne oraz obniżanie sprawności intelektualnej oraz zaburzenia zachowania.

Zmiany te są efektem bezpośredniego teratogennego działania alkoholu na płód, który powoduje m.in. jego niedotlenienie, niedobory hormonalne oraz hamuje rozmnażanie i zróżnicowanie komórek płodowych.

Pamiętajmy, że żadna ilość alkoholu spożytego przez kobietę w ciąży nie jest bezpieczna. I dlatego tylko abstynencja alkoholowa jest gwarantem bezpieczeństwa.

Spożywanie przez matkę alkoholu w trakcie ciąży naraża dziecko na duże prawdopodobieństwo zaburzeń funkcji czuciowych i ruchowych. Nieprawidłowości w zmyśle wzroku, słuchu, koordynacji ruchowej. Zauważono, że zaburzenia w zachowaniu utrzymują się aż do wieku dorosłego.

FAZY ŻYCIA A FAS:

- I. U dzieci najmłodszych szczególną uwagę zwraca się na problemy z koncentracją, nadmierną drażliwością i zaburzenia snu.
- II. W wieku przedszkolnym zauważalna jest nadmierna ruchliwość, rozkojarzenie i kapryśność. Według opiekunów, rodziców tych dzieci są one „żywym srebrem”, „w pełni gotowości” i wymagają całodobowej opieki. Dzieci te nie są w stanie pojąć związków przyczynowo- skutkowych, mają problemy z pamięcią i logicznym myśleniem.
- III. W pierwszych latach szkoły u znacznej grupy dzieci z FAS rozpoznawany jest zespół dziecka z deficytem uwagi ADHD (objawy bardziej nasilone).
- IV. Kolejne lata szkolne, to kolejne lata porażki. W tym okresie szkolnym są zaburzenia kontaktów międzyludzkich. Okres dojrzewania oznacza słabą zdolność oceny sytuacji, problemy z myśleniem abstrakcyjnym oraz bardzo niską umiejętnością samodzielnego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji.

Wiele dzieci z FAS nie kończy żadnej szkoły.

UWAGA 1! W życiu dorosłym osoby te odczuwają istotne trudności ze znalezieniem i utrzymaniem pracy. Często są funkcjonalnymi analfabetami. Wykazują słabe umiejętności funkcjonowania społecznego. Mają problemy z utrzymaniem związków interpersonalnych.

UWAGA 2! Na świat przychodzi więcej dzieci z FAS, niż z zespołem Downa.

UWAGA 3! Większość przypadków FAS pozostaje nie zdiagnozowana lub zdiagnozowana niewłaściwie.

Według danych na rok 1991 w samym USA co roku rodzi się ponad 5000 dzieci z FAS. Od 35000 do 50000 ma inne zaburzenia alkoholowe.

Ta specyficzna forma przemocy wobec dzieci, przeraża w swoim obrazie, te dzieci nigdy nie będą prawidłowo funkcjonowały.

Przemoc wobec kobiet

Kobiety i mężczyźni mają takie same prawa. Nie istnieją żadne dokumenty, w których stwierdza się, że może być inaczej. Prawa kobiet są prawami człowieka. To proste stwierdzenie nie znajduje często odzwierciedlenia w rzeczywistości. W większości krajów świata miejscem, w którym kobieta najbardziej narażona jest na przemoc, jest jej własny dom. Przemoc domowa nie zna granic pomiędzy państwami, kulturami czy klasami społecznymi.

UWAGA! (Kampania STOP PRZEMOCY WOBEC KOBIET)

Należy pamiętać, że:

- 1) więcej kobiet w wieku 15- 44 lat umiera na skutek przemocy niż raka, malarię czy w wypadkach drogowych,
- 2) w ciągu swego życia co trzecia kobieta zostaje pobita. zmuszona do uprawiania seksu lub pada ofiara innych naruszeń praw człowieka,
- 3) 70% zamordowanych kobiet ginie z rąk swoich partnerów,
- 4) najczęstsze przyczyny zgonu w czasie ciąży to morderstwo ze strony partnera.

Kobiety ofiary często zachowują się niezrozumiale dla otoczenia. Mają wiele sposobów zaprzeczania stosowania przemocy fizycznej. Potrafią wyjaśnić siniaki, oparzenia, złamania w taki sposób by odwrócić uwagę od sprawcy. Latami doznawana przemoc powoduje, że w otoczeniu mówi się o nich: „ to jakaś wariatka”, „ona chyba to lubi”. Wielokrotnie wycofują się z podejmowanych działań.

Należy zaznaczyć, że wszelkie zachowania kobiety maltretowanej są następstwem „PRANIA MÓZGU” czy w późniejszym czasie stresu pourazowego. Sprawca przemocy uruchamia techniki manipulacyjne np. jeśli gdzieś pójdziesz- to zabiję dziecko.

Kobietę ofiarę przemocy charakteryzuje:

- 1) bierność i rezygnację (syndrom wyuczonej bezradności), tak wiele razy oczekiwała pomocy, pukala do wielu drzwi i nic, nadal była w punkcie wyjścia, kolejny raz usłyszała, że „nikt ci nie uwierzy” — sprawca przemocy wygrał,
- 2) ma taką niską samoocenę, że wycofuje się z życia, żyje z poczuciem winy, że jest przecież taka niedobra,
- 3) choruje somatycznie, przewlekle, występują poronienia, często uszkodzenia pochwy, krwawienia z dróg rodnych,
- 4) wybucha radością, potem płaczem, wpada z jednej skrajności w drugą potwierdza swój wizerunek „ to wariatka”,
- 5) nie potrafi zasnąć spokojnie, zasypianie i sen to wielki lęk, strach o siebie i innych,
- 6) myśli samobójcze, próby samobójcze, samobójstwa,
- 7) przyjmuje duże ilości leków uspokajających, zaczyna pić, często dochodzi do uzależnienia.

Wszyscy pomagający ofiarą przemocy nie powinni zapominać, że ZESPÓŁ STRESU POURAZOWEGO jest jednostką chorobową klinicznie. Może zdarzyć się, że ofiara nie

potrafi z niego wyjść nawet po zmianie sytuacji. W tym Zespole ofiara czuje się tak jakby jej uczucia znajdowały się w stanie zamroczenia. Towarzyszy temu gotowość do nagłego pojawienia się reakcji ucieczki lub walki bez sytuacyjnej konieczności. Towarzyszące wizje to wstrząsające wspomnienie. To właśnie ten stan powoduje wiele tych nieakceptowanych i niepokojących środowisko zachowań.

UWAGA! „Należy pamiętać, że KAT i OFIARA NIE POMOGĄ SOBIE SAMI” (PARPA) — NIEBIESKA LINIA.

Centrum Praw Kobiet prowadziło badania na temat przyczyn, dla których ofiary wycofują swoje skargi. W wyniku badań ustalono następujące czynniki mające wpływ na podjęcie decyzji:

- 1) względy praktyczne,
- 2) dobro dzieci,
- 3) zastraszanie ze strony partner,
- 4) miłość do partnera i wiara, że się poprawi,
- 5) względy ekonomiczne,
- 6) brak wiary w skuteczność wymiary sprawiedliwości,
- 7) obawa przed potępieniem środowiska,
- 8) względy religijne.

OSOBY DOZNAJĄCE PRZEMOCY POZOSTAJĄ w krzywdzącym związku ponieważ:

- a) odczuwają lęk przed zemstą ze strony sprawcy,
- b) odczuwają wstyd i upokorzenie, c) są zależne w różny sposób psychologiczny, socjologiczny, ekonomiczny od sprawcy
- d) ze względu na uwarunkowania środowiskowe i religijne,
- e) obwiniają siebie, za przemoc.

Przemoc wobec rodziców

Najczęstsze formy przemocy dzieci wobec rodziców to przemoc psychiczna: szantaż, wyzywiska. Wielu rodziców uważa się fizycznie i emocjonalnie zranionych i skrzywdzonych przez swoje dzieci. Często milczą, nie mówią o doznanych krzywdach. Ogólnie matki częściej padają ofiarami przemocy ze strony córek i synów w różnym wieku, a ojcowie są ofiarami przemocy starszych dzieci płci męskiej. Przemoc wobec ojców sięga 8%, a wobec matek 11%. Stwierdzono także, że 25% matek samotnie wychowujących dzieci jest regularnie bita przez nastoletnie dzieci. Z wiekiem dzieci rośnie agresja synów, a maleje córek. Często dorośli podkreślają swoją dominację nad dzieckiem, a przejście ofiary do sprawcy to już bardzo krótka droga.

Przemoc wobec rodzeństwa

Pojęcie „przemoc wobec rodzeństwa” obejmuje akty agresji, przemocy wobec brata lub siostry. Nie należy traktować wszelkich kłótni między rodzeństwem jako przemocy. Przemoc to przede wszystkim znęcanie się nad słabszym. Ofiara pada ten, kto nie może stawiać oporu, nie posiada autorytetów. Uważając, że konflikty są przejawem dorastania, rodzice bagatelizują ten fakt. Niezależnie od wieku dziewczynki znają więcej wulgarnych słów, natomiast chłopcy mają siłę fizyczną. Przemoc między rodzeństwem często jest skutkiem zrywania więzi rodzinnej.

Przemoc wobec starszych

Zjawisko to jest nie zbadane. Doświadczenie przemocy od bliskich budzi u ludzi starszych poczucie winy. A rodzina prowadzi grę, którą należy nazwać „zmową milczenia”. Człowiek starszy zarzuca sobie, że nie umiał wychować dzieci i teraz dlatego cierpi. Ludzie starsi z uwagi na wiek i stan zdrowia są wyizolowani.

Należy pamiętać, że sprawcami nadużyć wobec osób w podeszłym wieku są wspólnie zamieszkujący bliscy, którzy w jakiś sposób uważają, że muszą się nimi opiekować.

Przemoc wobec osoby niepełnosprawnej

Zjawisko to jest zbadane. Cechą charakterystyczną tego zjawiska jest to, że właśnie dla tej grupy osób można bardzo dużo zrobić, jednak z uwagi na brak zaangażowania wycofujemy się z podejmowanych działań:

- brak sukcesywnych działań mających na celu likwidację barier architektonicznych (czynniki społeczne),
- wykorzystywanie świadczeń pieniężnych osób niepełnosprawnych przez zdrowych członków rodziny.

ZACHOWANIA SPRAWCÓW PRZEMOCY

Sprawcy przemocy skutecznie kamuflują swoje prawdziwe oblicze i manipulują nie tylko swoimi ofiarami, ale także otoczeniem. Wykorzystują różne strategie do zmniejszania wagi popełnionych czynów, z czasem sam zaczyna wierzyć w wymyślone przez siebie metody postępowania. Próbuje wmówić, że to był wypadek, że ma ciężkie życie, że przez ten wieczny brak pieniędzy, itd. Sprawca przemocy przyjmuje charakterystyczne postawy wobec swojego czynu:

- 1) kwestionowanie odpowiedzialności- próbuje przekonać, że ulega siłom nad którymi nie panuje,
- 2) kwestionowanie szkody- sprawca nie kwestionuje odpowiedzialności, nie zaprzecza, ale próbuje przekonać, że nic takiego się nie stało,
- 3) kwestionowanie ofiary- sprawca nie neguje odpowiedzialności za szkody, ale ludziom, którzy cierpieli odmawia prawa do nazywania siebie ofiarami jego czynów. Swoje zachowanie przedstawia jako akt zemsty, kary, odpłaty,
- 4) potępienie- potępiających- sprawca odbiera prawo do oceniania jego czynu. W tej sytuacji chodzi o odwrócenie uwagi od tego co zrobił, na motywy czy zachowania osób, które mogą go usprawiedliwić.

Mężczyźni stosujący przemoc wobec żon wg badaczy problemu, są niepewni siebie, z poczuciem niskiej wartości, niedostosowani i przede wszystkim towarzyszy im lęk przed porzuceniem. Charakteryzują się także słabymi umiejętnościami życia w społeczeństwie (Goldstein i Rosenbaum 1985). Badania kliniczne potwierdziły, że 25% sprawców przemocy ma zaburzenia psychiczne. Odnotowano także fakt, że sprawcy przemocy mają problemy osobowościowe i psychologiczne. Nadużywają leków, alkoholu, narkotyków. Mają bardzo słabą kontrolę impulsów, występują u nich zaburzenia pourazowe, niska odporność na stres, Charakteryzują ich zachowania aspołeczne oraz to, że pochodzą głównie ze środowisk w których dominowała przemoc (O' Leary 1993, Sanders 1995).

UWAGA! Badania socjologiczne potwierdziły, że 4 spośród 5 mężczyzn, sprawców przemocy było w dzieciństwie świadkami przemocy stosowanej przez ojców wobec matek, lub było jej ofiarami.

- 2.3. uzasadnienie konieczności podjęcia szczególnych działań skierowanych i obejmujących takie grupy jak seniorzy, osoby niepełnosprawne oraz dziecka z uwzględnieniem przemocy widzianej oczami sprawcy i ofiary. Rola samorządów w podejmowaniu działań na rzecz ww kategorii osób.

Przemoc często zaczyna się od małych incydentów tj. poniżanie zawstydzanie i notoryczne sprawianie przykrości w obecności innych osób. Osoba krzywdząca narzuca swoją wolą, uważa że ma rację i dąży usilnie do uznania jej racji

Osoba krzywdząca osiąga swój cel widząc jak krzywdzony schodzi z drogi rezygnuje z własnych decyzji utwierdza się w przekonaniu że ma rację. Na te oddziaływania grupami najbardziej narażonymi są seniorzy, osoby niepełnosprawne, a funkcjonujące wobec otoczenia stereotypy i mity wykorzystuje się do usprawiedliwiania stosowanej przemocy.

Natomiast stan zdrowia zarówno psychicznego jak fizycznego wynikający z ograniczeń ww grup sprzyjają zatracaniu granic między wsparciem opieką chęcią pomocy a ograniczeniem wolności, poniżania i wykorzystania ekonomicznego jak i fizycznego. Zmuszanie do prac często ponad siły, opieki nad wnukami w przypadku seniorów, a nie rozumieniu ograniczeń wynikających z zaburzeń psychicznych dopełnia zakresu przemocy wobec omawianych grup.

Czynniki ryzyka wzmacniające przemocowe zachowania wobec seniorów i osób niepełnosprawnych:

- Mity i stereotypy
- Brak przystosowania osoby starzejącej się do pogarszających się możliwości psychofizycznych upośledzających obszar rzeczywistości
- Czynniki ryzyka o charakterze społecznym i środowiskowym /normy kulturowe itp/
- Nadużywanie czy też uzależnienie od alkoholu
- Zjawisko polegające na odwróceniu ról na stosowaniu przemocy wobec rodziców od których doświadczało się upokorzenia /człowiek który jako dziecko doznawał przemocy od rodziców w pewnym momencie odpłaca rodzicom za lata cierpienia/
- Zakwalifikowanie osób starszych i niepełnosprawnych jako ludzi gorszej kategorii
- Bezrobocie, zła sytuacja materialna rodziny wymusza często życie na koszt seniora i osoby niepełnosprawnej.

W celu lepszego zrozumienia problemu należy uwzględnić w przypadku tych grup:

przemoc z punktu widzenia sprawcy i ofiary.

Przemoc w rodzinie wobec seniorów i osób niepełnosprawnych oczami ofiar:

1. Wstydzą się mnie, nie pasuję tutaj
2. Nie jestem potrzebna, potrzebny, muszą na mnie wydawać dużo pieniędzy /leki/
3. Jest im ciężko a ja już niewiele potrzebuję
4. Jestem ciężarem a oni też już są zmęczeni
5. Przecież to rodzina i nic złego dla mnie nie chcą a wręcz dobrze
6. Gdybym miał lepsze pieniądze /renta, zasiłek, emerytura/ byłiby dla mnie lepsi.

Przemoc w rodzinie wobec seniorów i osób niepełnosprawnych oczami sprawcy:

1. Udaje że nic nie rozumie ale jak mówisz masz to wszystko wie
2. Chce wymusić zainteresowanie to musi wywołać chorobę
3. Wszystko zmyśla i to dopiero denerwuje
4. Szantażuje że doniesie opiece i to dopiero zasiłek zabiorą za złe zachowanie.
5. Już nie wytrzymuję i sam mam gorsze zdrowie
6. Babka wtrąca się do rodziny
7. Ile można to wszystko znosić a będzie przecież coraz gorzej
8. Jak ustawię to przez jakiś czas jest lepiej
9. Myśli że daje dużo pieniędzy a to przecież ...

Problem przemocy domowej jak żaden z problemów społecznych, stał się bardzo dobrze sprzedawanym towarem medialnym. Badania prowadzone w tym zakresie jednoznacznie wskazują, że wśród odbiorców dominuje nadal postawa odbierania informacji z zakresu przemocy według zasady: „to nie u nas, to gdzieś w Polsce”. Wzrost zainteresowania jest znacznie większy w przypadku przemocy wobec dzieci. W stosunku do dzieci występują wszystkie formy przemocy z zaznaczeniem pewnych cech specyficznych wynikających z pozycji dziecka:

1. W stosowaniu przemocy ekonomicznej zwraca uwagę fakt „wypracowania postawy żebraczej” dot. to wyludzania pieniędzy od babć, cioć, starszego rodzeństwa, natomiast uzyskane środki finansowe są brutalnie zabierane a zasiłki na tzw dziecko nie są nakierowane na rozwiązywanie jego problemów.
2. Przemoc emocjonalna zdominowana jest przez wywoływanie u dziecka poczucia winy „widzisz inne dzieci są lepsze”, a zachowania wynikające z naturalnych procesów

związanych z fazami życia tłumaczone są jako wzrost zaburzeń zachowania i często w obecności dziecka niszczy się jego ulubione zabawki i zwierzęta.

3. Przemoc fizyczna to ciąганie za uszy włosy klapsy jako norma karania dziecka przyjęta od lat przemoc.

4. Przemoc seksualna to zmuszanie dziecka do niechcianych zachowań seksualnych, publiczne wyśmiewanie się z przejawów dojrzewania dziecka oraz obmacywanie go i obnażanie żeby udowodnić zachodzące zmiany w ciele dziecka.

Przemoc wobec dziecka oczami ofiary:

1. Jestem niegrzeczny, podły, biegam bez przerwy
2. Działam im na nerwy
3. Wszystko niszczę i ciągle coś chcę
4. Jestem podobny do wujka mamy a oni to patologia
5. Wstydzą się mnie bo w szkole nie dają rady
6. W domu bieda a ja ciągle coś potrzebuję do szkoły
7. Nie chcę nosić rzeczy z lumpeksu, ile można

Przemoc wobec dziecka oczami sprawcy:

1. Wszyscy go nie lubią
2. Dostyc jego rządów w domu, niech nie myśli że wszystko mu wolno
3. Wszystko przez te bezstresowe wychowanie
4. Sam jak jestem zdenerwowany to podłążą mi pod ręce
5. Ja najlepiej wiem co potrzebne jest dziecku
6. Ja to dopiero w domu miałem w domu przemoc w porównaniu z nim to nie znaczy nic
7. Ile mogę słuchać że to dureń i nie uczy się
8. Jak mam iść do szkoły to już się denerwuję bo przecież każę mu się uczyć i gonię do odrabiania lekcji

Rozpatrując przemoc wobec dziecka nie należy zapominać o przemocy dziecko wobec dziecka /rodzeństwo/.

ROLA SAMORZĄDU W PODEJMOWANIU DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OGRANICZANIA SKUTKÓW PRZEMOCY I SAMEGO PROBLEMU PRZEMOCY WOBEC OMAWIANYCH GRUP:

- Należy bezwzględnie uznać że działania w tym poradnictwo, treningi, kampanie, debaty w przypadku tak słabych grup społecznych nie przyniesie na miarę współczesnych czasów oczekiwanych rezultatów
- Należy bezwzględnie podejmować działania o charakterze instytucjonalnym tj.:
  - a. Rozwój usług opiekuńczych świadczonych w domach,
  - b. Nie tylko aktywizacja seniorów po przez KLUBY SENIORA ale rozwój instytucji typu domy Senior Wigor.
  - c. Nie tylko grupy spotkaniowe dla osób niepełnosprawnych ale przede wszystkim utworzenie środowiskowych domów samopomocy, centrów integracji społecznej, w przypadku których istnieje obowiązek przedstawiania oferty działań na rzecz osób niepełnosprawnych
  - d. Utworzenie pozaszkolnej sieci oparcia dla dziecka z trudnościami w nauce ponieważ rodzice nie mają możliwości wsparcia dziecka w nauce z uwagi na własne ograniczenia intelektualne, a pedagog i nauczyciel szkolny odbierany jest przez dziecko jako przyczyna konfliktu /znowu nagadała na mnie/.

UWAGA

Utworzenie tych instytucji na redukcję napięcia ofiara – sprawca a także znalezienie czasu na własny rozwój zarówno sprawców jak i ofiary.

2.4. Przemoc w rodzinie wyzwanie dla świata i samorządów ujęcie WHO – ZDROWIE PUBLICZNE.

Światowy raport na temat przemocy i zdrowia z 1979r. jest podstawą działań podejmowanych dla przeciwdziałania przemocy w rodzinie w krajach tj. USA, Niemcy, Francja. W raporcie zwrócono uwagę na konieczność rozpatrywania przemocy w rodzinie w kontekście przemocy w mediach, szkołach pracy i innych inst. Takie podejście do przemocy jest problemem uniwersalnym które zagraża zdrowiu życiu i szczęściu wspólnot ludzkich. Zajmowanie się już tylko skutkami przemocy generuje olbrzymie koszty zdrowotne ale i społeczne. Konsekwencje przemocy nie mogą być ignorowane, a uporanie się z jej przyczynami to najwyższej rangi priorytet /Genewa 1996/.

Celem światowego raportu jest złamanie tabu i poczucia bezradności . Skierowanie do władz zarówno centralnych jak i samorządowych.

Typologia Przemocy WHO zobowiązuje do spojrzenia na przemoc oczami ofiary ale i sprawcy, dzieli przemoc na trzy szerokie kategorie, w zależności kto jest adresatem i sprawcą:

1. Przemoc skierowana na samego siebie /autoagresja/, działania samobójcze, samouszkodzenia
2. Przemoc interpersonalna
3. Przemoc grupowa podejmowana przez ludzi identyfikujących się z poszczególnymi grupami.

Jako podstawową formę działania WHO zwraca uwagę na profilaktykę uniwersalną, poprawa zdrowia publicznego według WHO jest kierunkiem właściwym i obliguje do przyjęcia następujących zasad:

- a. W naszej gminie akceptujemy prawo każdego do zdrowia w szerokim rozumieniu
- b. Wszystkie osoby w tym instytucje, samorzady mają świadomość konieczności podejmowanych kompleksowych działań
- c. Wszystkie działania poprzedzone powinny być wnikliwą analizą rzeczywistości i istniejącej sytuacji społecznej
- d. Wybranie priorytetów i zdefiniowanie celów oraz strategii działania przede wszystkim w zakresie prewencji.

Rozdział 3 Cele systemu społecznego, zadania i działania podejmowane na terenie Gminy Darłowo w latach 2016 – 2020

3.1. Misja Gminy Darłowo, przyjęte kierunki działań oraz cel nadrzędny podejmowanych działań.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Dla Gminy Darłowo na lata 2016 – 2020 jest dokumentem kompatybilnym ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014 2020

Misja:

ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY DARŁOWO ROZWOJU OSOBISTEGO ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Wszelkie działania jakie są podejmowane przez Gminę Darłowo powinny zmierzać do:

1. Tworzenia warunków sprzyjających instytucji rodziny
2. Aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
3. Rozwoju społeczeństwa obywatelskiego

CELEM NADRZĘDNYM JEST UTWORZENIE SPRAWNEGO I PROFESJONALNEGO SPOŁECZNEGO SYSTEMU PODEJMUJĄCEGO I WSPIERAJĄCEGO DZIAŁANIA W ZAKRESIE PRZEMOCY DOMOWEJ

3.2. Cel I Ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie po przez jej zapobieganie i ochronę ofiar przemocy.

Adresaci: dzieci, młodzież, dorośli w tym seniorzy i osoby niepełnosprawne, rodziny i środowisko lokalne

l.p.	ZADANIA		DZIAŁANIA	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników	1.1	Prowadzenie zajęć wychowawczych oraz zajęć informacyjno- edukacyjnych,	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
		1.2	Wspieranie form spędzania czasu wolnego sprzyjających zachowaniu nieagresywnemu	
		1.3	Opracowanie i realizacja programów szkolnych w zakresie profilaktyki i prewencji przemocy	

2.	Edukacja przedmałżeńska i rodzinna	2.1 2.2 2.3 2.4 2.5 2.6	Poradnictwo w zakresie radzenia sobie ze stresem i agresją Edukacja w zakresie faz życia rodziny w tym narodziny dzieci, proces starzenia się Kursy dla młodych rodziców Szkolenia dla kobiet w ciąży Nowoczesna szkoła rodzica Terapia systemowa rodzin	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE, kościoły
3.	Wspieranie rozwoju i zwiększenie dostępności do nieograniczonych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych z uwzględnieniem osoby starszej i niepełnosprawnej	3.1 3.2 3.3	Promowanie mediacji jako formy rozwiązywania konfliktu Promowanie działań naprawczych na rzecz rodziny Warsztaty dla rodzin i innych grup zawodowych dot. nieagresywnego rozwiązywania konfliktu i radzenia sobie z własną agresją	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
4.	Promowanie systemu w tym możliwości otrzymania pomocy przez ofiary i sprawców przemocy	4.1 4.2	Przygotowanie pracowników włączonych w system pomocy w zakresie udzielania informacji Szkolenia warsztatowe sołtysów jako osób pierwszego kontaktu	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
5.	Promowanie nieagresywnych zachowań w środowiskach dzieci i młodzieży	5.1 5.2 5.3	Kampania informacyjna Warsztaty pt. „Poznaj swoje talenty” Edukacja w zakresie faz życia rodziny „Rodzina bez tajemnic”	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Wskaźniki osiągnięcia celu I:

- rodzaj i ilość form oddziaływania psychospołecznego,
- liczba zrealizowanych godzin edukacyjnych,
- liczba godzin objętych działaniem wspierającym i edukacyjnym,
- liczba osób dorosłych objętych poradnictwem i terapią rodzinną,
- wskaźnik badań ankietowych lub innych o charakterze socjologicznym pozwalających na ocenę stopnia świadomości społecznej oraz wiedzy niezbędnej do funkcjonowania społecznego i budowania społeczeństw obywatelskich.

3.3 Cel II Zmniejszenie negatywnych następstw o charakterze socjologicznym pozwalających na ocenę stopnia świadomości społecznej

Adresaci: osoby dotknięte przemocą, ofiary i świadkowie

Nr	ZADANIA		DZIAŁANIA	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie lub dotychczasowym miejscu pobytu	1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 1.7	Poradnictwo medyczne, psychologiczne, rodzinne, prawa socjalne, Praca socjalna Aktywizacja zawodowa Interwencja kryzysowa Grupy wsparcia Realizacja procedury Niebieska Karta Edukacja w zakresie obowiązujących przepisów prawnych	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
2.	Ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę	2.1 2.2 2.3 2.4	Odseparowanie sprawcy Zakaz kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną Poradnictwo kryzysowe Działania korekcyjno-edukacyjne	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO,
3.	Udzielenie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonym do opuszczania dotychczasowego	3.1 3.2	Udzielenie bezpiecznego schronienia dzieciom ofiar przemocy /rodzicielstwo zastępcze/ Pomoc socjalna osobom dotkniętym przemocą	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR,

	miejsca zamieszkania	3.3	Przygotowanie osoby i miejsca do powrotu	POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
4.	Działania realizowane w ramach Gminnego programu przeciwdziałania i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	4.1	Wszystkie działania wynikające z ustawy które uważa się za przeciwdziałające przemocy w rodzinie i ochronę ofiar	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Wskaźniki osiągnięcia celu:

- ilość godzin przeznaczonych na edukację i poradnictwo dla sprawców
- liczba porad udzielonych osobom dotkniętym przemocą
- liczba interwencji kryzysowych
- liczba i rodzaj udzielonych działań

3.4 Cel III Poprawa skuteczności działań na rzecz osób dotkniętych przemocą oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiaru i skutków oraz efektywności podejmowanych działań

Adresaci: wszystkie instytucje, organy, służby i środowiska włączone do programu

Nr	ZADANIA		DZIAŁANIA	REALIZATOR LUB KOORDYNATOR
1.	Oddziaływanie na osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie przemocą	1.1 1.2 1.3	Poradnictwo w tym superwizję Szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie Propagowanie działania zespołu interdyscyplinarnego	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE,

				ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
2.	Oddziaływanie na społeczność lokalną	2.1 2.2 2.3	Dyżury informacyjno-interwencyjne Wywiady środowiskowe w społecznościach zagrożonych przemocą Dostarczenie wiedzy sołtysom i radnym z zakresu przemocy	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
3.	Zbieranie i analizowanie informacji dot. zjawiska przemocy i rejestracja faktów	3.1 3.2 3.3	Diagnoza zjawiska przemocy Opracowanie nowego raportu który będzie niezbędny do ewidencji systemu Przygotowanie sprawozdań przedstawionych wójtowi gminy	Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego odpowiedzialni za realizację PROGRAMU: GOPS, PCPR, POLICJA, STRAŻ GMINNA, URZĄD GMINY DARŁOWO, PLACÓWKI OŚWIATOWE, ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Wskaźniki:

- liczba osób biorących udział w szkoleniach
- ilość wprowadzonych zmian modernizujących program
- zmniejszająca się liczba rodzin tzw. „specjalnego traktowania”
- liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego

ZASADY FINANSOWANIA

Realizacja środków nastąpi po przez wykorzystanie:

1. Środków finansowych na realizację zadań własnych gminy Darłowo
2. Środków finansowych pozyskiwanych z zezwoleń lub sprzedaży alkoholu
3. Wykorzystanie zasobów różnych instytucji włączonych w Program
4. Środki finansowe pozyskiwane z szeroko rozumianych programów

PRZEMOC W RODZINIE

Od 2012 roku zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, stąd też inna forma prezentacji danych. poniższe liczby dotyczą działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” **wyłącznie przez Policję** (bez danych z działalności innych, upoważnionych do zwalczania przemocy domowej, podmiotów pozapolicyjnych). **Dane za rok 2015**

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	75 479 (w tym 61 121 wszczynających procedurę i 14 358 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	97472
Liczba ofiar - kobiet	69 358
Liczba ofiar - mężczyzn	10 732
Liczba ofiar - małoletnich	17 382
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	76 018
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	5 243
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	70 469
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	306
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	48 830
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 972
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	46 819
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	39

Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	275
--	-----

Dane za rok 2014

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	77 808 (w tym 63 467 wszczynających procedurę i 14 341 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	105 332
Liczba ofiar - kobiet	72 786
Liczba ofiar - mężczyzn	11 491
Liczba ofiar - małoletnich	21 055
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	78 489
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	5 301
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	72 791
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	397
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	50 073
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 969
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	48 055
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	49

Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	346
--	-----

Dane za rok 2013

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	86 797
Liczba ofiar - kobiet	58 310
Liczba ofiar - mężczyzn	9 233
Liczba ofiar - małoletnich	19 254
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10 113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	61 450
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	4 440
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	56 755
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	255
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	37 650
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 289
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	36 327
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	34
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	426

Dane za rok 2012

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	51 292 (w tym 44 146 wszczynających procedurę i 7 146 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	76 993
Liczba ofiar - kobiet	50 241
Liczba ofiar - mężczyzn	7 580
Liczba ofiar - małoletnich	19 172
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	51 531
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	3 522
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	47 728
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	281
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	51 292 (w tym 44 146 wszczynających procedurę i 7 146 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	31 387
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 005
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	30 333
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	49
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	527

Liczba ofiar przemocy domowej wg. procedury "Niebieskiej Karty"

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	156.788	157.854	130.682	139.747	132.796	134.866	113.546
w tym: kobiety	91.374	91.032	76.162	81.985	79.811	82.102	70.730
w tym: mężczyźni	10.387	10.313	8.556	10.664	11.728	12.651	10.718
dzieci do lat 13	37.227	38.233	31.001	31.699	27.502	26.802	21.394
małoletni od 13 do 18 lat	17.800	18.276	14.963	15.399	13.755	13.311	10.704

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem	96.955	116.644	113.793	127.515	137.299	150.266
w tym: kobiety	55.214	67.678	66.991	74.366	80.185	88.388
w tym: mężczyźni	4.239	5.606	5.589	7.121	7.527	9.214
dzieci do lat 13	23.929	27.820	26.305	30.073	32.525	35.137
małoletni od 13 do 18 lat	13.546	15.540	14.908	15.955	17.062	17.527

Liczba sprawców przemocy domowej

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	97.142	96.775	81.743	86.568	81.472	83.390	71.914
w tym: kobiety	4.153	4.074	3.632	3.942	3.926	3.981	3.471
w tym: mężczyźni	92.776	92.526	77.937	82.425	77.326	79.204	68.248
nieletni	213	175	170	201	220	205	195

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	56.847	70.457	69.138	76.991	83.330	91.920
w tym: kobiety	1.838	2.571	2.361	2.903	2.861	3.501
w tym: mężczyźni	54.669	67.309	66.376	73.759	80.233	88.180
nieletni	340	577	401	329	236	239

Liczba przeprowadzonych interwencji Policji

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Interwencje domowe ogółem	608.751	620.662	718.819	658.651	573.834	586.062	584.279
w tym dotyczące przemocy w rodzinie	96.773	96.099	81.403	86.455	81.415	83.488	70.867

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Interwencje domowe ogółem	376.538	479.602	482.007	559.387	593.727	610.941
w tym dotyczące przemocy w rodzinie	72.031	86.146	86.545	96.449	85.512	92.495

Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem	74.633	74.772	63.303	61.991	54.201	54.030	45.274
- kobiety	2.255	2.126	2.073	1.949	1.769	1.694	1.352
- mężczyźni	72.315	72.588	61.085	59.987	53.379	52.297	43.892
- nieletni	63	58	145	55	53	39	30
W tym: przewieziono do Izb Wyrzeźwień	19.521	18.536	15.875	15.434	13.062	12.789	9.965
- kobiety	657	630	481	476	482	496	348
- mężczyźni	18.848	17.889	15.405	14.951	12.569	12.284	9.613
- nieletni	16	17	7	7	11	9	4
W tym: przewiezieni do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych do wyrzeźwienia	21.162	23.624	20.769	22.502	22.806	23.846	21.201
- kobiety	423	465	452	527	584	573	542
- mężczyźni	20.726	23.148	20.299	21.958	22.202	23.359	20.646
- nieletni	13	11	18	17	20	19	13

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem	48.459	58.664	56.058	60.884	64.064	70.203
- kobiety	-	-	-	-	1.305	1.780
- mężczyźni	-	-	-	-	62.690	68.382
- nieletni	-	-	-	-	69	41
W tym: przewieziono do Izb Wyrzeźwień	25.647	31.655	29.874	31.650	19.521	20.745
- kobiety	-	-	-	-	297	471
- mężczyźni	-	-	-	-	19.217	20.264

- małoletni	-	-	-	-	7	10
W tym: przewiezieni do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych	-	-	-	-	16.524	18.566
- kobiety	-	-	-	-	180	238
- mężczyźni	-	-	-	-	16.340	18.308
- nieletni	-	-	-	-	4	20

Liczba skierowanych przez policjantów informacji o ujawnionych przypadkach przemocy do różnego rodzaju instytucji i organizacji

Miejsce kierowania informacji	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ośrodki pomocy społecznej	19.973	27.249	27.370	37.172	39.269	44.067	42.811
gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	21.789	26.237	24.624	27.837	26.426	27.616	25.213
placówki służby zdrowia	724	743	737	885	913	175	4
placówki szkolno-wychowawcze	806	915	846	919	-	-	-
organizacje pozarządowe	2.227	3.341	4.311	5.800	7.637	11.725	8.876
inne	11.646	16.250	17.033	23.524	27.331	26.289	24.926
RAZEM	57.165	74.735	74.921	96.137	101.576	109.872	101.830

Miejsce kierowania informacji	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ośrodki pomocy społecznej	7.922	8.161	8.313	9.149	12.389	17.638
gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	10.807	13.295	14.105	15.325	19.521	20.487
placówki służby zdrowia	374	459	419	429	423	526
placówki szkolno-wychowawcze	512	764	727	566	781	781
organizacje pozarządowe	230	381	479	259	535	1.261
inne	2.785	4.386	14.105	5.366	7.139	9.331
RAZEM	22.630	27.446	38.148	31.094	40.788	50.029

UZASADNIENIE

W sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Darłowo na lata 2016 -2020

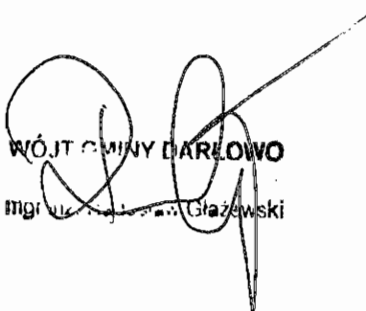
Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie /Dz.U. z 2015r. poz. 1390/ w art. 6 ust. 2 pkt 1 nakłada na Gminę Darłowo obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie po przez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Ww Program, stanowiący załącznik do projektu uchwały zakłada kontynuację zadań realizowanych dotąd przez Gminę Darłowo w latach 2011 – 2015, określonych uchwałą Nr IX/50/2011 Rady Gminy Darłowo z dnia 15 czerwca 2011 roku w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015 dla Gminy Darłowo.

Program jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Darłowo na lata 2014 – 2020, która określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz katalog działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej.

Obszar działania oraz kierunki zawarte w przyjętym Uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 0 2020 są kompatybilne z ww Programem.

Darłowo, dnia 08.02.2016r.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Andrzej Głazewski

BIURO RADY
W PŁYNEŁO

dn. 2016-02-04

Nr rejestru BR.0006.12.2016^{XIX}

Przekazano Rada Gminy Darłowo

DRUK NR 12/2016

Zaopiniowano pod względem
formalno - prawnym

data 4.02.2016 r.

podpis .....

RADCA PRAWNY

Niegor
Mariusz Niegora

Projekt

Uchwała Nr .....
Rady Gminy Darłowo
z dnia ..... 2016 r.

w sprawie przyjęcia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo

Na podstawie art. 18 ust. 1, w związku z art. 7 ust. 1 pkt 1, ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890)

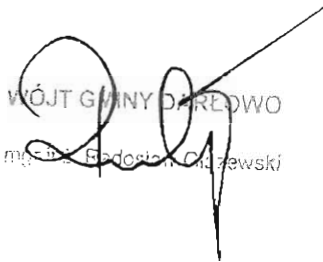
Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo na lata 2015 – 2020, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Bogdan Cichewski

UZASADNIENIE

Gmina Darłowo opracowała Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, który został sporządzony dla całego obszaru Gminy Darłowo. Obecnie brak jest dokumentu, który stanowiłby analizę stanu gospodarki energetycznej gminy Darłowo oraz dokumentu, który właściwie identyfikuje problemy z zakresu niskiej emisji CO₂.

W wyniku opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej utworzona została baza danych zawierająca wyselekcjonowane i usystematyzowane informacje pozwalające na ocenę gospodarki energią w Gminie Darłowo oraz w jej poszczególnych sektorach i obiektach oraz wykonana została inwentaryzacja emisji gazów cieplarnianych. Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej pozwoliło zdefiniować działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji między innymi poprzez zwiększenie ilości odnawialnych źródeł energii.

Po sporządzeniu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo mieszkańcy gminy jak i podmioty publiczne i prywatne będą mogły ubiegać się o dofinansowanie ze środków publicznych takich jak Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, oraz dotacji Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację zadań mających na celu obniżenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

WOJEWÓDZKI URZĄD
W GMINIE DARŁOWO
mgr inż. Radosław Grzesiowski

Załącznik do Uchwały Nr.....
Rady Gminy Darłowo
z dnia 2016r

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo

Darłowo, styczeń 2016 roku

Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie

Zamawiający:

Urząd Gminy Darłowo

76-150 Darłowo

ul. Dąbrowskiego 4

Telefon: 94 344 63 01

Fax: 94 344 63 09

E-mail: poczta@ugdarlowo.pl

WWW: www.ugdarlowo.pl

Wykonawca:

AT GROUP S.A.

NIP: 645 19 95 494

ul. Główna 5

42-693 Krupski Młyn

www.atgroupsa.pl

atgroupsa@atgroupsa.pl

Spis treści

I.	STRESZCZENIE	8
I.1.	Część ogólna opracowania	8
I.2.	Zgodność planu gospodarki niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi	8
I.3.	Ogólna charakterystyka gminy	9
I.4.	Opis infrastruktury technicznej	9
I.5.	Charakterystyka głównych sektorów odbiorców energii.....	9
I.6.	Wyniki bazowej inwentaryzacji emisji CO ₂	10
I.7.	Identyfikacja obszarów problemowych	10
I.8.	Działania planowane do 2020 roku	11
I.9.	Finansowanie inwestycji ujętych w planie.....	11
I.10.	Oddziaływanie na środowisko	12
II.	CZĘŚĆ OGÓLNA OPRACOWANIA.....	13
II.1.	Podstawa opracowania	13
II.2.	Zakres opracowania.....	13
II.3.	Cel opracowania	14
II.4.	Aspekty organizacyjne i finansowe.....	15
II.4.1.	Struktura organizacyjna	15
II.4.2.	Budżet i źródła finansowania inwestycji.....	16
II.4.3.	Plan wdrażania, monitorowania i weryfikacji.....	17
II.4.4.	Identyfikacja interesariuszy	20
III.	ZGODNOŚĆ PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	21
III.1.	Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z unijnymi dokumentami strategicznymi 21	
III.1.1.	Strategia „Europa 2020”	21
III.1.2.	Zgodność z dyrektywami UE.....	22

III.2. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z krajowymi dokumentami strategicznymi.....	23
III.2.1. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	23
III.2.2. Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016	25
III.2.3. Drugi Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski	25
III.2.4. Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych.....	26
III.2.5. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.....	27
III.2.6. Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	28
III.2.7. Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.....	29
III.3. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi województwa zachodniopomorskiego.....	31
III.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020	31
III.3.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego	31
III.3.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019.....	32
III.4. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi powiatu sławieńskiego	33
III.4.1. Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015	33
III.4.2. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sławieńskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku	35
III.5. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi Gminy Darłowo	36
III.5.1. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Darłowo	36
III.5.2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Darłowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021	37
IV. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	39
IV.1. Położenie gminy, podział administracyjny	39

IV.2.	Demografia	40
IV.3.	Klimat.....	41
IV.4.	Mieszkalnictwo	41
IV.5.	Przedsiębiorcy	42
IV.6.	Rolnictwo	43
IV.7.	Leśnictwo	44
V.	OPIS INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	45
V.1.	Ogólna charakterystyka infrastruktury technicznej.....	45
V.2.	System ciepłowniczy	45
V.3.	System gazowy	45
V.3.1.	Sieć przesyłowa	45
V.3.2.	Sieć dystrybucyjna	45
	System elektroenergetyczny	47
V.3.3.	Sieć przesyłowa	47
V.3.4.	Sieć dystrybucyjna	47
VI.	CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH SEKTORÓW ODBIORCÓW ENERGII	50
VI.1.	Budynki i źródła ciepła	50
VI.1.1.	Ogólna charakterystyka	50
VI.1.2.	Mieszkalnictwo jednorodzinne.....	50
VI.1.3.	Podsumowanie budownictwa mieszkaniowego.....	51
VI.1.4.	Budynki użyteczności publicznej	51
VI.2.	Transport	54
VI.2.1.	Transport ogółem	54
VI.2.2.	Publiczny transport zbiorowy	54
VI.3.	Oświetlenie uliczne	54
VI.4.	Działalność gospodarcza	55
VI.5.	Gospodarka odpadami.....	55
VII.	WYNIKI BAZOWEJ INWENTARYZACJI EMISJI CO ₂	56

VII.1.	Metodyka pozyskania danych.....	56
VII.2.	Wskaźniki emisji	58
VII.3.	Obliczenia wielkości emisji CO ₂	59
VIII.	IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	64
IX.	DZIAŁANIA PLANOWANE DO 2020 ROKU	66
IX.1.	Długoterminowa strategia - cele i zobowiązania	66
IX.2.	Planowane działania krótko i długoterminowe	66
X.	FINANSOWANIE INWESTYCJI UJĘTYCH W PLANIE	77
X.1.	Środki krajowe	77
X.1.1.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	77
X.1.2.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	78
X.1.3.	Bank Gospodarstwa Krajowego	79
X.1.4.	Bank Ochrony Środowiska	82
X.2.	Środki europejskie.....	82
X.2.1.	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020	82
X.2.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020.....	84
X.2.3.	Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Europejskiego Obszaru Gospodarczego.....	84
X.2.4.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.....	85
XI.	ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	96
XI.1.	Ochrona ptaków podczas wykonywania prac termomodernizacyjnych.....	96
XI.2.	Zakres oddziaływania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na środowisko.....	97
XII.	PODSUMOWANIE	98

XIII. LITERATURA	101
XIV. Spisy rysunków, tabel i wykresów	103
XIV.1. SPIS RYSUNKÓW	103
XIV.2. SPIS TABEL	103
XIV.3. SPIS WYKRESÓW	104

I. STRESZCZENIE

I.1. Część ogólna opracowania

Zakres **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo** jest zgodny z postanowieniami, przyjętego w 2008 r. przez UE pakietu klimatyczno-energetycznego, którego podstawowe cele to:

- 1) redukcja emisji CO₂ o 20% w roku 2020 w porównaniu do 1990 r.,
- 2) wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych w UE z obecnych 8,5 do 20% w 2020r.; dla Polski ustalono wzrost z 7 do 15%,
- 3) zwiększenie efektywności energetycznej w roku 2020 o 20%.

Celem niniejszego opracowania jest m.in.:

- 1) wskazanie działań służących poprawie jakości powietrza w Gminie Darłowo,
- 2) ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych,
- 3) umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej,
- 4) zwiększenie efektywności energetycznej.

Rozdział zawiera również informacje na temat aspektów organizacyjnych i finansowych wdrażania **Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo**. W szczególności definiuje podstawowe informacje na temat:

- 1) Struktury organizacyjnej gospodarki niskoemisyjnej na terenie gminy,
- 2) Wykorzystywanych zasobów ludzkich,
- 3) Budżetu i źródła finansowania inwestycji zawartych w dokumencie,
- 4) Planu wdrażania, monitorowania i weryfikacji.

I.2. Zgodność planu gospodarki niskoemisyjnej z dokumentami strategicznym

Plan gospodarki niskoemisyjnej zachowuje zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. W rozdziale wskazana została zgodność dokumentu z:

- 1) unijnymi dokumentami strategicznymi, do których należą:
  - a) Strategia „Europa 2020”
  - b) Dyrektywami UE w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,

- 2) krajowymi dokumentami strategicznymi, do których należą:
  - a) Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
  - b) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności
  - c) Strategia Rozwoju Kraju 2020
  - d) Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
- 3) dokumentami strategicznymi województwa zachodniopomorskiego,
- 4) strategicznymi dokumentami powiatu sławieńskiego,
- 5) dokumentami strategicznymi gminy Darłowo.

I.3. Ogólna charakterystyka gminy

W rozdziale scharakteryzowana została ogólna bieżąca sytuacja społeczno-gospodarcza gminy. W szczególności odniesiono się do takich zagadnień jak:

- 1) położenie gminy, podział administracyjny,
- 2) demografia,
- 3) klimat,
- 4) mieszkalnictwo,
- 5) przedsiębiorcy,
- 6) rolnictwo,
- 7) leśnictwo.

I.4. Opis infrastruktury technicznej

Na podstawie danych zawartych w dokumentach strategicznych Gminy Darłowo, aktualnych danych przekazanych przez dostawców ciepła oraz informacji od odbiorców pozyskanych w wyniku badań ankietowych sporządzono analizę stanu istniejącego systemu ciepłowniczego, systemu gazowniczego i elektroenergetycznego. Wskazane elementy infrastruktury technicznej Gminy Darłowo są obsługiwane przez firmy do których należą:

1. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w zakresie systemu gazowego,
2. ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie w zakresie systemu elektroenergetycznego.

I.5. Charakterystyka głównych sektorów odbiorców energii

W rozdziale scharakteryzowane zostały sektory wpływające na emisję dwutlenku węgla na terenie gminy w odniesieniu do roku bazowego. Opisano wpływ na emisję sektorów do których należą:

- 1) budynki i źródła ciepła na terenie gminy, w tym:
  - a) budownictwo mieszkalne,
  - b) budynki użyteczności publicznej;
- 2) transport na terenie gminy, w tym:
  - a) transport ogółem,
  - b) publiczny transport zbiorowy;
- 3) oświetlenie uliczne na terenie gminy;
- 4) działalność gospodarcza na terenie gminy;
- 5) gospodarka odpadami na terenie gminy.

I.6. Wyniki bazowej inwentaryzacji emisji CO₂

W celu określenia stanu aktualnego tj. oszacowania wielkości emisji gazów cieplarnianych, przeprowadzono inwentaryzację obejmującą gminę w granicach administracyjnych.

Inwentaryzacja obejmowała wszystkie sektory związane z produkcją gazów cieplarnianych, wynikających ze zużycia energii finalnej. Zużycie energii finalnej wynika z użytkowania:

- 1) paliw kopalnych (węgiel, gaz ziemny, olej opałowy benzyna itp.),
- 2) energii elektrycznej,
- 3) energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

W ramach określenia zużycia energii finalnej, w inwentaryzacji zostały uwzględnione sektory, określające:

- 1) końcowe zużycie energii w budynkach, urządzeniach i przemyśle,
- 2) końcowe zużycie energii w transporcie,
- 3) inne źródła emisji (nie związane ze zużyciem energii np. gospodarka odpadami).

I.7. Identyfikacja obszarów problemowych

Cele i zobowiązania strategii długoterminowej opierają się na zebranych danych na temat zużycia energii finalnej oraz emisji CO₂ w 2013 w sektorach:

- Budynków użyteczności publicznej, dla których emisja CO₂ stanowi 4,37 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy. Sektor ten stanowią głównie obiekty szkół, przedszkoli, przychodni, budynki administracyjnych, obiektów kulturalnych i sportowych na terenie gminy. Władze gminy dysponują bezpośrednimi narzędziami, których celem jest ograniczenie zużycia energii finalnej, a tym samym redukcja emisji dwutlenku węgla;

- Budynków, należących do przedsiębiorców dla których emisja CO₂ stanowi 19,24% udziału całkowitej emisji na terenie gminy. W skład sektora tych obiektów wchodzi usługi, handel, przemysł itp. bez budynków użyteczności publicznej, stanowiących osobny sektor;
- Budynków mieszkalnych dla których emisja CO₂ stanowi 60,20 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy. W skład sektora obiektów mieszkalnych wchodzi zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna. Jednocześnie jest to sektor, na który władze gminy mogą mieć wpływ poprzez wprowadzenie systemu współfinansowania inwestycji, obniżających zużycie emisji
- Oświetlenia, dla którego emisja CO₂ stanowi 0,79 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy;
- Transportu ogółem, dla którego emisja CO₂ stanowi 15,40 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy.

I.8. Działania planowane do 2020 roku

Długoterminowa strategia gminy Darłowo do 2020 r. będzie obejmować działania polegające na:

- termomodernizacji budynków użyteczności publicznej,
- termomodernizacji budynków sektora mieszkaniowego,
- zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
- ograniczeniu zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej,
- zwiększeniu efektywności energetycznej,
- zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń pochodzącej z sektora transportu.

Efekty planowanych działań do 2020 r. przedstawiają się następująco:

- Prognozowane oszczędności energii na poziomie 9541 MWh w okresie 2015-2020,
- Prognozowany wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych 286 MWh w okresie 2015-2020,
- Prognozowana redukcja emisji CO₂ na poziomie 3660 Mg CO₂ w okresie 2015-2020

I.9. Finansowanie inwestycji ujętych w planie

W rozdziale zawarto informacje niezbędne w zakresie finansowania zewnętrznych inwestycji zawartych w planie. Opisano możliwości jakie dają dostępne obecnie na rynku:

1 Środki krajowe, w tym pochodzące z:

- a) Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
  - b) Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
  - c) Banku Gospodarstwa Krajowego;
  - d) Banku Ochrony Środowiska.
- 2 Środki europejskie, w tym pochodzące z:
- a) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020;
  - b) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

I.10. Oddziaływanie na środowisko

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja postanowień tego dokumentu, przy przestrzeganiu odpowiednich procedur bezpiecznego postępowania oraz przepisów bhp, nie powinna spowodować wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego. Ponadto wszelkie ustalenia zawarte w ww. dokumencie dotyczą obszaru mieszczącego się wyłącznie w obszarze Gminy Darłowo. Program w swoich założeniach i celach nie będzie oddziaływał transgranicznie.

II. CZĘŚĆ OGÓLNA OPRACOWANIA

II.1. Podstawa opracowania

Podstawą do opracowania tego dokumentu i określenia jego celów były:

- Dyrektywa 3x20, wskazująca na najważniejsze podstawy tego dokumentu:
  - redukcję emisji gazów cieplarnianych,
  - zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych,
  - redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej.
- Metodologia zawarta w dokumencie pn. PORADNIK Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)?
- Wytyczne Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w związku z realizacją Planu gospodarki niskoemisyjnej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007 – 2013 Priorytet IX. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna Działanie 9.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej - Plany gospodarki niskoemisyjnej.
- Dokumenty wskazujące na zjawisko emisji obowiązujące na terenie Gminy Darłowo.

Zgodnie z wyżej wymienionymi dokumentami **Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo** został sporządzony przez Wykonawcę w oparciu o dane zawarte w przygotowanej bazie inwentaryzacyjnej. Jednocześnie odnosi się do celów i zakresów wyznaczonych przez wszystkie z tych dokumentów.

II.2. Zakres opracowania

Zakres **Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo** jest zgodny z postanowieniami, przyjętego w 2008 r. przez UE pakietu klimatyczno-energetycznego, którego podstawowe cele to:

1. redukcja emisji CO₂ o 20% w roku 2020 w porównaniu do 1990 r.,
2. wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych w UE z obecnych 8,5 do 20% w 2020 r.; dla Polski ustalono wzrost z 7 do 15%,
3. zwiększenie efektywności energetycznej w roku 2020 o 20%.

Zakres **Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo** obejmuje m.in.:

1. ocenę aktualnego stanu środowiska wraz z identyfikacją obszarów problemowych,
2. stworzenie bazy emisji CO₂ w oparciu o inwentaryzację źródeł ciepła na terenie Gminy,
3. wskazanie optymalnych działań i zadań na okres objęty planem,
4. monitoring emisji CO₂ na terenie Gminy,
5. określenie poziomu redukcji CO₂ w stosunku do roku bazowego,
6. określenie redukcji zużycia energii finalnej,
7. określenie tendencji zużycia energii ze źródeł odnawialnych,
8. plan wdrażania programu z uwzględnieniem jego monitorowania,
9. przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych i ich źródła finansowania.

II.3. Cel opracowania

Założone w planie działania z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE zakładają osiągnięcie do 2020 roku:

- redukcja emisji CO₂ o 7,73% w roku 2020 w porównaniu do 2013 r.,
- wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych o 0,24% w roku 2020 w porównaniu do 2013 r.,
- zwiększenie efektywności energetycznej o 7,40% w roku 2020 w porównaniu do 2013 r.

Celem niniejszego opracowania jest m.in.:

Wskazanie działań służących poprawie jakości powietrza w Gminie Darłowo

W niniejszym opracowaniu zawarto ocenę jakości powietrza w Gminie Darłowo, poprzez zwrócenie uwagi na problem emisji CO₂ oraz określenie działań w zakresie obniżenia jej poziomu. Temat uwzględnia emisję zanieczyszczeń, pochodzącą ze źródeł w obiektach jedno- i wielorodzinnych, budynków użyteczności publicznej oraz udział zanieczyszczeń przemysłowych i komunikacyjnych. Inwentaryzacja źródeł emisji oraz jej analiza umożliwiają wskazanie zadań proponowanych do osiągnięcia założonych celów.

Ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych.

Ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych rozumiane jest z jednej strony jako określenie obszarów, w których istnieją nadwyżki w zakresie poszczególnych systemów przesyłowych na poziomie adekwatnym

do potrzeb, a z drugiej jako analiza możliwości rozumianych na poziomie rezerw terenowych, wynikających z kierunków rozwoju Gminy Darłowo.

Umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej.

Istotą maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej jest określenie stanu aktualnego, a następnie ocena możliwości rozwojowych. Ważne jest więc podanie elementów charakterystycznych poszczególnych gałęzi energetyki odnawialnej, w tym m.in.: potencjału energetycznego, lokalizacji, możliwości rozwojowych oraz aspektów prawnych.

Zwiększenie efektywności energetycznej.

Założona racjonalizacja użytkowania ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych, a także podjęte działania termomodernizacyjne prowadzą do poprawy efektywności energetycznej wykorzystania nośników energii przy jednoczesnej minimalizacji szkodliwego oddziaływania na środowisko.

II.4. Aspekty organizacyjne i finansowe

II.4.1. Struktura organizacyjna

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo jest dokumentem strategicznym wyznaczającym kierunki działań i cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, podwyższenia efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Najistotniejszym elementem Planu jest etap wdrożeniowy, obejmujący wpisane w harmonogramie inwestycje i zadania, za realizację którego odpowiedzialny jest Wójt Gminy. To na nim spoczywa odpowiedzialność realizowanej polityki ekologicznej Gminy i od realizacji założeń wpisanych do Planu zależy wpływ na życie mieszkańców i środowisko naturalne omawianego obszaru.

Realizacja poszczególnych zadań wskazanych w Planie i Wieloletniej Prognozie Finansowej zostanie każdorazowo poprzedzona stworzeniem szczegółowych planów z wyznaczeniem odpowiedzialnych osób i harmonogramu realizacji. Ponadto, obejmować będzie, jeśli to konieczne, przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko wraz z propozycją działań ograniczających ewentualny, negatywny wpływ. W celu stworzenia niezbędnego nadzoru organizacyjnego i monitoringu działań, możliwe jest powołanie, początkowo jednostki, a docelowo, zespołu koordynującego.

Osoba odpowiedzialna, pełniąca rolę koordynatora, powinna cechować się znajomością problematyki środowiskowej i energetycznej, a także zajmować się systemem zarządzania energią w Gminie. Do jej bezpośrednich zadań, oprócz nadzoru nad realizacją założeń Planu poprzez podmioty zależne, jak i działania Gminy, będzie również współpraca i wsparcie nad inwestycjami przedsiębiorstw, podmiotów niezależnych i działaniami własnymi mieszkańców. Niezbędne jest również aby koordynator systematycznie pozyskiwał i aktualizował informacje dotyczące zużycia energii jak i emisji gazów cieplarnianych we wspólnej bazie dla obszaru Gminy Darłowo. Dodatkowymi zadaniami koordynatora będzie raportowanie postępów prac związanych z wdrażaniem zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z monitoringiem dostępności zewnętrznych źródeł finansowania i prowadzeniem akcji informacyjnej wśród mieszkańców.

Niezależnie, wszystkie jednostki podległe Wójtowi Gminy Darłowo, powinny uwzględniać zapisy Planu w działaniach przez nie realizowane, a także we wszystkich tworzonych, bądź współtworzonych, dokumentach strategicznych, planistycznych, zapisach prawa lokalnego i wewnętrznych regulaminach czy instrukcjach. Rolą koordynatora będzie prowadzenie regularnych szkoleń i stworzenie, w razie potrzeby, w ramach struktury organizacyjnej, dodatkowych jednostek odpowiedzialnych za wskazany obszar interwencyjny lub inwestycję. Te osoby będą współtworzyć zespół doradczy odpowiedzialny za gospodarkę niskoemisyjną na terenie Gminy.

Realizacja polityki gospodarki niskoemisyjnej zakłada wykorzystanie personelu pracującego w Urzędzie Gminy i jednostkach podległych, a także współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami zajmującymi się pokrewną tematyką na obszarze Gminy. Możliwe jest również jednak wykorzystanie doradców zewnętrznych, wyspecjalizowanych firm konsultingowych i jednostek komercyjnych w celu prowadzenia kompleksowych działań i uzyskania najlepszych możliwych rezultatów wdrożeniowych.

Osobą koordynującą wykonanie planu, odpowiedzialna również za systemy zarządzania energią (SZE), zgodnie z normą PN-EN ISO 50001, będzie wdrażać, utrzymywać i udoskonalać SZE, współpracować z przedstawicielami kierownictwa we wspieraniu działań wraz z przygotowywaniem raportów i ewaluacją wskaźników, kryteriów i metod.

II.4.2. Budżet i źródła finansowania inwestycji

Finansowanie inwestycji i działań zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej pochodzić będzie ze środków własnych Gminy, jak i ze środków zewnętrznych w ramach pozyskanych dotacji lub współpracy ponadregionalnej. Niezbędne nakłady finansowe ujęte zostaną

w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz w budżecie Gminy, a pozyskiwane środki zewnętrzne zależą od wdrażanych programów dotacyjnych.

W związku z brakiem możliwości zaplanowania w sposób sztywny wydatków, szczegółowe kwoty ujęte w Planie są przewidziane na realizację zadań krótkoterminowych i powinny być, wraz z zapisami Planu, aktualizowane w oparciu o przeprowadzone analizy i wyceny poszczególnych inwestycji. Aktualizacja nakładów finansowych i harmonogramu wdrożeniowego wynikać może również z pojawiających się możliwości dotacyjnych lub pożyczkowych ze źródeł zewnętrznych.

W ramach corocznego planowania budżetu Gminy, osoba koordynująca we współpracy z wszystkimi jednostkami odpowiedzialnymi, zobowiązani są do zabezpieczenia środków w danym roku na wskazany w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej cel, a w przypadku wystąpienia nadwyżek lub braków budżetowych będą one odpowiednio modyfikowane.

II.4.3. Plan wdrażania, monitorowania i weryfikacji

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest dokumentem podlegającym bieżącej ocenie i regularnemu monitoringowi z uwagi na jego istotny wpływ na politykę środowiskową i inwestycje. Zalecane jest sporządzenie, najlepiej corocznych, a przynajmniej raz na dwa lata, sprawozdań, w których zostanie wskazana obecny stan realizacji, określony stan środowiska łącznie z zużywaną energią elektryczną i emisją gazów cieplarnianych, a także prognozowany dalszy etap wdrażania zapisów i działań koordynujących.

Kluczową rolę w monitoringu i weryfikacji będzie pełnił koordynator, który, dzięki prowadzonej bazie i systemowi zarządzania energią, jest w stanie na bieżąco sporządzać raporty, a także ocenić postęp wdrażania wpisanych w Planie zadań.

Wskazane jest, aby co najmniej, raz na cztery lata, sporządzana była inwentaryzacja monitorująca, stanowiąca załącznik do raportu wdrażania Planu. Opracowanie inwentaryzacji monitoringowych pozwala na ocenę dotychczasowych efektów realizowanych działań i stanowi podstawę do aktualizacji Planu.

Raport wraz z wynikami inwentaryzacji informować będzie o działaniach zrealizowanych oraz ich wpływie na zużycie energii i wielkość emisji dwutlenku węgla wraz z uwzględnieniem wielkości oszczędności energii, zwiększenia produkcji z odnawialnych źródeł energii i redukcji emisji dwutlenku węgla. Odpowiednio sporządzony raport stanowi podstawę do analizy wdrażania zapisów, a tym samym ocenę z realizacji założonych celów i może posłużyć do podjęcia przez Gminę decyzji o konieczności przeprowadzenia aktualizacji Planu.

Raport będzie zawierał informacje w postaci:

1. Odniesienie się do ogólnych celów wskazanych w PGN
  - a. przywołanie celów,
  - b. aktualny stan realizacji celów (na podstawie wskaźników monitorowania).
2. Opis stanu realizacji PGN:
  - a. Przydzielone środki i zasoby do realizacji.
  - b. Realizowane działania.
  - c. Napotkane problemy w realizacji.
3. Wyniki inwentaryzacji emisji:
  - a. Jeżeli będzie prowadzona w okresie od przeprowadzenia ostatniego raportu.
  - b. Podsumowanie aktualnej inwentaryzacji emisji i porównanie jej z inwentaryzacją bazową.
4. Ocena realizacji oraz propozycja działań korygujących:
  - a. Stan realizacji działań:
  - b. zestawienie aktualnie osiągniętych rezultatów zrealizowanych działań.

Monitoring, sprawozdanie z wdrożenia Planu opiera się na:

1. otrzymanych oszczędnościach energii na podstawie audytów energetycznych,
2. monitorowaniu rzeczywistego zużycia energii elektrycznej, ciepła, paliw kopalnych oraz wody w budynkach użyteczności publicznej,
3. monitorowaniu zużycia energii elektrycznej zużytej na oświetlenie uliczne.

Główne wskaźniki służące do monitorowania realizacji planu to:

1. Roczne oszczędności energii finalnej (w MWh),
2. Roczna produkcja energii z OZE (w MWh),
3. Roczna redukcja emisji CO₂ (w Mg).

Tabela 1 Proponowane wskaźniki monitoringu realizacji planowanych działań

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Źródło
Roczna oszczędność energii finalnej	MWh/rok	<ul style="list-style-type: none"> • Audyt energetyczny • Świadectwo energetyczne • Dane szacunkowe • Dane historyczne
Roczna produkcja energii z OZE	MWh/rok	
Roczna reedukacji emisji CO ₂	Mg/rok	

Źródło: Opracowanie własne.

Każda wskazana w Planie inwestycja może, ponadto, mieć ustalony dodatkowy wskaźnik monitorowania, stanowiący element wspierający dla wskaźników wymienionych w tabeli powyżej. Jednak ustalenie tych kryteriów powinno odbywać się indywidualnie w zależności od specyfiki, zakresu i uwarunkowań danej inwestycji.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem, który powinien odpowiadać na realne potrzeby mieszkańców, zarządców nieruchomości, a także gestorów i władz Gminy i być dostosowywany do zmieniających się warunków środowiskowych i ekonomicznych wspomnianych jednostek. Dlatego też niezbędna jest procedura monitorowania wdrażania zapisów Planu jak i przeprowadzanie bieżącej oceny możliwych źródeł finansowania inwestycji i ewentualnie, wprowadzania nowych działań. Ponadto, współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i fundacjami, która leżeć będzie w kompetencjach osoby koordynującej wdrażanie Planu, a także przeprowadzane działania edukacyjne mogą wymusić konieczność dodania lub doprecyzowania założeń. Niezbędne jest więc nadzorowanie i zbieranie informacji na temat wskaźników monitorowania, możliwe poprzez bazę emisji. W trakcie realizacji założeń planu będzie istniała możliwość jego aktualizowania w związku ze zmianami wynikającymi z bieżących potrzeb w zakresie działań inwestycyjnych, a także technicznej i organizacyjnej możliwości wykonania założonych planów. Odpowiednio prowadzona i aktualizowana baza emisji pozwoli, każdorazowo, na stworzenie raportu z oceny, a także na analizę rejonów Gminy z potencjalnym ryzykiem braku spełnienia norm środowiskowych w zakresie ochrony powietrza.

W związku z powyższym wskaźniki określone jako cele dla realizacji gospodarki niskoemisyjnej mogą się zmieniać w czasie obowiązywania i realizacji planu. Zmiany te będą wynikały z bieżących oraz możliwości finansowych.

Zapisy przedstawione w harmonogramie realizacji działań Planu obejmują zadania przewidziane do realizacji w latach 2015-2020, stąd konieczne jest sporządzenie w roku 2017 raportu z oceną bieżącego etapu wdrożenia zapisów planu, a także określenie osiągnięcia celów w zakładanych inwestycjach. Ponadto, dzięki doświadczeniu w przeprowadzonej ankietyzacji w celu sporządzenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2015-2020, możliwe będzie wykorzystanie materiałów i ankiet w celu określania, rok rocznie, zużycia energii końcowej, a także oceny wprowadzanych rozwiązań termomodernizacyjnych i inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

II.4.4. Identyfikacja interesariuszy

W opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo włączyło się wiele podmiotów instytucjonalnych, prywatnych oraz osób fizycznych. Interesariusze ci, przede wszystkim, przekazywali niezbędne do stworzenia Planu i bazy inwentaryzacji emisji informacje, w tym także informacje o planowanych inwestycjach, które opisane zostały w dalszej części Planu. Dla zaktywizowania prowadzono akcję promocyjną, w ramach której rozprowadzono ulotki i plakaty dotyczące PGN. Ponadto utrzymywany był stały kontakt z interesariuszami, w tym drogą elektroniczną. Udział interesariuszy nie ogranicza się jednak tylko do przekazywania informacji. Są oni odpowiedzialni za realizację działań, które opisane zostały w niniejszym Planie.

Poniżej przedstawiono listę głównych interesariuszy Planu Gospodarki Niskoemisyjnej:

1. **Władze gminy** - Gmina jako Zleceniodawca Planu i główny podmiot odpowiedzialny za jego wykonanie. Wdrażanie planu przez ten podmiot jest opisany szczegółowo w rozdziale II.4.3 określającym plan wdrażania i monitorowania planu.
2. **Zarządcy spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych** - zarządcy przekazywali informacje na temat stanu budynków oraz planowanych inwestycjach; ta grupa interesariuszy zajmuje się niewielką liczbą budynków na terenie Gminy.
3. **Gestorzy systemów energetycznych** – przekazywali informacje na temat zużycia energii cieplnej i paliw, stanu technicznego istniejącej infrastruktury oraz planowanych inwestycji; w okresie realizacji planu gospodarki niskoemisyjnej niezbędna będzie współpraca pomiędzy Gminą a tymi instytucjami w zakresie możliwości rozbudowy, czy też modernizacji istniejących sieci.
4. **Mieszkańcy gminy** - mieszkańcy przekazali informacje na temat stanu technicznego zamieszkiwanych budynków, prywatnych środków transportu, ich charakterystyki oraz zużywanych nośników energetycznych. Są odpowiedzialni za realizację inwestycji indywidualnych w budynkach mieszkalnych.

III. ZGODNOŚĆ PLANU GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

III.1. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z unijnymi dokumentami strategicznymi

III.1.1. Strategia „Europa 2020”

Dokument ten jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej, zapoczątkowaną w 2010 r., na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dla oceny postępów z realizacji założeń strategii przyjęto w niej pięć głównych celów dla całej UE do osiągnięcia do 2020 r., obejmujących:

1. zatrudnienie,
2. badania i rozwój,
3. zmiany klimatu i zrównoważone wykorzystanie energii,
4. edukację,
5. integrację społeczną i walkę z ubóstwem.

Strategia zawiera również siedem tzw. inicjatyw przewodnich, w oparciu o które UE i władze państw członkowskich będą nawzajem uzupełniać swoje działania w kluczowych dla strategii obszarach. W każdym z tych obszarów wszystkie państwa członkowskie wyznaczyły z kolei własne cele krajowe.

Jednym z priorytetów strategii jest zrównoważony rozwój oznaczający m.in.:

1. budowanie bardziej konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej korzystającej z zasobów w sposób racjonalny i oszczędny,
2. ochronę środowiska naturalnego, poprzez ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i zapobieganie utracie bioróżnorodności,
3. wprowadzenie efektywnych, inteligentnych sieci energetycznych,
4. pomoc społeczeństwu w dokonywaniu świadomych wyborów.

Unijne cele służące zapewnieniu zrównoważonego rozwoju obejmują:

1. ograniczenie do 2020 r. emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r.,
2. zwiększenie do 20% udziału energii ze źródeł odnawialnych (dla Polski celem obligatoryjnym jest wzrost udziału OZE do 15%),

3. dążenie do zwiększenia efektywności wykorzystania energii o 20%.

Działania związane z realizacją celów oraz innych inicjatyw spadają w dużej mierze na jednostki samorządu terytorialnego, które mogą odnieść największe sukcesy korzystając ze zintegrowanego podejścia w zarządzaniu środowiskiem wiejskim poprzez przyjmowanie długo- i średnioterminowych planów działań i ich aktywną realizację.

III.1.2. Zgodność z dyrektywami UE

W poniższej tabeli zaprezentowano zgodność założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z wybranymi Dyrektywami UE.

Tabela 2 Zgodność założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z wybranymi Dyrektywami UE

Dyrektywa	Cele główne i działania
Dyrektywa 2002/91/WE o charakterystyce energetycznej budynków	<ul style="list-style-type: none"> • Ustanowienie minimalnych wymagań energetycznych dla nowych i remontowanych budynków • Certyfikacja energetyczna budynków • Kontrola kotłów, systemów klimatyzacji i instalacji grzewczych
Dyrektywa 2003/87/WE ustanawiająca program handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych na obszarze Wspólnoty	<ul style="list-style-type: none"> • Ustanowienie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych na obszarze Wspólnoty • Promowanie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w sposób opłacalny i ekonomicznie efektywny
Dyrektywa EC/2004/8 o promocji wysokosprawnej kogeneracji	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie udziału skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepła (kogeneracji) • Zwiększenie efektywności wykorzystania energii pierwotnej i zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych • Promocja wysokosprawnej kogeneracji i korzystne dla niej bodźce ekonomiczne (taryfy)
Dyrektywa 2005/32/WE Ecodesign o projektowaniu urządzeń powszechnie zużywających energię	<ul style="list-style-type: none"> • Projektowanie i produkcja sprzętu i urządzeń powszechnego użytku o podwyższonej sprawności energetycznej • Ustalanie wymagań sprawności energetycznej na podstawie kryterium minimalizacji kosztów w całym cyklu życia wyrobu (koszty cyklu życia obejmują

**Dyrektywa 2006/32/WE
o efektywności
energetycznej i serwisie
energetycznym**

koszty nabycia, posiadania i wycofania
z eksploatacji)

- Zmniejszenie od 2008r. zużycia energii końcowej o 1%, czyli osiągnięcie 9% w 2016r.
- Obowiązek stworzenia i okresowego uaktualniania Krajowego planu działań dla poprawy efektywności energetycznej

Źródło: Opracowanie własne

III.2. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z krajowymi dokumentami strategicznymi

III.2.1. Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Zgodnie ze wskazaniem zawartymi w dokumencie, podstawowymi kierunkami polskiej polityki energetycznej są:

- Poprawa efektywności energetycznej;
- Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii;
- Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej;
- Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw;
- Rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii;
- Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

W poszczególnych obszarach energetycznych wskazane zostały cele główne oraz cele szczegółowe. Przy czym z punktu widzenia realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej kluczowe będą następujące obszary:

Poprawa efektywności energetycznej:

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze to:

- Dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- Zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,

- Dwukrotny wzrost do roku 2020 produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- Zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyłach i dystrybucji, poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- Wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- Zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw:

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze obejmują:

- Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- Osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko:

Głównymi celami polityki energetycznej w tym obszarze są:

- Ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,

- Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce.
- Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

III.2.2. Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Kierunkami wyznaczonymi przez „Politykę ekologiczną Polski” utworzoną w 2008 roku są:

1. uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
2. aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
3. zarządzanie środowiskowe,
4. udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska,
5. rozwój badań i postęp techniczny,
6. odpowiedzialność za szkody w środowisku,
7. aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym.

Jak wskazują autorzy dokumentu po 1988 r. uczyniony został ogromny postęp w redukcji emisji zanieczyszczeń atmosfery. W latach 1988-2005 emisję SO₂ zmniejszono o 65%, emisję pyłu o 80%, emisję tlenków azotu o 45%, tlenku węgla i dwutlenku węgla o 30%, a emisję metali ciężkich – ołowiu, kadmu, rtęci, arsenu i niklu o 38-60%. W dalszym ciągu jednak ciężą na Polsce zobowiązania prawne (krajowe i międzynarodowe) związane z dalszą redukcją zanieczyszczeń atmosfery.

Autorzy jako główne cele do osiągnięcia do 2016 roku podają dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych (dyrektywa LCP i CAFE).

III.2.3. Drugi Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej dla Polski

Drugi Krajowy Plan Działań dotyczący efektywności energetycznej, został przygotowany w związku z obowiązkiem przekazywania Komisji Europejskiej sprawozdań na podstawie dyrektywy w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych 2006/32/WE (Dz. Urz. L 114 z 27.04.2006, str. 64) oraz dyrektywy w sprawie charakterystyki energetycznej budynków 2010/31/WE (Dz. Urz. L 153 z 18.06.2010, str. 13). Niniejszy dokument opracowano także na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r.

o efektywności energetycznej (Dz. U. Nr 94, poz. 551), wdrażającej przepisy dyrektywy 2006/32/WE.

Dokument ten, zawiera w szczególności opis planowanych środków poprawy efektywności energetycznej określających działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej w poszczególnych sektorach gospodarki, niezbędnych dla realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią na rok 2016.

Zgodnie z zapisami niniejszego dokumentu kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów. W związku z tym, zostaną podjęte wszystkie możliwe działania przyczyniające się do wzrostu efektywności energetycznej.

Efektywność energetyczna jest ważna, nie tylko dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa dostaw energii, ale również dla wzrostu konkurencyjności polskich przedsiębiorstw oraz poziomu zamożności społeczeństwa. Rząd będzie zatem dążyć do osiągnięcia celu w zakresie oszczędności energii w taki sposób, aby jego realizacja następowała w sposób opłacalny pod względem ekonomicznym czyli efektywny kosztowo. Efektywność energetyczna jest atrakcyjnym ekonomicznie środkiem przyczyniającym się do redukcji emisji CO₂.

III.2.4. Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych

Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, jest realizacją zobowiązania wynikającego z art. 4 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniającej i w następstwie uchylającej dyrektywy 2001/77/WE oraz 3/30/WE. Krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych został przygotowany na podstawie schematu przygotowanego przez Komisję Europejską (decyzja Komisji 2009/548/WE z dnia 30 czerwca 2009 r. ustanawiająca schemat krajowych planów działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na mocy dyrektywy 2009/28/WE Parlamentu Europejskiego i Rady).

Zgodnie z niniejszym dokumentem, krajowy cel na rok 2020 zakłada wzrost wykorzystania w ogólnym, energetycznym bilansie, energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Zakładany wzrost ogółem z 9,58% w roku 2010 do 15,50% w roku 2020.

Natomiast w poszczególnych gałęziach energetycznych wzrost miałby się kształtować w następujący sposób:

- OZE ciepłownictwo i chłodnictwo (systemy sieciowe i niesieciowe) – wzrost z 12,29% w roku 2010 do 17,05% w roku 2020;
- OZE elektroenergetyka – wzrost z 7,53% w roku 2010 do 19,13% w roku 2020;
- OZE transport – wzrost z 5,84% w roku 2010 do 10,14% w roku 2020.

III.2.5. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności, zwana dalej DSRK, przyjęta została Uchwałą nr 16 Rady Ministrów dnia 5 lutego 2013 roku.

Analizowany dokument - DSRK, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) (art. 9 ust. 1) – określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów dnia 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjętym przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030.

Proponowane w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej inwestycje, zmierzają bezpośrednio do realizacji celu głównego, przedstawionego w DSRK, którym jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej – zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Istotą realizacji wskazanego wyżej celu głównego DSRK, jest między innymi wdrożenie założeń inwestycyjnych sugerowanych w takich gminnych dokumentach, jak analizowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, zawierający propozycje projektów zgodnych z celami strategicznymi i kierunkami interwencji w obszarze konkurencyjności i innowacyjności, w szczególności celu 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. Realizacji wskazanego wyżej celu, wyznaczono następujące kierunki interwencji:

1. Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne;
2. Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych;
3. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego poprzez dywersyfikację kierunków pozyskiwania gazu;
4. Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce;
5. Integracja polskiego rynku elektroenergetycznego, gazowego i paliwowego z rynkami regionalnymi;
6. Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii;
7. Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki;
8. Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

III.2.6. Strategia Rozwoju Kraju 2020.

Strategia Rozwoju Kraju 2020, zwana dalej SRK, dokument przyjęty Uchwałą nr 157 Rady Ministrów w dniu 25 września 2012 roku, stanowi element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) oraz w przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski.

Program Gospodarki Niskoemisyjnej, wykazuje zbieżność z zawartą w analizowanym dokumencie Wizją Polski 2020, zgodnie z którą, konkurencyjna gospodarka to gospodarka dysponująca odpowiednimi, efektywnie wykorzystywanymi zasobami energii pozwalającymi na dynamiczny wzrost. Do 2020 r. większość działań związanych z dywersyfikacją źródeł i nośników energii wkroczy w decydującą fazę realizacji. Wzrost efektywności energetycznej gospodarki oraz większe wykorzystanie źródeł odnawialnych sprzyjać będzie zmniejszeniu emisji CO₂ i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. Warunkiem realizacji celów rozwojowych kraju, obok dostępu do energii, jest także przyjazne człowiekowi środowisko, będące podstawą jego egzystencji i służące zaspokajaniu licznych potrzeb. Wprowadzone zostaną nowoczesne rozwiązania służące racjonalnemu korzystaniu z zasobów, przy równoczesnym zmniejszaniu oddziaływania działalności człowieka na środowisko.

Realizacja założeń zawartych w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej w sposób ogólny realizuje cel główny SRK, mianowicie, wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. W sposób szczegółowy natomiast Program wpisuje

się w realizację celów Obszaru strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka. W tym, w szczególności Celu II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko, zgodnie z zapisami którego, osiągnięcie zrównoważonego rozwoju poprzez harmonijne połączenie wzrostu gospodarczego z wymogami ochrony środowiska stanowić będzie dla Polski w najbliższym dziesięcioleciu jedno z głównych wyzwań rozwojowych. Zachowanie zasobów przyrodniczych w stanie niepogorszonym, a docelowo zwiększenie ich trwałości i jakości, nie może być traktowane jako bariera w rozwoju kraju. Jest to warunek konieczny dla dalszej poprawy jakości życia, realizacji prawa dostępu człowieka do środowiska w dobrym stanie. Podstawowym zadaniem staje się z jednej strony sprostanie rosnącemu zapotrzebowaniu na surowce i energię, z drugiej zaś – znajdowanie takich rozwiązań, by maksymalnie ograniczyć negatywny wpływ na środowisko, nie hamując przy tym wzrostu gospodarczego, ale kreując nowe bodźce dla jego pobudzania, zwłaszcza na terenach niezurbanizowanych.

Realizacja Celu II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko SRK, następować będzie poprzez wdrożenie następujących priorytetowych kierunków interwencji publicznej:

1. II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami;
2. II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej;
3. II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii;
4. II.6.4. Poprawa stanu środowiska;
5. II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu.

Program Gospodarki Niskoemisyjnej został przygotowany w zgodzie ze wszystkimi wyżej wskazanymi kierunkami interwencji.

III.2.7. Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Opracowanie Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, zwanego dalej NPRGN, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 roku, wynika z potrzeby przestawienia gospodarki na gospodarkę niskoemisyjną. Takie podejście ma głębokie uzasadnienie merytoryczne, z jednej strony odpowiada na wyzwania związane ze zmianą klimatu, z drugiej zaś pozwala na stworzenie, w dłuższej perspektywie, optymalnego modelu nowoczesnej materiałooszczędnej i energooszczędnej gospodarki zorientowanej na innowacyjność i zdolną do konkurencji na europejskim i globalnym rynku. Działaniem takim objęta będzie cała gospodarka przy zaangażowaniu wszystkich jej sektorów.

Jednym z wymiernych efektów tej transformacji będzie osiągnięcie efektu redukcyjnego emisji gazów cieplarnianych i innych substancji, które powiązane będzie z racjonalnym wydatkowaniem środków.

Realizacja założonych niniejszym Programem Gospodarki Niskoemisyjnej propozycji inwestycyjnych w sposób klarowny prowadzi do realizacji celu głównego NPRGN, którym jest, rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.

Dla realizacji celu głównego, wyznaczone zostały następujące cele szczegółowe NPRGN:

1. Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii;
2. Poprawa efektywności energetycznej;
3. Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami;
4. Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych;
5. Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami;
6. Promocja nowych wzorców konsumpcji.

Realizacja projektów wskazanych Programem Gospodarki Niskoemisyjnej, wykazuje bezpośrednią lub pośrednią komplementarność z wyżej wskazanymi celami szczegółowymi NPRGN, co pozwoli w pełni realizować założenia niniejszego dokumentu.

Należy również wspomnieć, iż wykonanie założeń inwestycyjnych Planu Gospodarki Niskoemisyjnej realizuje, nałożone na jednostki samorządu terytorialnego obowiązki w zakresie efektywności energetycznej, które zostały określone ustawą przyjętą 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. Nr 94, poz. 551 z późn.zm.). Ustawa ta, reguluje obowiązki i działania wynikające z Dyrektywy 2006/32/WE, w tym przede wszystkim:

1. zasady określenia końcowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią;
2. zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej;
3. zasady uzyskania i umorzenia świadectwa efektywności energetycznej.

III.3. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi województwa zachodniopomorskiego

III.3.1. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

Obecnie obowiązująca Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko została przyjęta przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego Uchwałą Nr XXVI/303/05 z dnia 19 grudnia 2005 roku.

Strategia stanowi podstawę kształtowania rozwoju województwa, jest długookresowym dokumentem określającym kierunki polityki i wytyczający cele, które mają być osiągnięte w założonym horyzoncie czasowym.

Z punktu widzenia realizacji założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, kluczowa będzie realizacja następujących celów strategicznych i kierunkowych zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego:

Cel strategiczny nr 3: „Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu”;

Cel kierunkowy 3.5. Rozwój infrastruktury energetycznej.

Cel strategiczny nr 4: „Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami”

Cele kierunkowe:

- 4.1. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
- 4.2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów
- 4.3. Zwiększanie udziału odnawialnych źródeł energii
- 4.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i systemu gospodarowania odpadami
- 4.5. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa

III.3.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego przyjęty został Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 19 października 2010 r. Plan, jest opracowaniem o charakterze regionalnym, stanowi integralny element szeroko pojętego planowania strategicznego w zakresie przestrzennej koordynacji działań.

Dzięki zintegrowanemu systemowi planowania zapewniona jest odpowiednia korelacja planu z koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju oraz ze strategią rozwoju województwa.

Realizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, spójna jest z zagospodarowaniem przestrzennym województwa w następujących celach, kierunkach i zaleceniach:

Cel: Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

Kierunek 7. Przeciwdziałanie niekorzystnym zmianom klimatycznym oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery

Zalecenia 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza pochodzącego ze spalania węgla

Cel: Rozbudowa infrastruktury technicznej, rozwój odnawialnych źródeł energii i usług elektronicznych

Kierunek 3. Ograniczenie zużycia paliw węglowych i wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Zalecenia:

3. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci energetycznych umożliwiającą przyłączenia powstających zespołów elektrowni wiatrowych

4. Działania na rzecz stworzenia systemu rozproszonych źródeł energii

5. Wdrażanie programów termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych, użyteczności publicznej.

III.3.3. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019 przyjęty został uchwałą Nr XII/142/11 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2011 roku.

Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019” (POŚ) jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r., Nr 25 poz. 150 z późn. zm.), który nakłada na zarząd województwa obowiązek sporządzenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

Celem przygotowania programu jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki ekologicznej Państwa. Jego istotą jest

skoordynowanie z administracją rządową, samorządową (urząd marszałkowski, starostwa powiatowe, urzędy miast i gmin) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem działań, zaplanowanych w programie.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej stanowi narzędzie realizacji założeń POŚ, w zakresie nadrzędnego celu, jaki stawia przed sobą wskazany dokument, którym jest „Rozwój gospodarczy regionu przy zachowaniu i ochronie wartości przyrodniczych oraz racjonalnej gospodarce zasobami” oraz następujących celów i kierunków ochrony środowiska:

IV.2.1 Jakość powietrza (PA) – potencjalne możliwości ograniczenia emisji gazów do powietrza poprzez rozwój OZE.

Cel długoterminowy do roku 2019: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Cele krótkoterminowe do roku 2015:

PA 1. Opracowanie i realizacja programów służących ochronie powietrza

PA 2. Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych

PA 3. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

III.4. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi powiatu sławieńskiego

III.4.1. Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015

Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego stanowi podstawę wytyczającą najistotniejsze kierunki i wizję rozwoju w perspektywie lat 2001-2015 wskazując, tym samym, obszary problemowe w sferze społecznej i gospodarczej wraz z zadaniami koniecznymi do podjęcia. W Strategii określone zostało, iż należy wykorzystać funkcję i pozycję powiatu do inicjowania, wspierania, koordynowania i reprezentowania działań wpływających na rozwój gminy w celu poprawy konkurencyjności gospodarczo-ekonomicznej i jakości życia mieszkańców. Wyznaczony rozwój opierać się ma na zrównoważonych zasadach, w zgodzie z otoczeniem i środowiskiem naturalnym, a także trendami społeczno-gospodarczymi.

W dokumencie przedstawiona została wizja powiatu sławieńskiego będącego wyobrażeniem, ale i wyzwaniem do którego należy dążyć, jako:

Powiat sławieński w roku 2015:

- Jest piękną, małą ojczyzną, ze swoistym klimatem, z zachowanym krajobrazem przyrodniczym i zadbanym dziedzictwem kulturowym, ekologiczny, czysty, zielony, ukwiecony;
- Wyróżnia się, pod względem oferty edukacyjnej oraz możliwości wszechstronnego rozwoju mieszkańców;
- Jest atrakcyjnym, tętniącym życiem a przy tym bezpiecznym, regionem turystycznym z bogatą ofertą usług i dobrą infrastrukturą techniczną;
- Charakteryzuje się rozwiniętym i wielokierunkowo oraz ekologicznie zorientowanym rolnictwem powiązanim z przetwórstwem, współtworzącym produkty kompleksowe;
- Jest w dużym stopniu samowystarczalny w zakresie energii cieplnej i elektrycznej;
- Jest powiązany z morzem poprzez nowoczesny port w Darłowie o znaczeniu regionalnym, stanowiący aktywny ośrodek gospodarczy i dostępny komunikacyjnie;
- Ma dobrze rozwinięty przemysł powiązany z innymi działami gospodarki, tworzący z nimi różnorodne produkty kompleksowe.
- Wykorzystuje różnorodne czynniki rozwojowe, w tym szczególnie kapitał społeczny i ludzki oraz wiedzę i informację;
- Współpracuje z partnerami krajowymi i zagranicznymi, tworzy sieci współpracy
- Rozwija się zgodnie z zasadami rozwoju zintegrowanego i zrównoważonego

Przedstawiona wizja jest realizowana w zakresie określonych obszarów problemowych w celach nadrzędnych. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest zgodny z następującymi celami i działaniami:

1. Obszar problemowy: Rolnictwo, leśnictwo i wieś
  - a. Cel 3. Wspieranie alternatywnych form wykorzystania ziemi i lasu
    - Program operacyjny 3.3: Wspieranie tworzenia farm wiatrowych z zachowaniem walorów krajobrazowu i wymogów ekologii
2. Obszar problemowy: Turystyka
  - a. Cel 11. Rozwój zaplecza turystyki
    - Program operacyjny 11.4: Czysty powiat

III.4.2. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sławieńskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku

Program Ochrony Środowiska stanowi aktualizację dotychczas obowiązującego Programu i przedstawia problematykę z zakresu ochrony powietrza, wód, powierzchni ziemi, środowiska akustycznego oraz zasobów przyrodniczych. W Programie przedstawione zostały cele i priorytety, wraz z harmonogramem działań, na lata 2011-2014, w perspektywie do roku 2018. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sławieńskiego jest dokumentem planowania strategicznego z określonymi celami działań, których spełnienie powinno, z jednej strony, ograniczyć postępującą degradację środowiska, a z drugiej, spowodować polepszenie warunków środowiskowych, a tym samym i komfort życia mieszkańców.

Nadrzędnym celem Programu jest prowadzenie tak skonstruowanej polityki ekologicznej powiatu, aby nastąpił zrównoważony rozwój we wszystkich obszarach interwencyjnych. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, wpisuje się w następujące cele wskazane w Programie:

1. Cel 1.2 Poprawa jakości powietrza i spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza, w zakresie zadań:
  - a. Modernizacja nieefektywnych systemów grzewczych:
    - Wspieranie działań na rzecz ograniczania niskiej emisji ze źródeł komunalnych (wymiana kotłów węglowych na paliwo gazowe, olej opałowy, biopaliwa, pompy ciepła, kolektory słoneczne).
  - b. Modernizacja systemów oświetlenia na mniej energochłonne:
    - Uzupelnienie i wymiana na energooszczędne punktów świetlnych przy drogach gminnych, powiatowych (np. montaż ulicznych lamp solarnych w m. Pieńkówko);
    - Szczegółowa inwentaryzacja obiektów.
  - c. Ochrona przed emisją gazów cieplarnianych:
    - Wspieranie działań w zakresie redukcji gazów cieplarnianych m. in. poprzez likwidację nielegalnych składowisk odpadów, budowę kompostowni odpadów w Gwiazdowie, a także wspieranie budowy biogazowni.
  - d. Poprawa jakości powietrza:
    - Współdziałanie z Zarządem Województwa przy opracowywaniu programów ochrony powietrza;

- Wspieranie działań w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze;
  - Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodliwości spalania odpadów w gospodarstwach domowych;
  - Szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska;
  - Termomodernizacja i zmiana systemów grzewczych w obiektach oświatowych i wychowawczych powiatu oraz obiektów użyteczności publicznej i sakralnych, a w szczególności: termomodernizacja budynku siedziby starostwa powiatowego w Stawnie, termomodernizacja szkół w Malechowie, Ostrowcu, Niemicy;
  - Wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska przez przedsiębiorstwa;
  - Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa w zakresie ochrony powietrza;
  - Rozbudowa sieci gazowej na terenie gmin powiatu.
- e. Oszczędność surowców nieodnawialnych
- Wspieranie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
  - Budowa elektrowni wiatrowych;
  - Propagowanie na terenach wiejskich źródeł energii cieplnej wykorzystujących biomasę – słomę i biogaz otrzymywany z fermentacji metanowej odchodów zwierzęcych.

III.5. Zgodność Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z dokumentami strategicznymi Gminy Darłowo

III.5.1. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Darłowo

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Darłowo stanowi podstawę rozwoju gminy. Dokument ten określa misję, cele oraz kierunki działań.

Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na obszary strategiczne, przy czym Plan Gospodarki Niskoemisyjnej stanowił będzie instrument realizacji zadań wskazanych w obszarze strategicznym – ekologia, a szczegółowo:

- Priorytet: Podjąć działania w kierunku stworzenia kompleksowego systemu ochrony środowiska;
  - Kierunek działania: Ochrona powietrza;
- Priorytet: Przeciwdziałać degradacji środowiska naturalnego;
  - Kierunki działań: Monitoring systemów grzewczych w gospodarstwach domowych;
- Cel pierwszorzędny: Stworzyć warunki do rozwoju alternatywnych systemów wytwarzania energii;
  - Kierunki działań: Energia wiatrowa;
  - Kierunki działań: Energia słoneczna;
  - Kierunki działań: Źródła geotermalne.

III.5.2. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Darłowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Darłowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021 przyjęty został Uchwałą Nr LV/462/2014 Rady Gminy Darłowo z dnia 24 października 2014 roku.

Program Ochrony Środowiska określa i systematyzuje działania środowiskowe niezbędne do poprawy jakości życia i stanu środowiska na terenie Gminy oraz przyczynia się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju Gminy.

Nadrzędnym celem programu jest *osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju Gminy oraz poprawę jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycje w zakresie ochrony środowiska.*

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej wpisuje się swoimi założeniami inwestycyjnymi w zawarty w Programie Ochrony Środowiska – Program poprawy dla pola: Powietrze atmosferyczne dla którego określono następujący cel strategiczny: Zapewnienie dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie Gminy Darłowo oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Wyznaczono ponadto następujące cele krótkoterminowe (do roku 2017) i średniookresowe (do roku 2021):

- Ograniczenie niskiej emisji;
- Ograniczenie uciążliwości systemu komunikacyjnego;

- Ograniczenie emisji zŹowonnej;
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Oraz wskazano działania ekologiczne:

- Ograniczenie niskiej emisji z sektora komunalnego poprzez działania termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych;
- Zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub inne bardziej ekologiczne;
- Racjonalizacja wykorzystania i modernizacja istniejących systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej;
- Redukcja zanieczyszczeń pochodzących z transportu poprzez budowę oraz modernizację dróg i ciągów komunikacyjnych, budowę ścieżek rowerowych jako alternatywy dla transportu samochodowego;
- Promocja korzystania z publicznych środków transportu;
- Zastępowanie węgla ekologicznymi nośnikami ciepła;
- Promocja i wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego i poszczególnych rodzajów OZE.

IV. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

IV.1. Położenie gminy, podział administracyjny

Gmina Darłowo jest gminą wiejską znajdującą się w powiecie sławieńskim, w województwie zachodniopomorskim w północnej części Polski. Sąsiaduje z gminami wiejskimi Malechowo, Postomino, Sławno, Mielno, a także gminą miejsko-wiejską Sianów i gminą miejską Darłowo, która nie wchodzi w skład gminy wiejskiej.

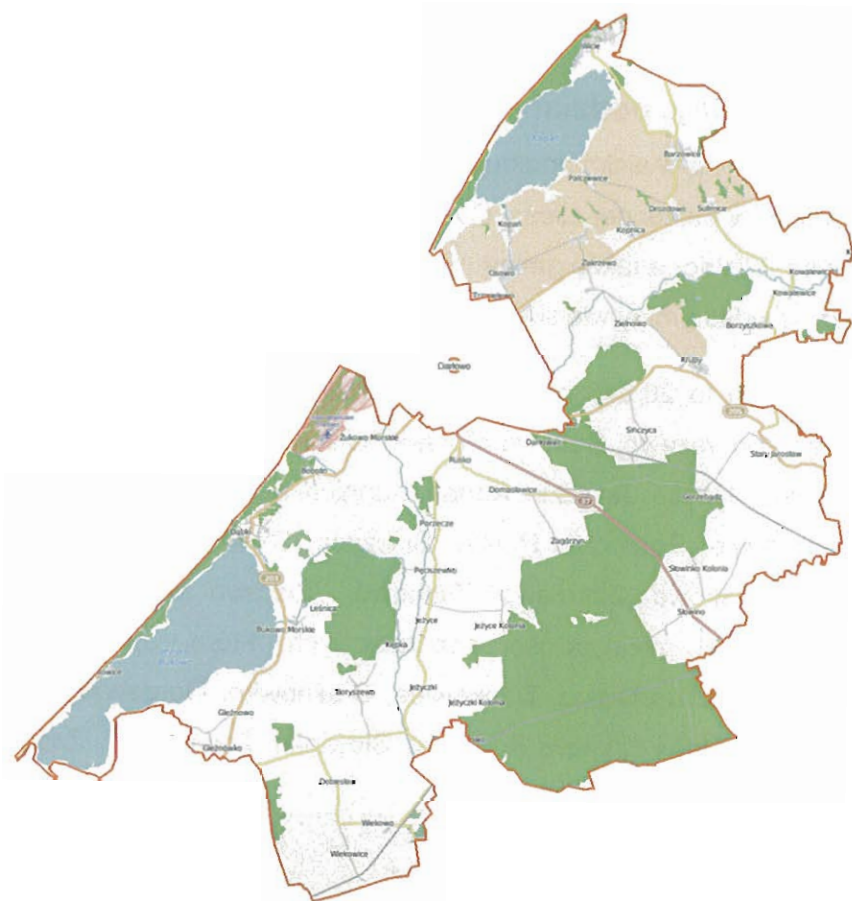
Obszar gminy Darłowo to 26 945 hektarów, a w skład gminy wchodzi 31 sołectw, są to: Barzowice, Bobolin, Boryszewo, Bukowo Morskie, Cisowo, Dąbki, Dobiesław, Domasławice, Drozdowo, Gleźnowo, Jeżyce, Jeżyczki, Kopań, Kopnica, Kowalewice, Krupy, Nowy Jarosław, Palczewice, Pęciszewko, Porzecze, Rusko, Sińczycza, Słowino, Stary Jarosław, Sulimice, Wicie, Wiekowice, Wiekowo, Zakrzewo, Zielnowo i Żukowo Morskie. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 46 miejscowości podstawowych, które, oprócz ww. sołectw to: Borzyszkowo, Czarnolas, Darłowiec, Dąbkowice, Gleźnówko, Gorzebądz, Gorzyca, Kępka, Kowalewiczki, Leśnica, Nowy Kraków, Różkowo, Słowinko, Trzmielewo i Zagórzyn.

Tabela 3 Dane na temat podziału administracyjnego Gminy Darłowo

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika
Miejscowości podstawowe ogółem	sztuk	46
Sołectwa	sztuk	31
Powierzchnia	ha	26945

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Rysunek 1 Mapa Gminy Darłowo

Źródło: Open Street Map

IV.2. Demografia

Stan ludności Gminy Darłowo na koniec 2014 roku wynosił 8 048 osób według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny. Liczba kobiet na koniec 2014 roku wynosiła 4008 osób (co stanowiło około 49,8 % ogółu ludności), a mężczyzn – 4 040 osób. W ciągu ostatnich lat liczba ludności na terenie Gminy Darłowo wzrosła. Szczegółowe informacje na temat zmian liczby ludności w latach 2010 – 2014 prezentuje tabela poniżej.

Tabela 4 Stan ludności Gminy Darłowo w latach 2010 – 2014

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność ogółem	[osoba]	7927	7982	8026	8030	8048
Kobiety	[osoba]	3916	3941	3979	3994	4008
Mężczyźni	[osoba]	4011	4041	4047	4036	4040

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Najważniejsze wskaźnik w odniesieniu do demografii Gminy prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5 Najważniejsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Darłowo w 2013 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika
Wskaźnik obciążenia demograficznego		
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	[osoba]	52,9
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	[osoba]	72,1
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	[osoba]	22,2
Wskaźnik feminizacji		
Współczynnik feminizacji ogółem	[osoba]	99
Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki		
Ludność na 1 km ²	[osoba]	30
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	[osoba]	2,2
Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny		
Urodzenia żywe	-	82
Zgony	-	66
Przyrost naturalny	-	16

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

IV.3. Klimat

Obszar gminy Darłowo charakteryzuje się łagodnym klimatem ze znaczącym oddziaływaniem strefy morskiej, a także dużą zmiennością frontów atmosferycznych. Średnioroczna temperatura wynosi 8°C, przy czym temperatury najzimniejsze, w miesiącu styczniu, wynoszą średnio – 0,4°C, a latem dochodzą jedynie do 16,5°C. Suma opadów kształtuje się na poziomie nawet 900-1000 mm rocznie, a okres wegetacyjny trwa 210-220 dni.

IV.4. Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Darłowo znajdowało się w 2014 roku łącznie 1 844 budynków mieszkalnych. Łączna powierzchnia zasobów mieszkaniowych na terenie gminy wyniosła w 2013 roku 240 363 metrów kwadratowych. Obejmowała ona łącznie 2 374 mieszkań składających się z 11 564 izb. Zmianę zasobów mieszkaniowych w latach 2010-2014 na terenie Gminy Darłowo prezentuje tabela poniżej.

Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 - 2014

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
mieszkania	[sztuka]	2212	2271	2306	2338	2374
izby	[sztuka]	10674	10954	11185	11370	11564
powierzchnia użytkowa mieszkań	[m kw.]	219639	225823	231745	236042	240363
średnia powierzchnia użytkowa mieszkania	[m kw.]	99	99	100	101	101

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Na terenie Gminy Darłowo 1 % wszystkich zasobów mieszkaniowych stanowi własność gminy. Jednocześnie brak jest lokali socjalnych. Dane prezentuje tabela poniżej.

Tabela 7 Komunalne zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 – 2013

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2011	2012	2013
mieszkania komunalne ogółem	[sztuka]	bd	bd	25
Udział % w ogólnej liczbie mieszkań	[%]	bd	bd	1%
mieszkania komunalne - powierzchnia użytkowa	[m kw.]	bd	bd	1818
Udział % w ogólnej powierzchni mieszkań	[%]	bd	bd	1%
mieszkania socjalne ogółem	[sztuka]	0	0	0
Udział % w ogólnej liczbie mieszkań	[%]	0%	0%	0%
mieszkania socjalne - powierzchnia użytkowa	[m kw.]	0	0	0
Udział % w ogólnej powierzchni mieszkań	[%]	0%	0%	0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

IV.5. Przedsiębiorcy

Na terenie Gminy Darłowo działa łącznie 735 przedsiębiorstw, z czego ponad 95 % stanowią podmioty gospodarcze określano jako mikro i zatrudniające do 9 osób. Z uwagi na usytuowanie gminy największe znaczenie mają branże handlowe i naprawy samochodów, a także działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw na terenie gminy przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 – 2014

Przedsiębiorstwa według klas wielkości (liczba zatrudnionych)	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	[podmiot gospodarczy]	642	653	719	731	735
mikroprzedsiębiorstwo (do 9 osób)	[podmiot gospodarczy]	618	628	693	702	703
małe przedsiębiorstwo (od 10 do 49 osób)	[podmiot gospodarczy]	22	22	23	26	29
średnie przedsiębiorstwo (od 50 do 249 osób)	[podmiot gospodarczy]	1	2	2	3	3
duże przedsiębiorstwo (od 250 osób)	[podmiot gospodarczy]	1	1	1	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

IV.6. Rolnictwo

Użytki rolne stanowią 41 % ogólnej powierzchni gminy, z czego około 63,5 % jest pod zasiewami. Łąki i pastwiska stanowią 13 % całkowitej powierzchni gminy.

Tabela 9 Użytki rolne na terenie Gminy Darłowo w 2010 roku

Typ gruntu	Liczba [sztuk]	Powierzchnia [ha]	Udział w ogólnej powierzchni gminy [%]
grunty ogółem	853	11523,69	43%
użytki rolne ogółem	851	10990,3	41%
użytki rolne w dobrej kulturze	701	10694,24	40%
pod zasiewami	476	6986,5	26%
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	64	138,79	1%
uprawy trwałe	37	20,57	0%
sady ogółem	36	17,83	0%
ogrody przydomowe	134	29,1	0%
łąki trwałe	453	2267,79	8%
pastwiska trwałe	265	1251,5	5%
pozostałe użytki rolne	217	296,06	1%
las i grunty leśne	136	122,61	0%
pozostałe grunty	644	410,78	2%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2010 rok

IV.7. Leśnictwo

Grunty leśne stanowią 24 % ogólnej powierzchni gminy i w większości znajdują się w zasobach publicznych. Grunty leśne prywatne stanowią jedynie 1,5 % gruntów leśnych ogółem.

Tabela 10 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Darłowo w 2013 roku

Typ gruntu	Jednostka	Wartość	Udział w ogólnej powierzchni gminy [%]
grunty leśne ogółem	[ha]	6372,23	24%
lesistość w %	[%]	23,00%	-
grunty leśne publiczne ogółem	[ha]	6272,26	23%
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	[ha]	6256,16	23%
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	[ha]	5980,02	22%
grunty leśne prywatne	[ha]	99,97	0%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

V. OPIS INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

V.1. Ogólna charakterystyka infrastruktury technicznej

Na podstawie danych zawartych w dokumentach strategicznych Gminy Darłowo, aktualnych danych przekazanych przez dostawców ciepła oraz informacji od odbiorców pozyskanych w wyniku badań ankietowych sporządzono analizę stanu istniejącego systemu ciepłowniczego, systemu gazowniczego i elektroenergetycznego. Wskazane elementy infrastruktury technicznej Gminy Darłowo są obsługiwane przez firmy do których należą:

1. Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w zakresie systemu gazowego,
2. ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie w zakresie systemu elektroenergetycznego.

V.2. System ciepłowniczy

Gmina Darłowo nie posiada scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Obsługiwana jest poprzez lokalne systemy ciepłownicze zlokalizowana na terenie gminy. Należą do nich kotłownie indywidualne, które zaopatrują w energię ciepłą budynki mieszkalne, budynki mieszkalno-usługowe, budynki użyteczności publicznej oraz budynki należące do przedsiębiorstw.

V.3. System gazowy

V.3.1. Sieć przesyłowa

Operatorem sieci przesyłowej na terenie Polski jest spółka Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A.. Jak wynika z danych pozyskanych od tego podmiotu na terenie Gminy Darłowo nie znajdują się gazowe sieci przesyłowe.

V.3.2. Sieć dystrybucyjna

Sieć dystrybucyjna na terenie Gminy Darłowo obsługiwana jest przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Spółka pełni wyłącznie rolę operatora systemu dystrybucyjnego i zajmuje się między innymi :

- 1) dystrybucją paliwa gazowego powierzchniowego przez Sprzedawcę gazu,
- 2) kontrolą parametrów jakościowych dystrybuowanego paliwa gazowego,
- 3) wykonywaniem czynności eksploatacyjnych na sieci gazowej,
- 4) realizacją remontów, modernizacji i przebudowy sieci gazowej,
- 5) rozbudową sieci gazowej i budową przyłączy gazowych na potrzeby odbiorców gazu,

- 6) przyłączeniem do sieci gazowej,
- 7) kontrolą poboru gazu,
- 8) prowadzeniem Pogotowia Gazowego.

Wykazany odcinek sieci w/c to przebiegający przez Gminę wiejską Darłowo gazociąg doprowadzający gaz do Miasta Darłowo. W Gminie wiejskiej Darłowo sieć gazowa doprowadzająca gaz do miejscowości: Dąbki, Bobolin, Rusko i Porzeczce – zasilanie są one z sieci ś/c miasta Darłowo.

Charakterystykę sieci przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 11 Charakterystyka gazociągów

Ciśnienie	Średnica	Materiał	Długość [mb]
w/c	100	stal	8 493,0
ś/c	63	PE	2 605,9
	90	PE	1 098,0
	125	PE	3 569,7
	180	PE	371,3
Ogółem			16 137,9

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Tabela 12 Charakterystyka przyłączy gazowych

Ciśnienie	Średnica	Materiał	Ilość [szt.]
ś/c	32	PE	5
	63	PE	2
Ogółem			7

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

Tabela 13 Charakterystyka gazociągów

Ciśnienie	Przepustowość [m ³ /h]	Ilość [szt.]
w/c	-	0
ś/c	Q=160	1
Ogółem		1

Źródło: Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.

System elektroenergetyczny

V.3.3. Sieć przesyłowa

Operatorem sieci przesyłowej na terenie Polski jest spółka PSE SA (Polskie Sieci Elektroenergetyczne SA). Przedmiotem działania Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. jest świadczenie usług przesyłania energii elektrycznej, przy zachowaniu wymaganych kryteriów bezpieczeństwa pracy Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE). Jak wynika z danych pozyskanych od tego podmiotu na terenie Gminy Darłowo nie znajdują się elektroenergetyczne linie przesyłowe.

V.3.4. Sieć dystrybucyjna

Operatorem sieci dystrybucyjnej na terenie Gminy Darłowo jest spółka ENERGA-OPERATOR S.A. Oddział w Koszalinie. Podstawowe zadania spółki, nałożone przepisami Prawa Energetycznego to:

- prowadzenie ruchu sieciowego w sieci dystrybucyjnej,
- prowadzenie eksploatacji, konserwacji i remontów sieci dystrybucyjnej,
- planowanie rozwoju sieci dystrybucyjnej,
- zapewnienie rozbudowy sieci dystrybucyjnej,
- współpraca z innymi operatorami systemów elektroenergetycznych lub przedsiębiorstwami energetycznymi w zakresie określonym w Prawie energetycznym,
- dysponowanie mocą określonych jednostek wytwórczych przyłączonych do sieci dystrybucyjnej,
- bilansowanie systemu oraz zarządzanie ograniczeniami systemowymi;
- dostarczanie użytkownikom sieci i operatorom innych systemów elektroenergetycznych określonych Prawem energetycznym informacji,
- umożliwienie realizacji umów sprzedaży energii elektrycznej przez odbiorców przyłączonych do sieci poprzez wypełnianie warunków określonych w Prawie energetycznym,
- utrzymanie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pracy sieci dystrybucyjnej.

Na terenie Gminy ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie posiada linie elektroenergetyczne o napięciu 110kV, 15kV i 0,4kV oraz stacje transformatorowe 15/0,4kV, które obsługiwane są przez Rejon Dystrybucji w Koszalinie i Słupsku.

Gmina Darłowo zasilana jest z dwóch stacji transformatorowych 110/15kV o nazwie GPZ Darłowo i GPZ Sławno zlokalizowanych poza granicami gminy. Stacje te wyposażone zostały w dwusekcyjne rozdzielnice wewnętrzną 15kV. W każdej ze stacji zainstalowano po dwa transformatory 110.15kV, które w normalnym układzie pracy sieci pracują niezależnie. Obecny stan techniczny ocenia się jako dobry.

Tabela 14 Zestawienie mocy poszczególnych GPZ

Lp.	Nazwa GPZ	Napięcie transformacji	Ilość transformatorów	Moc transformatorów	Gmina
1	Darłowo	110/15	2	16 MVA	Miasto Darłowo
2	Sławno	110.15	2	16 MVA	Miasto Darłowo

Źródło: ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie

Na terenie zlokalizowane są dwie elektroenergetyczne linie napowietrzne o napięciu 110kV relacji Darłowo – Pieńkowo, Dunowo – Darłowo. Łączna długość tych linii na przedmiotowym terenie wynosi 26,5km, a średni wiek tych linii szacuje na 32 lat. Obecny stan techniczny linii oceniany jest jako dobry.

Ponadto na terenie Gminy Darłowo zlokalizowane są elektroenergetyczne linie napowietrzne i kablowe o napięciu 15kV których łączna długość wynosi odpowiednio: linia kablowa – 46,9 km oraz linia napowietrzna – 66,2km. Średni wiek linii średniego napięcia szacuje na 32 lat, a stan obecny oceniany jest jako dobry.

Na terenie Gminy Darłowo ENERGA-OPERATOR S.A. Oddział w Koszalinie posiada 140 stacji transformatorowych 15/0,4kV typu: wieżowe, słupowe, kontenerowe, wewnętrzne zasilane z sieci średniego napięcia. Średni wiek stacji transformatorowych 15/0,4kV szacuje na napięcia szacuje na 32 lat, a stan obecny oceniany jest jako dobry.

Dostawa energii elektrycznej dla odbiorców zasilanych na niskim napięciu odbywa się ze stacji transformatorowych 15/0,4kV poprzez sieć niskiego napięcia złożonej z linii napowietrznych (długość ok. 213,1km) i kablowych (długości ok. 82,3km). Średni wiek linii niskiego napięcia szacuje na 27 lat, stan sieci oceniany jest jako dobry.

Wszystkie inwestycje ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Koszalinie na terenie Gminy Darłowo planowane i prowadzone są w taki sposób aby nie wpływały negatywnie na środowisko. Poniżej wymieniono planowane i zrealizowane w latach 2014-2019:

- Przebudowa stacji transformatorowej 15/0,4kV nr 30721 „Nowy Jarosław”,
- Przebudowa stacji transformatorowej 15/0,4kV nr 30866 „Dąbkowice WOP”,

- Montaż rozłącznika w linii napowietrznej 15kV nr 608 w odgałęzieniu do stacji transformatorowej 15/0,4kV nr 20741 „Cisowo”,
- Montaż rozłącznika w linii napowietrznej 15kV nr 602 w odgałęzieniu do stacji transformatorowej 15/0,4kV nr 30903 „Zakrzewo II”,

Spółka planuje wykonać inwestycje polegające na budowie stacji transformatorowych 15/0,4kV oraz budowie elektroenergetycznych linii 15kV i 0,4kV mające na celu stworzenie możliwości przyłączenia nowych odbiorców do sieci.

VI. CHARAKTERYSTYKA GŁÓWNYCH SEKTORÓW ODBIORCÓW ENERGII

VI.1. Budynki i źródła ciepła

VI.1.1. Ogólna charakterystyka

Na terenie Gminy Darłowo przeważają budynki jednorodzinne. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 101,2 m² w 2013 roku. W odniesieniu do ludności na jedną osobę zamieszkującą gminę przypadało około 29,9 m² powierzchni mieszkania. Średnio na 1000 mieszkańców gminy przypadało ponad 291 mieszkań. Szczegółowe podsumowanie danych prezentuje tabela poniżej.

Tabela 15 Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Darłowo w 2013 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość wskaźnika
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	101,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	29,9
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	291

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

Jak wynika z danych zawartych poniżej na terenie Gminy Darłowo 1678 mieszkań było wyposażonych w 2013 roku w centralne ogrzewanie.

Tabela 16 Urządzenia techniczno-sanitarne w mieszkaniach na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 - 2013

	2010	2011	2012	2013
centralne ogrzewanie	1552	1611	1646	1678

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

VI.1.2. Mieszkalnictwo jednorodzinne

Na terenie Gminy Darłowo w ciągu ostatnich dwóch lat (2013-2014) oddawanych było średnio 28 mieszkań indywidualnych (w zakresie mieszkalnictwa jednorodzinnego). Jednocześnie dynamika zmian tych wskaźników zwiększyła się w 2014 roku w porównaniu do roku 2013. Szczegółowe dane na temat poszczególnych lat przedstawia tabela poniżej.

Tabela 17 Budownictwo jednorodzinne w Gminie Darłowo w latach 2009 - 2013 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania indywidualne oddane do użytkowania - mieszkania	sztuk	bd	bd	bd	27	29
Mieszkania indywidualne oddane do użytkowania - izby	sztuk	bd	bd	bd	170	163
Mieszkania indywidualne oddane do użytkowania - powierzchnia	m kw.	bd	bd	bd	3900	4021

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

VI.1.3. Podsumowanie budownictwa mieszkaniowego

W oparciu o dane pozyskane od wyżej wymienionych podmiotów oszacowano, iż łączna emisja CO₂, związana z sektorem mieszkalnym na terenie Gminy Darłowo stanowi 28514 Mg na rok, a wartość energii finalnej 75533 MWh na rok.

VI.1.4. Budynki użyteczności publicznej

Na terenie Gminy Darłowo jest użytkowanych łącznie 5 budynków instytucji publicznych. Instytucje należą do grup działających w sektorach określonych poniżej:

- 1) urzędy i instytucje;
- 2) sport;
- 3) edukacja;
- 4) pozostałe.

Charakterystykę tych budynków przedstawia tabela poniżej.

Tabela 18 Charakterystyka budynków użyteczności publicznej Gminy Darłowo

Lp	Nazwa	Kod pocztowy	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Powierzchnia użytkowa	Rodzaj źródła ciepła c.o.	Rodzaj źródła ciepła c.w.u.	Rodzaj paliwa/energii	Roczne zużycie paliwa/energii	Roczne zużycie energii elektrycznej (kWh)
1	Oczyszczalnia Ścieków	76-150	Rusko	-	55	249,1	grzejniki indywidualne	bojler elektryczny	energia elektryczna	-	194558 kWh
2	Budynek biurowo-techniczny - Gminny Zakład Użyteczności i Publicznej w Dąbkach	76-150	Krupy	-	75	724,55	kocioł c.o.	jak c.o.	węgiel kamienny	13400 kg	25805 kWh
									drewno	9800 kg	
3	Zespół Szkół Nr 3 w Dąbkach	76-156	Dąbki	ul. Darłowska	6	-	kocioł c.o.	jak c.o., bojler elektryczny	węgiel kamienny	35000 kg	18143 kWh
4	Zespół Szkół Nr 4 w Kopnicy	76-156	Kopnica	-	17	1088	kocioł c.o.	przeptywowe podgrzewacze wody	węgiel kamienny	21000 kg	10761 kWh

Lp	Nazwa	Kod pocztowy	Miejscowość	Ulica	Nr budynku	Powierzchnia użytkowa	Rodzaj źródła ciepła c.o.	Rodzaj źródła ciepła c.w.u.	Rodzaj paliwa/energii	Roczne zużycie paliwa/energii	Roczne zużycie energii elektrycznej (kWh)
5	Zespół Szkół Nr 4 w Kopnicy		Kopnica	-	24	612	kocioł c.o.	przeptywowe podgrzewacze wody	węgiel kamienny	10000 kg	3299 kWh
6	Zespół Szkół Nr 2 w Starym Jarosławiu	76-150	Stary Jarosław	-	71	2500	kocioł c.o.	przeptywowe podgrzewacze wody	węgiel kamienny	72410 kg	40368 kWh

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

W oparciu o dane pozyskane od wyżej wymienionych podmiotów oszacowano, iż łączna emisja CO₂, związana z sektorem instytucji publicznych na terenie Gminy Darłowo stanowi 592 Mg na rok, a wartość energii finalnej 1309 MWh na rok.

VI.2. Transport

VI.2.1. Transport ogółem

Łączna liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie gminy wynosi 4031 sztuk, w tym samochody osobowe stanowią 3802 sztuk, a motocykle 229 sztuk. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19 Liczba pojazdów na terenie Gminy Darłowo w 2013 roku

Pojazd	Pojazdy samochodowe na 1000 ludności	Liczba ludności w tys.	Liczba pojazdów
samochody osobowe	473,5	8,030	3802
motocykle	28,5	8,030	229

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2013 rok

W celu oszacowania wielkości emisji z transportu prywatnego przyjęto ww. ilości samochodów, średni roczny przebieg samochodu w wysokości 9125 km oraz założenia, że 8% dystansu pokonywana jest przy użyciu paliwa w postaci LPG, 40% - benzyny, a 52% - oleju napędowego. Jednocześnie przyjęto, że średnie spalanie na 100 km samochodów napędzanych LPG wynosi 11 l, w przypadku benzyny 8 l, a oleju napędowego 6 l.

W oparciu o dane pozyskane od wyżej wymienionych podmiotów oszacowano, iż łączna emisja CO₂, związana z sektorem transportu ogółem na terenie Gminy Darłowo stanowi 4 432 Mg na rok, a wartość energii finalnej 17 503 MWh na rok. Nie są planowane inwestycje w tym sektorze, ponieważ zmniejszenie emisji nie jest związane z bezpośrednimi działaniami gminy.

VI.2.2. Publiczny transport zbiorowy

W gminie nie funkcjonuje zbiorowy transport publiczny. Usługi transportowe świadczą firmy prywatne. W związku z powyższym nie wykazano emisji z tytułu funkcjonowania tego sektora na terenie Gminy Darłowo.

VI.3. Oświetlenie uliczne

Liczba lamp, na terenie Gminy Darłowo wynosi łącznie 1106 sztuk (w tym 114 sztuk stanowią lampy typu LED, 912 sztuk – lampy sodowe, 80 sztuk - lampy rtęciowe). Gmina planuje objąć

modernizacją 80 lamp rtęciowych zlokalizowanych na terenie Gminy oraz co roku planujemy wymieniać 50 lamp sodowych.

W oparciu o dane przedstawione wyżej oszacowano, iż łączna emisja CO₂, związana z sektorem oświetlenia publicznego na terenie Gminy Darłowo stanowi 374 Mg na rok, a wartość energii finalnej 450 MWh na rok.

VI.4. Działalność gospodarcza

Na terenie Gminy Darłowo działało w 2013 roku łącznie 731 podmiotów gospodarczych, z czego większość, tj. 70,31% działała w sferze usług i handlu, 22,98% działało w dziedzinie przemysłu i budownictwa, a 6,70% rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa.

Na podstawie ww. danych określono, że zużycie energii finalnej w ciągu roku przez sektor przedsiębiorstw zlokalizowane na terenie Gminy Darłowo wynosi rocznie 18402 MWh, co daje emisję CO₂ na poziomie 9284 Mg/a na rok.

VI.5. Gospodarka odpadami

Na terenie gminy Darłowo istnieje nieczynne składowisko odpadów komunalnych. W związku powyższym stwierdzono iż nie istnieje emisja CO₂ związana z sektorem gospodarki odpadami.

VII. WYNIKI BAZOWEJ INWENTARYZACJI EMISJI CO₂

Głównym celem działań Gminy w zakresie gospodarki niskoemisyjnej jest zrealizowanie unijnego celu, polegającego na ograniczeniu do 2020 r. emisji CO₂ o co najmniej 20% oraz poprawa jakości powietrza na terenie Gminy. Realizacja tego postanowienia opiera się na wdrożeniu planu działań określonych w niniejszym dokumencie.

W celu określenia stanu aktualnego tj. oszacowania wielkości emisji gazów cieplarnianych, przeprowadzono inwentaryzację obejmującą Gminę w granicach administracyjnych.

Inwentaryzacja obejmowała wszystkie sektory związane z produkcją gazów cieplarnianych, wynikających ze zużycia energii finalnej. Zużycie energii finalnej wynika z użytkowania:

1. paliw kopalnych (węgiel, gaz ziemny, olej opałowy benzyna itp.),
2. energii elektrycznej,
3. energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

W ramach określenia zużycia energii finalnej, w inwentaryzacji zostały uwzględnione sektory, określające:

1. końcowe zużycie energii w budynkach, urządzeniach i przemyśle,
2. końcowe zużycie energii w transporcie,
3. inne źródła emisji (nie związane ze zużyciem energii np. gospodarka odpadami).

VII.1. Metodyka pozyskania danych

W celu określenia emisji z terenu gminy wiejskiej zapoznano się z m.in.:

1. zasobami zarządców nieruchomości,
2. informacjami nt. budynków użyteczności publicznej,
3. działalnością i planami przedsiębiorstw ciepłowniczych,
4. działalnością i planami gestorów energetycznych działających na terenie Gminy,
5. materiałami pozyskanymi z Gminy,
6. materiałami z Urzędu Marszałkowskiego,
7. informacjami dotyczącymi budynków jednorodzinnych.

Rozesłano pisma do zarządców nieruchomości z terenu gminy, gestorów – dostawców gazu, ciepła i energii elektrycznej z prośbą o podanie danych dotyczących gospodarki energetycznej budynków, zużycia ciepła i paliw.

Mieszkańcy mieli dużo czasu do namysłu, wypełnienia ankiety i jej złożenia, w przypadku gdy pojawiły się pytania pod nr telefonu podanym w ankiecie dostępny był pracownik firmy, który udzielał informacji i pomagał wypełniać ankietę.

Ankiety i informacje zebrane od mieszkańców, zarządców i dostawców gazu ziemnego były podstawą do opracowania niniejszego dokumentu, a także pozwoliły na zaplanowanie działań, które będą realizowane w ramach Planu. Dotyczyły one zarówno domów jednorodzinnych, jak i mieszkań, a także całych budynków wielorodzinnych.

W oparciu o powyższe założenia na terenie Gminy została przeprowadzona inwentaryzacja, w celu określenia zużycia energii finalnej oraz emisji CO₂ w 2013 r. Rok 2013 to rok bazowy – wybrany ze względu na dostęp do danych od instytucji i mieszkańców. Pozyskanie danych dla ww. roku bazowego wynika również, z faktu, iż wiarygodność danych pozyskanych od poszczególnych sektorów jest stosunkowo największa w porównaniu do danych z lat wcześniejszych (nie we wszystkich inwentaryzowanych sektorach).

Do rozpoznania charakteru, funkcji i cech szczególnych budynku (np. sklep, usługi, mieszkalny, niski, wysoki, bliźniak, szeregowiec) wykorzystano serwis internetowy Google Maps, umożliwiający wyszukiwanie obiektów, oglądanie map i zdjęć lotniczych powierzchni Ziemi oraz udostępniający pokrewne im funkcje, ze szczególnym uwzględnieniem usługi Street View, dzięki której można było dokładniej przyjrzeć się obiektom. Do ustalenia adresu obiektu na mapie korzystano z serwisu internetowego Targeo. Pomocne przy ustalaniu charakteru obiektu było również korzystanie z portalu internetowego Geoportal oraz serwisu internetowego Panorama Firm. Dla nielicznych obiektów, pomimo zastosowania wyżej opisanych narzędzi, nie udało określić się ich charakteru i funkcji.

VII.2. Wskaźniki emisji

Wskaźniki emisji informują nt. ilości ton CO₂ przypadających na jednostkę zużycia poszczególnych nośników energii. Wskaźniki emisji zostały przyjęte dla wszystkich nośników energii, wykorzystywanych na terenie Gminy.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano standardowe wskaźniki według wytycznych IPPC¹. Przyjęte wskaźniki emisji dla paliw zestawiono w tabeli.

Tabela 20 Wskaźniki emisji dla paliw stosowanych na terenie Gminy dane za rok 2013

Rodzaj paliwa	Wartości opałowa (WO)		Wskaźniki emisji CO ₂ (WE)	
	[Wartość]	[Jednostka]	[Wartość]	[Jednostka]
Gaz ziemny wysokometanowy	35,98	MJ/m ³	55,82	kg/GJ
Gaz ziemny zaazotowany	24,85	MJ/m ³	55,82	kg/GJ
Gaz z odmetanowania kopalń	17,47	MJ/m ³	55,82	kg/GJ
Drewno opałowe i odpady pochodzenia drzewnego	15,6	MJ/kg	109,76	kg/GJ
Biogaz	50,4	MJ/kg	54,33	kg/GJ
Koks i półkoks (w tym gazowy)	28,2	MJ/kg	106	kg/GJ
Gaz ciekły	47,31	MJ/kg	62,44	kg/GJ
Benzyny silnikowe	44,8	MJ/kg	68,61	kg/GJ
Paliwa odrzutowe	44,59	MJ/kg	70,79	kg/GJ
Olej napędowy (w tym olej opałowy lekki)	43,33	MJ/kg	73,33	kg/GJ
Oleje opałowe	40,19	MJ/kg	76,59	kg/GJ
Węgiel kamienny	23,08	MJ/kg	94,62	kg/GJ
Węgiel brunatny	8,57	MJ/kg	108,6	kg/GJ
Ciepłownie	21,76	MJ/kg	94,94	kg/GJ

Źródło: Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2010 do raportowania w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2013, Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami, Warszawa, Listopad 2012

¹ DYREKTYWA RADY 96/61/WE z dnia 24 września 1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli, zwana popularnie Dyrektywą IPPC (ang. Integrated Pollution Prevention and Control)

Tabela 21 Wskaźniki ekwiwalentu CO₂ dla innych gazów (wybranych)

Rodzaj gazu cieplarnianego	Wskaźnik GWP
Dwutlenek węgla (CO ₂)	1
Metan (CH ₄)	21
Podtlenek azotu (N ₂ O)	310

Źródło: https://www.ipcc.ch/publications_and_data/ar4/wq1/en/ch2s2-10-2.html

VII.3. Obliczenia wielkości emisji CO₂

Całkowitą emisję CO₂ z obszaru Gminy otrzymujemy poprzez zsumowanie emisji CO₂ wyliczonej dla wszystkich nośników energii, stosowanych na terenie Gminy w poszczególnych sektorach. Otrzymana wielkość stanowi podstawę do określenia celu redukcyjnego wyrażonego w tonach CO₂.

W obliczeniach wielkości emisji wykorzystano wzór:

$$E_{CO_2} = C \cdot EF$$

E_{CO_2} – wielkość emisji CO₂ [Mg CO₂],

C – wielkość zużycia energii [MWh]

EF – wskaźnik emisji CO₂ [MgCO₂/MWh]

W 2013 r. zużycie energii elektrycznej w Gminie wyniosło **13 247 MWh**. Wartości zużycia energii elektrycznej wraz z emisją CO₂ związaną z ich zużyciem zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22 Emisja CO₂ wynikająca z zużycia energii elektrycznej

Grupa taryfowa	2013		
	Zużycie energii elektrycznej MWh/a	Wskaźnik emisji Mg CO ₂ /MWh	Emisja CO ₂ Mg/a
Budynki mieszkalne	6 223	0,8315	5 175
Budynki użyteczności publicznej	447	0,8315	372
Przedsiębiorcy	6 126	0,8315	5 094
Oświetlenie uliczne	450	0,8315	374
Suma	13 247	-	11 015

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23 Końcowe zużycie energii w Gminie Darłowo w 2013 roku

Lp	Kategoria	Energia elektryczna			Ciepło/ chłód			Gaz ziemny			Gaz ciekły			Paliwa kopalne			Odnawialne źródła energii							RAZEM				
MWh/a																												
I BUDYNKI, WYPOSAŻENIE/URZĄDZENIA I PRZEMYSŁ																												
I.1	Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	447	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5421
I.2	Budynki mieszkalne	6223	0	1284	1511	755	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	75533
I.3	Komunalne oświetlenie uliczne	450	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	450
I.4	Przemysł	6126	0	385	188	259	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18196
RAZEM I:		13247	0	1669	1699	1014	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	99600	
II TRANSPORT																												
II.1	Transport ogółem	0	0	0	5554	0	12716	11009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29279
II.2	Transport publiczny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM II:		0	0	0	5554	0	12716	11009	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29279	
RAZEM:		13247	0	1669	7253	1014	12716	11009	63027	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	128879	

Źródło: Opracowanie własne

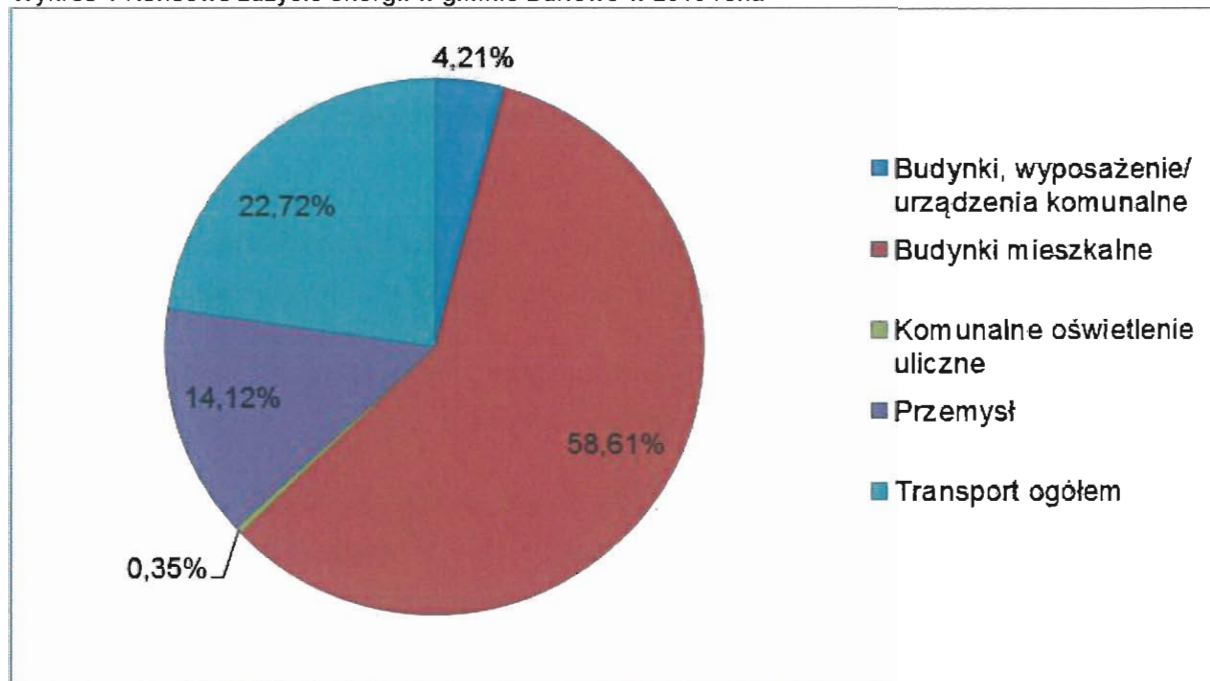

Tabela 24 Emisje CO₂ lub ekwiwalentu CO₂ w Gminie Darłowo w 2013 roku

Lp	Kategoria	Paliwa kopalne										Odnawialne źródła energii				RAZEM
		Energia elektryczna	Ciepło/ chłód	Gaz ziemny	Gaz ciekły	olej opałowy	benzyna	olej napędowy	węgiel kamienny	inne paliwa kopalne	biopaliwo	olej roślinny	inna biomasa	śoneczna ciepła	geotermiczna	
Mg/a																
I BUDYNKI, WYPOSAŻENIE/URZĄDZENIA I PRZEMYSŁ																
I.1	Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	372	0	0	0	0	0	0	1674	0	0	0	24	0	0	2069
I.2	Budynki mieszkalne	5175	0	258	340	208	0	0	15968	0	0	0	6566	0	0	28514
I.3	Komunalne oświetlenie uliczne	374	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	374
I.4	Przedsiębiorcy	5094	0	77	42	71	0	0	3828	0	0	0	0	0	0	9113
RAZEM I:		11015	0	335	382	280	0	0	21469	0	0	0	6590	0	0	40071
II TRANSPORT																
II.1	Transport ogółem	0	0	0	1248	0	3141	2906	0	0	0	0	0	0	0	7296
II.2	Transport publiczny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM II:		0	0	0	1248	0	3141	2906	0	0	0	0	0	0	0	7296
III GOSPODARKA ODPADAMI																
III.1	Gospodarka odpadami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM III:		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM:		11015	0	335	1630	280	3141	2906	21469	0	0	0	6590	0	0	47366

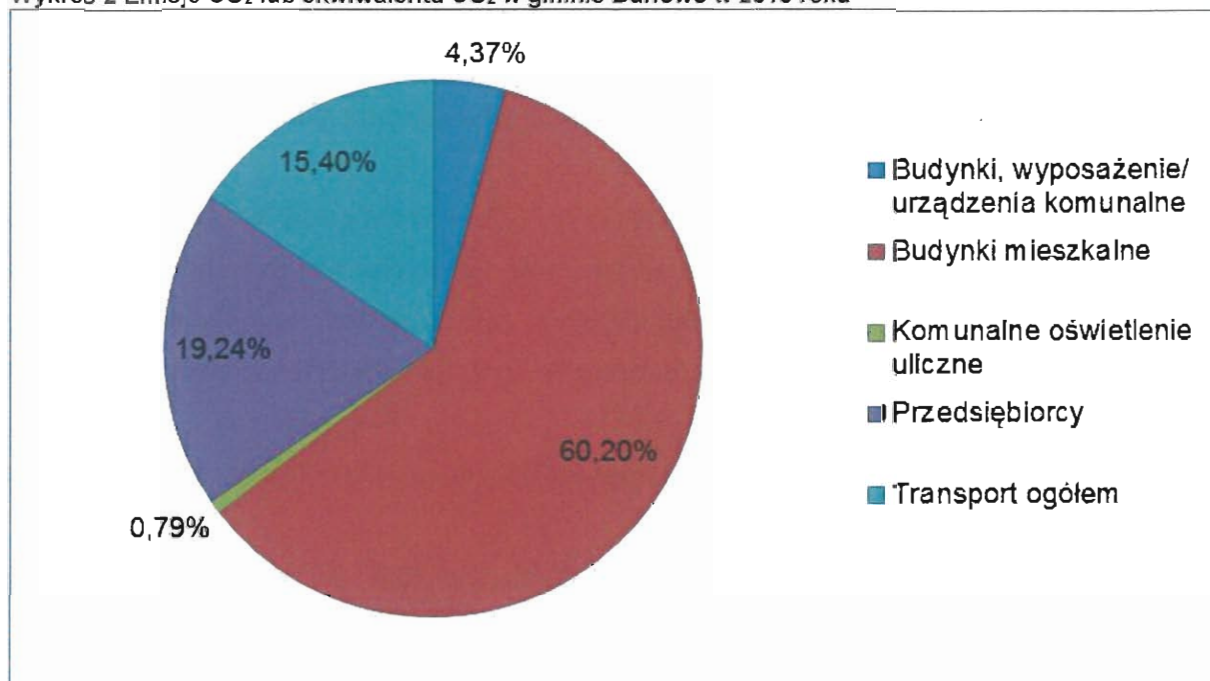
Źródło: Opracowanie własne

Wykres 1 Końcowe zużycie energii w gminie Darłowo w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 2 Emisje CO₂ lub ekwiwalentu CO₂ w gminie Darłowo w 2013 roku

Źródło: Opracowanie własne

VIII. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Baza inwentaryzacji emisji CO₂ pozwala na określenie ilości dwutlenku węgla emitowanego z obszaru gminy w danym roku. Pozwala to zidentyfikować główne źródła emisji oraz potencjał ich redukcji w poszczególnych sektorach.

W oparciu o powyższe założenia na terenie gminy została przeprowadzona inwentaryzacja, w celu określenia zużycia energii finalnej oraz emisji CO₂ w 2013 r. (rok bazowy).

Cele i zobowiązania strategii długoterminowej opierają się na zebranych danych na temat zużycia energii finalnej oraz emisji CO₂ w 2013 w sektorach:

- Budynków użyteczności publicznej, dla których emisja CO₂ stanowi 4,37 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy. Sektor ten stanowią głównie obiekty szkół, przedszkoli, przychodni, budynki administracyjnych, obiektów kulturalnych i sportowych na terenie gminy. Władze gminy dysponują bezpośrednimi narzędziami, których celem jest ograniczenie zużycia energii finalnej, a tym samym redukcja emisji dwutlenku węgla;
- Budynków, należących do przedsiębiorców dla których emisja CO₂ stanowi 19,24 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy. W skład sektora tych obiektów wchodzi usługi, handel, przemysł itp. bez budynków użyteczności publicznej, stanowiących osobny sektor;
- Budynków mieszkalnych dla których emisja CO₂ stanowi 60,20 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy. W skład sektora obiektów mieszkalnych wchodzi zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna. Jednocześnie jest to sektor, na który władze gminy mogą mieć wpływ poprzez wprowadzenie systemu współfinansowania inwestycji, obniżających zużycie emisji
- Oświetlenia, dla którego emisja CO₂ stanowi 0,79 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy;
- Transportu ogółem, dla którego emisja CO₂ stanowi 15,41 % udziału całkowitej emisji na terenie gminy.

Analizowany obszar znajduje się w obrębie strefy zachodniopomorskiej (PL3203), dla której określana jest, w corocznych raportach WIOŚ, ocena jakości powietrza atmosferycznego. Zgodnie z raportem za rok 2013 w strefie tej występuje przekroczenie stężenia benzo(a)pirenu pod względem ochrony zdrowia mieszkańców. Emisja tej substancji zanieczyszczającej jest, w głównej mierze, spowodowana emisją komunalno-bytową, czyli niską emisją, z lokalnych kotłowni i palenisk, a także emisją komunikacyjną.

IX. DZIAŁANIA PLANOWANE DO 2020 ROKU

IX.1. Długoterminowa strategia - cele i zobowiązania

Długoterminowa strategia niskoemisyjna Gminy Darłowo do 2020 r. zawarta w Planie gospodarki niskoemisyjnej będzie obejmować działania polegające na:

- termomodernizacji budynków użyteczności publicznej;
- termomodernizacji budynków sektora mieszkaniowego;
- zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy;
- ograniczeniu zużycia energii finalnej w obiektach użyteczności publicznej;
- zwiększeniu efektywności energetycznej działań;
- zmniejszeniu emisji zanieczyszczeń pochodzącej z sektora transportu.

Działania będą realizowane poprzez:

- określenie obszarów, na których przewiduje się uzupełnienie infrastruktury technicznej;
- wykorzystanie otwartego rynku energii elektrycznej;
- zapisy prawa lokalnego;
- uwzględnianie celów i zobowiązań w dokumentach strategicznych i planistycznych.

IX.2. Planowane działania krótko i długoterminowe

Planowane działania długoterminowe obejmują okres 2015-2020. W ramach zaplanowanych działań określono:

1. zakres działania,
2. podmioty odpowiedzialne za realizację,
3. harmonogram uwzględniający terminy realizacji,
4. szacowane koszty realizacji inwestycji,
5. oszczędności energii finalnej,
6. wielkość redukcji emisji CO₂,
7. wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Efekty planowanych działań do 2020 r. przedstawiają się następująco:

1. Prognozowane oszczędności energii na poziomie 9541 MWh w okresie 2015-2020,
2. Prognozowany wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych 286 MWh w okresie 2015-2020,
3. Prognozowana redukcja emisji CO₂ na poziomie 3660 Mg CO₂ w okresie 2015-2020.

Tabela 25 Planowane działania krótko i długoterminowe Gminy Darłowo

Nr działania	Sektor	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii		Roczna redukcja emisji CO2		Oszczędności energii do 2020 r.		Produkcja energii z OZE do 2020 r.		Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r.	
							MWh/rok	MWh/rok	Mg CO2/rok	Mg CO2/rok	MWh	MWh	MWh	MWh		
		Budynki użyteczności publicznej														
					1 800 000,00 zł	2015-2020	108	0	41	542	0	207				
1		Wdrożenie systemu zielonych zamówień/zakupów publicznych	Gmina Darłowo	2015-2020	b/n	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	108	0	41	542	0	207				
2		Termomodernizacja budynków szkół i świetlic	Gmina Darłowo	2015-2020	1 800 000,00 zł	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	1084	0	414	1084	0	414				

Nr działania	Obiekt/ zadanie	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii MWh/rok	Produkcja energii z OZE MWh/rok	Roczna redukcja emisji CO2 Mg CO2/rok	Oszczędności energii do 2020 r. MWh	Produkcja energii z OZE do 2020 r. MWh	Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r. Mg CO2
		<p>2. Budynek administracyjny, ul. Tynieckiego 2, Dartowo (w rejestrze konserwatorskim) -- Wymiana/docieplenie stropodachu, modernizacja źródła ciepła c.o. i c.w.u. oraz instalacji</p> <p>3. Ośrodek Zdrowia ul. M.C. Skłodowskiej 32, Dartowo - Wymiana/docieplenie stropodachu oraz ścian, modernizacja źródła ciepła c.o. i c.w.u. oraz instalacji</p> <p>4. Zespół Szkół w Starym Jarosławiu - Wymiana/docieplenie stropodachu oraz ścian</p> <p>5. Zespół Szkół w Dobiesławiu - Wymiana/docieplenie stropodachu oraz ścian, modernizacja źródła ciepła c.o. oraz instalacji</p> <p>6. Świetlica Cisowo 9 - Wymiana/docieplenie stropodachu oraz ścian, modernizacja instalacji c.o.</p> <p>7. Świetlica Palczewice 10 - Wymiana/docieplenie</p>										

Nr działania	Objekt/zadanie	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii	Produkcja energii z OZE	Roczna redukcja emisji CO2	Oszczędności energii do 2020 r.	Produkcja energii z OZE do 2020 r.	Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r.
Sektor							MWh/rok	MWh/rok	Mg CO2/rok	MWh	MWh	Mg CO2
		stropodachu oraz ścian, modernizacja instalacji c.o. 8. Świetlica Kopań 30 - Wymiana/ docieplenie stropodachu oraz ścian, modernizacja instalacji c.o. 9. Świetlica Barzowice 10 - Wymiana/ docieplenie stropodachu oraz ścian. 10. Świetlica i remiza Sulimice 26 - Wymiana/ docieplenie stropodachu. 11. Świetlica – remiza Stary Jarosław 92 - Wymiana/ docieplenie stropodachu oraz ścian. 12. Świetlica Krupy 17 - wymiana pokrycia dachowego wraz z ociepleniem, częściowa wymiana stolarki drzwiowej. 13. Świetlica Jeżyce 24a - Wymiana/ docieplenie stropodachu oraz ścian. 14. Świetlica Dobiesław 75 - wymiana pokrycia dachowego wraz z ociepleniem, wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej oraz częściowa wymiana stolarki okiennej.										

Nr działania	Sektor	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii		Roczna redukcja emisji CO2		Oszczędności energii do 2020 r.	Produkcja a energii z OZE do 2020 r.	Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r.
							MWh/rok	MWh/rok	Mg CO2/rok	Mg CO2/rok			
Budynki mieszkalne							55	0	19	0	4314	201	1762
1		15. Swietlica Wiekowice 12a - wymiana pokrycia dachowego wraz z ociepleniem. 16. Zespół Szkół w Dąbkach, ul. Dąrtowska 5 - modernizacja źródła ciepła c.o. oraz instalacji.			0,00 zł	2015-2020	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	646	0	244	3231	0	1220
2		Termomodernizacja obiektów mieszkalnych zlokalizowanych na terenie Gminy w ramach Programu RYS	mieszkańcy Gminy	2015-2020	nd								
		Montaż OZE w ramach Programu PROSUMENT na budynkach mieszkalnych na terenie Gminy	mieszkańcy Gminy	2015-2020	nd		własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko,	0	29	0	0	144	0

Nr działania	Sektor	Objekt/ zadanie	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii		Roczna redukcja emisji CO2		Oszczędności energii do 2020 r.		Produkcja a energii z OZE do 2020 r.		Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r.		
								MWh/rok	MWh/rok	Mg CO2/rok	Mg CO2/rok	MWh	MWh	MWh	MWh			
							Fundusze Ochrony Środowiska, PROW											
3		Inwestycje przedsiębiorców z terenu Gminy realizowane w oparciu o program priorytetowy	Inwestycje realizowane przez 10 przedsiębiorców z terenu Gminy	przedsiębiorcy	2015-2020	nd	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	217	11	108	1083	57	542					
Transport								721	0	168	721	0	168					
1		budowa ścieżki rowerowej	Budowa ścieżki rowerowej w ramach przebudowy drogi wojewódzkiej nr 203 na odcinku Dąbki-Darłowo	Gmina Darłowo	2015-2020	1 500 000,00 zł	2015-2020	721	0	168	721	0	168					

Nr działania	Sektor	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii		Produkcja a energii z OZE		Roczna redukcja emisji CO2	
							MWh/rok	ności energii	MWh/rok	z OZE	Mg CO2/rok	CO2/rok
	Oświetlenie				1 000 000,00 zł	2015-2020	12	48	0	0	10	40
1	Wymiana oświetlenia na energooszczędne	Planowane jest wymienienie rocznie 50 lamp sodowych.	Gmina Darłowo	2016-2020	1 000 000,00 zł	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	12	48	0	0	10	40
	Zarządzanie energią				0,00 zł	2015-2020	217	1084	0	0	83	414
1	Spójna polityka energetyczna	Zarządzanie energią w obiektach użyteczności publicznej		2015-2020	b/n	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	108	542	0	0	41	207

Nr działania	Sektor	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii		Roczna redukcja emisji CO ₂		Oszczędności energii do 2020 r.		Produkcja energii z OZE do 2020 r.		Roczna redukcja emisji CO ₂ do 2020 r.	
							MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok	MWh/rok
2		Spójne planowanie przestrzenne inwestycji energetycznych	Zapewnienie spójności inwestycji realizowanych na terenie gminy z obowiązującymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi gminy	2015-2020	b/n	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	108		0	41	542	0	0			207
Świadomość energetyczna								567	17	214	2833	85			1069	
1		Rozbudowa strony www gminy	Rozbudowa istniejącej strony www o nowe i bardziej dostępne dla mieszkańców informacje dotyczące ochrony środowiska	2015-2020	b/n	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	189		6	71	944	28			356	

Nr działania	Sektor	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii	Produkcja energii z OZE	Roczna redukcja emisji CO2	Oszczędności energii do 2020 r.	Produkcja energii z OZE do 2020 r.	Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r.	
													MWh/rok
2		Współpraca z mieszkańcami oraz przedsiębiorcom i działającymi na terenie Gminy		2015-2020	b/n	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	378	11	143	1888	57	713	
3		Aktualizacja Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wraz z aktualizacją bazy PGN		2015-2020	b/n	własne oraz dotacje lub instrumenty finansowe: Regionalny Program Operacyjny, Program Infrastruktura i Środowisko, Fundusze Ochrony Środowiska, PROW	0	0	0	0	0	0	
RAZEM:								1680	17	535	9541	286	3660
					4 300 000,00 zł	2015-2020							

Nr działania	Sektor	Obiekt/ zadanie	Opis	Podmiot odpowiedzialny	Termin rozpoczęcia i zakończenia	Szacowane koszty	Źródło finansowania	Roczne oszczędności energii	Produkcja a energii z OZE	Roczna redukcja emisji CO2	Oszczędności energii do 2020 r.	Produkcja a energii z OZE do 2020 r.	Roczna redukcja emisji CO2 do 2020 r.
								MWh/rok	MWh/rok	Mg CO2/rok	MWh	MWh	Mg CO2

*b/h - inwestycje nie wymagają nakładów ze strony Gminy

Źródło: Opracowanie własne

X. FINANSOWANIE INWESTYCJI UJĘTYCH W PLANIE

Szereg obiektywnych czynników zewnętrznych pozwala stwierdzić, że pełna realizacja Planu będzie trudna bez wsparcia finansowego planowanych zadań inwestycyjnych.

Co prawda Gmina nie może narzucić mieszkańcom obowiązku wymiany źródeł ogrzewania, może ich jednak do tego zachęcać. Pozwalają na to znowelizowane przepisy (m.in. ustawa – prawo ochrony środowiska), które umożliwiają, by takie przedsięwzięcia, jak wymiana i modernizacja kotłów, były dofinansowane ze środków własnych gmin, ale i przy udziale środków z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

X.1. Środki krajowe

X.1.1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela pomocy finansowej w postaci pożyczek oraz form dotacyjnych na zadania realizowane w następujących komponentach środowiska:

5. ochrona wód,
6. zaopatrzenie w wodę,
7. gospodarka wodna,
8. ochrona powietrza,
9. ochrona powierzchni ziemi i gospodarka odpadami,
10. ochrona przyrody i krajobrazu,
11. monitoring środowiska,
12. nadzwyczajne zagrożenia środowiska,
13. edukacja ekologiczna.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej publikuje na każdy rok działalności listę przedsięwzięć priorytetowych, która obejmuje działania podlegające różnym formom wsparcia w konkretnych latach.

Z punktu widzenia Planu gospodarki niskoemisyjnej i zaplanowanych inwestycji istotne będą dwa priorytety dziedzinowe w 2016 roku.

X.1.2. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planuje wdrażanie następujących programów w latach 2015 – 2020 w zakresie ochrony atmosfery:

- Program priorytetowy: Poprawa jakości powietrza: Program ochrony powietrza; KAWKA; GAZELA BIS:

Celem programu będzie zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie zanieczyszczeń powietrza w strefach, w których występują znaczące przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów stężeń tych zanieczyszczeń, poprzez opracowanie programów ochrony powietrza oraz poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ oraz emisji CO₂.

- Część 1) Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych:
- Część 2) KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii
- Część 3) Gazela BIS - Niskoemisyjny zbiorowy publiczny transport miejski.

- Program priorytetowy: Poprawa efektywności energetycznej. LEMUR – Energooszczędne Budynku Użyteczności Publicznej:

Celem programu będzie zmniejszenie zużycia energii, a w konsekwencji ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w związku z projektowaniem i budową nowych energooszczędnych budynków użyteczności publicznej oraz zamieszkania zbiorowego.

- Program priorytetowy: Poprawa efektywności energetycznej – Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych:

Celem programu będzie oszczędność energii i ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność wykorzystania energii w nowobudowanych budynkach mieszkalnych.

- Program priorytetowy: Poprawa efektywności energetycznej – Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach

Celem programu będzie ograniczenie zużycia energii w wyniku realizacji inwestycji w zakresie efektywności energetycznej i zastosowania odnawialnych źródeł energii w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. W rezultacie realizacji programu nastąpi zmniejszenie emisji CO₂.

- Program priorytetowy: Poprawa efektywności energetycznej. Ryś – termomodernizacja budynków jednorodzinnych:

Celem programu będzie zmniejszenie emisji CO₂ oraz pyłów w wyniku poprawy efektywności wykorzystania energii w istniejących jednorodzinnych budynkach mieszkalnych.

- Program priorytetowy: Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii:

Celem programu będzie ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ poprzez zwiększenie produkcji energii z instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii.

- Program Priorytetowy: Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji:

Celem programu będzie ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła dla osób fizycznych oraz wspólnot lub spółdzielni mieszkaniowych.

Program priorytetowy: Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Prosument – dopłata na częściowe spłaty kapitału kredytów bankowych przeznaczonych na zakup i montaż kolektorów słonecznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych.

X.1.3. Bank Gospodarstwa Krajowego

Premia termomodernizacyjna

O premię termomodernizacyjną mogą się ubiegać właściciele lub zarządcy:

- budynków mieszkalnych,
- budynków zbiorowego zamieszkania,
- budynków użyteczności publicznej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i wykorzystywanych przez nie do wykonywania zadań publicznych,
- lokalnej sieci ciepłowniczej,

- lokalnego źródła ciepła.

Premia nie przysługuje jednostkom budżetowym i zakładom budżetowym.

Z premii mogą korzystać wszyscy inwestorzy, bez względu na status prawny, a więc np.: osoby prawne (np. spółdzielnie mieszkaniowe i spółki prawa handlowego), jednostki samorządu terytorialnego, wspólnoty mieszkaniowe, osoby fizyczne, w tym właściciele domów jednorodzinnych.

Premia termomodernizacyjna przysługuje w przypadku realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych, których celem jest:

- zmniejszenie zużycia energii na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, zbiorowego zamieszkania oraz budynkach stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego, które służą do wykonywania przez nie zadań publicznych;
- zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do w/w budynków - w wyniku wykonania przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła;
- zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła;
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji - z obowiązkiem uzyskania określonych w ustawie oszczędności w zużyciu energii.

Premia termomodernizacyjna wymaga oszczędności:

- Budynki w których modernizujemy system grzewczy – co najmniej 10% energii,
- Budynki w których po 1984 przeprowadzono modernizację systemu grzewczego – co najmniej 15% energii,
- Pozostałe budynki – co najmniej 25% energii,
- Lokalne źródła ciepła i sieci ciepłownicze – co najmniej 25% energii,
- Przyłącza techniczne do scentralizowanego źródła ciepła – co najmniej 20% kosztów.

Zmiana konwencjonalnego źródła na niekonwencjonalne lub wysokosprawnej kogeneracji bez względu na oszczędności.

Warunkiem kwalifikacji przedsięwzięcia jest przedstawienie audytu energetycznego i jego pozytywna weryfikacja przez BGK.

Od dnia 19 marca 2009 r. wartość przyznawanej premii termomodernizacyjnej wynosi 20% wykorzystanego kredytu, nie więcej jednak niż 16% kosztów poniesionych na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego i dwukrotność przewidywanych rocznych oszczędności kosztów energii, ustalonych na podstawie audytu energetycznego.

Podstawowym warunkiem formalnym ubiegania się o premię jest przedstawienie audytu energetycznego. Audyt taki powinien być dołączony do wniosku o przyznanie premii składanego wraz z wnioskiem kredytowym w banku kredytującym.

Fundusz termomodernizacji i remontów

Fundusz Termomodernizacji i Remontów są to środki finansowe wydzielone z Budżetu Państwa, którymi dysponuje Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Pieniądze te są przeznaczone na wsparcie podmiotów (uprawnionych) w realizacji działań, których celem jest zmniejszenie zużycia energii oraz jej nośników z zasobów socjalno-bytowych i komunalnych. Środki finansowe pochodzące z Funduszu Termomodernizacyjnego nazywa się kredytem termomodernizacyjnym.

W ramach Funduszu Termomodernizacji, może zostać przyznany kredyt termomodernizacyjny, który stanowi podstawowe źródło finansowania przedsięwzięć termomodernizacyjnych. Kredyt ten skierowany jest do podmiotów nie dysponujących środkami na termomodernizację. Częścią składową kredytu jest pomoc finansowa zwana premią termomodernizacyjną, która stanowi źródło spłaty 20% zaciągniętego kredytu na wskazane przedsięwzięcia.

O premię termomodernizacyjną mogą się ubiegać właściciele lub zarządcy:

- budynków mieszkalnych,
- budynków zbiorowego zamieszkania,
- budynków użyteczności publicznej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i wykorzystywanych przez nie do wykonywania zadań publicznych,
- lokalnej sieci ciepłowniczej,
- lokalnego źródła ciepła.

Premia termomodernizacyjna przysługuje w przypadku realizacji przedsięwzięć termomodernizacyjnych, których celem jest:

- zmniejszenie zużycia energii na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, zbiorowego zamieszkania oraz budynkach stanowiących

własność jednostek samorządu terytorialnego, które służą do wykonywania przez nie zadań publicznych;

- zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do w/w budynków - w wyniku wykonania przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła;
- zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła;
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji - z obowiązkiem uzyskania określonych w ustawie oszczędności w zużyciu energii.

X.1.4. Bank Ochrony Środowiska

Dla beneficjentów indywidualnych BOŚ oferuje kredyty z dopłatą z WFOŚiGW, NFOŚiGW, kredyty na urządzenia i wyroby służące ochronie środowiska, kredyty termomodernizacyjne i remontowe, takie jak:

1. EKO kredyt PROSUMENT
2. Preferencyjny EKO kredyt PV
3. Kredyt Dom Energooszczędny

X.2. Środki europejskie

X.2.1. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczny.

Na potrzeby realizacji zadań założonych w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej, szczególnie interesujące będą następujące osie priorytetowe w ramach których będzie można ubiegać się o środki pomocowe:

1. 1. Oś priorytetowa – *Zmniejszenie gospodarki emisyjnej*, realizowana poprzez następujące priorytety inwestycyjne:
  - a) wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
  - b) promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;

- c) wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym;
  - d) rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia;
  - e) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu;
  - f) promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.
2. II. Oś priorytetowa – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, realizowana przez następujące priorytet inwestycyjny:
- a) odejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu.
3. III. Oś priorytetowa - *Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego*, realizowana przez następujące priorytet inwestycyjny:
- a) rozwój i usprawnianie przyjaznych środowisku (w tym o obniżonej emisji hałasu) i niskoemisyjnych systemów transportu, w tym śródlądowych dróg wodnych i transportu morskiego, portów, połączeń multimodalnych oraz infrastruktury portów lotniczych, w celu promowania zrównoważonej mobilności regionalnej i lokalnej.
4. VI. Oś priorytetowa – *Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach*, realizowana przez następujące priorytet inwestycyjny:
- a) promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.
5. VII. Oś priorytetowa – *Poprawa bezpieczeństwa energetycznego*, realizowana przez następujące priorytet inwestycyjny:
- a) zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

X.2.2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 - 2020 jest podstawowym elementem II filara Wspólnej Polityki Rolnej. Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Dla realizacji założeń Programu Gospodarki Niskoemisyjnej będą inwestycje wspierane w Priorytecie 5 (P5), Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, którym jest:

- o P5: Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu,

oraz przypisany cel:

- o C5: Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców nieżywnościowych dla celów biogospodarki.

W ramach szeroko rozumianej gospodarki niskoemisyjnej, ze środków polityki spójności (PS) w zakresie energetyki będą realizowane projekty obejmujące wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych i rozwoju sieci dla OZE.

W obszarze OZE przewidywana jest budowa jednostek wytwarzania energii wykorzystujących energię wiatru, biomasę i biogaz, a także energię słońca, geotermii oraz wody wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. Z uwagi na niedostateczny poziom rozwoju sieci elektroenergetycznej w Polsce, w stosunku do nagłego wzrostu potrzeb przesyłu mocy, wynikających z planowanych inwestycji w zakresie OZE, wsparcie zostanie skierowane też na projekty dotyczące budowy oraz modernizacji sieci umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii z OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

X.2.3. Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej skierowanej przez Norwegię, Islandię i Lichtenstein do państw członkowskich Unii Europejskiej. Głównym zadaniem funduszy norweskich i funduszy EOG jest zmniejszanie różnic ekonomicznych i społecznych

w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wzmacnianie stosunków dwustronnych pomiędzy państwami-darczyńcami a państwami korzystającymi ze wsparcia.

Na dzień zakończenia prac nad Programem Gospodarki Niskoemisyjnej nie zostały podpisane umowy w zakresie kontynuacji, pomocy dla państw członkowskich UE. Jednakże w okresie programowania 2009-2014, Polska otrzymała pomoc w wysokości 570 mln EUR, z czego duża kwota skierowana została na finansowanie projektów w ramach Programu: Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii. Celem wskazanego programu była redukcja emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczenia powietrza oraz zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie zużycia energii. Dofinansowanie mogły otrzymać następujące typy projektów:

- o termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,
- o wymiana przestarzałych źródeł ciepła dla budynków użyteczności publicznej (moc do 5 MW),
- o modernizacja węzłów cieplnych o łącznej mocy do 3 MW dla budynków użyteczności publicznej.

Można przypuszczać, że kolejna pula pomocowa, w dużej części również będzie stanowiła dofinansowanie projektów z zakresu ochrony środowiska, w tym powietrza, inwestycji z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii czy łącznie służących ograniczeniu niskiej emisji i będzie stanowić jedno ze źródeł realizacji założeń Programu Gospodarki Niskoemisyjnej.

X.2.4. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020

12 lutego 2015 r. Komisja Europejska wydała oficjalną decyzję przyjmującą niektóre elementy programu operacyjnego "Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020" do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” dla regionu zachodniopomorskiego w Polsce.

Regionalny Programu Operacyjnego WZ 2014-2020 to połączenie celów wytyczonych regionalnymi dokumentami programowymi, strategicznymi kierunkami rozwoju z poziomem krajowym i Unii Europejskiej oraz wiedzą i doświadczeniem z realizacji perspektywy 2007-2013. Jednym z nowych elementów programowania regionalnego jest połączenie

w Programie zarówno środków finansowych EFRR jak i EFS. Pozwoli to na większą koncentrację i ukierunkowanie wsparcia w podejmowanych działaniach.

Dla realizacji założonych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej inwestycji, kluczowe będzie wdrażanie pomocy finansowej w obszarze Osi priorytetowej II – Gospodarka niskoemisyjna, Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach.

Cele szczegółowe osi:

- Ograniczenie spadku liczby osób podróżujących komunikacją miejską,
- Zmniejszona energochłonność budynków mieszkaniowych (wielorodzinnych) i publicznych,
- Zwiększona produkcja energii z odnawialnych źródeł energii,
- Zwiększony udział energii elektrycznej wytwarzanej w wysokosprawnej kogeneracji.
- W ramach wskazanej Osi priorytetowej II, realizowane będą następujące działania:

2.1 Kreowanie zachowań zasobooszczędnych

Działanie nakierowane na wsparcie projektów zwiększania świadomości ekologicznej z zakresu zachowań energooszczędnych takich jak wybieranie transportu ekologicznego, jak również nastawienie na oszczędzanie energii w codziennym życiu mieszkańców województwa. Wspierane projekty w zakresie budownictwa pasywnego będą miały charakter demonstracyjnych mających na celu podnoszenie świadomości oszczędności energetycznej. Projekty zwiększające świadomość ekologiczną będą uzupełniały bezpośrednią interwencję w transport i przyczynią się do zmiany zachowań mieszkańców miast.

Wsparcie będzie możliwe dla działań które będą uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategii miejskie lub w stworzony dla danego obszaru, plan gospodarki niskoemisyjnej.

2.2 Kreowanie zachowań zasobooszczędnych w ramach Kontraktów Samorządowych.

Założeniem Kontraktu Samorządowego (KS) jest urzeczywistnienie idei planowania i realizowania procesów rozwojowych w oparciu o wymiar terytorialny. KS realizowany będzie przede wszystkim w celu wzmocnienia rozwoju gospodarczego obszaru nim objętego, będącego podstawą do zapewnienia spójności społecznej i infrastrukturalnej. Jednym z działań realizowanych w ramach KS będzie Kreowanie zachowań

zasobooszczędnych. Działanie nakierowane na wsparcie projektów zwiększania świadomości ekologicznej z zakresu zachowań energooszczędnych takich jak wybieranie transportu ekologicznego, jak również nastawienie na oszczędzanie energii w codziennym życiu mieszkańców województwa. Projekty zwiększające świadomość ekologiczną będą uzupełniały bezpośrednią interwencję w transport i przyczynią się do zmiany zachowań mieszkańców miast.

Wsparcie będzie możliwe dla działań, które będą uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategii miejskie lub w stworzony dla danego obszaru, plan gospodarki niskoemisyjnej.

2.3 Transport miejski

Działanie nakierowane jest na wdrożenie zrównoważonej mobilności miejskiej w obszarach funkcjonalnych miast województwa zachodniopomorskiego. Oczekiwany efekt będzie zwiększenie atrakcyjności transportu miejskiego, ograniczenie ruchu drogowego w centrach miast, co w dalszej perspektywie przyczyni się do ograniczenia spadku liczby osób korzystających z transportu publicznego oraz zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych wytwarzanych między innymi przez transport indywidualny. Wsparcia będzie nakierowane na działania usprawniające komunikację publiczną tj. zmniejszanie zatorów, wprowadzenie ułatwień w zakresie korzystania z transportu miejskiego. Głównymi działaniami będą inwestycje w centra przesiadkowe, zakup i modernizację taboru oraz drogi dla rowerów, które będą łączyć poszczególne części miast/miejscowości z centrami przesiadkowymi oraz które będą alternatywną trasą dojazdu do centrów miast dla indywidualnego transportu samochodowego.

Wsparcie będzie możliwe dla działań podejmowanych na obszarach, dla których stworzony został plan gospodarki niskoemisyjnej oraz plan zrównoważonej mobilności miejskiej, jako osobny dokument lub element planu gospodarki niskoemisyjnej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb zawierać odniesienia lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii jak np. zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania czy promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy). Działania inwestycyjne muszą być powiązane z działaniami „miękkimi” zachęcającymi mieszkańców danego obszaru do wyboru

transportu zbiorowego oraz niezmotoryzowanego jako podstawowego środka przemieszczania się w obrębie aglomeracji. Takimi działaniami może być polityka parkingowa, priorytetyzacja ruchu pieszego i rowerowego, ograniczenia w ruchu samochodowym w centrach miast. Projekty takie powinny być wskazane w planie zrównoważonej mobilności miejskiej lub w planie gospodarki niskoemisyjnej. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie może być celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego.

2.7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej

Działanie będzie realizowane poprzez głęboką modernizację energetyczną budynków publicznych. Głęboka modernizacja energetyczna budynku jest rozumiana jako kompleksowa termomodernizacja rozszerzona o działania służące obniżeniu zużycia energii elektrycznej. Modernizacja w rozumieniu prac budowlanych mieści się w pojęciu przebudowa zgodnie z Ustawą Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2013 r. poz.1409) Termomodernizacja, zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U z 2014 r., poz. 712), oznacza przedsięwzięcie wpływające na poprawę efektywności energetycznej budynku, którego przedmiotem jest:

- ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię końcową dostarczaną do budynku na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła, jeżeli budynki do których dostarczana jest z tych sieci energia, spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, określone w przepisach techniczno-budowlanych, lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków,
- wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynku,
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji. W przypadku ulepszenia polegającego

na poprawie izolacyjności cieplnej przegród, powinny być spełnione minimalne wymagania dotyczące oszczędności energii i izolacyjności cieplnej określone w przepisach techniczno-budowlanych.

Działania służące obniżeniu zużycia energii elektrycznej mogą obejmować na przykład modernizację klimatyzacji, wymianę urządzeń dźwigowych, oświetlenia itp.

Głęboka modernizacja oznacza, że preferowane będą projekty zwiększające efektywność energetyczną powyżej 60%, natomiast projekty zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do wsparcia.

Ocena kwalifikowalności projektu będzie dokonywana w oparciu o audyty energetyczne.

Budynek użyteczności publicznej, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 r., nr 75.poz. 690), B należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny.

W obszarze ochrony zdrowia projekty z zakresu termomodernizacji mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb.

Wsparte projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalanego paliwa). Inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Na obszarach na których ustanowiono Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, realizowane projekty powinny być z nimi zgodne.

2.9 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych

Działanie to będzie realizowane poprzez głęboką modernizację energetyczną budynków wielomieszkaniowych.

Głęboka modernizacja energetyczna budynku jest rozumiana jako kompleksowa termomodernizacja rozszerzona o działania służące obniżeniu zużycia energii elektrycznej. Modernizacja w rozumieniu prac budowlanych mieści się w pojęciu przebudowa zgodnie z Ustawą Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2013 r. poz.1409). Termomodernizacja, zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U z 2014 r., poz. 712), oznacza przedsięwzięcie wpływające na poprawę efektywności energetycznej budynku, którego przedmiotem jest:

- ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie zapotrzebowania na energię końcową dostarczaną do budynku na potrzeby ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej,
- ulepszenie w wyniku, którego następuje zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła, jeżeli budynki do których dostarczana jest z tych sieci energia, spełniają wymagania w zakresie oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, określone w przepisach techniczno-budowlanych, lub zostały podjęte działania mające na celu zmniejszenie zużycia energii dostarczanej do tych budynków,
- wykonanie przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła, w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła, w wyniku czego następuje zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do budynku,
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji. W przypadku ulepszenia polegającego na poprawie izolacyjności cieplnej przegród, powinny być spełnione minimalne wymagania dotyczące oszczędności energii i izolacyjności cieplnej określone w przepisach techniczno-budowlanych.

Działania służące obniżeniu zużycia energii elektrycznej mogą obejmować na przykład modernizację klimatyzacji, wymianę urządzeń dźwigowych, oświetlenia itp.

Głęboka modernizacja oznacza, że preferowane będą projekty zwiększające efektywność energetyczną powyżej 60%, natomiast projekty zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do wsparcia.

Konieczne będzie spełnienie warunków ex ante z dyrektywy 2006/32/EC, odnoszących się do indywidualnych liczników ciepła w budynkach wielorodzinnych, podłączonych do ogrzewania sieciowego i poddawanych renowacji oraz do dyrektywy EE 2012/27/EU, w której kontynuowane są wymogi dyrektywy 2006/32/EC.

Warunkiem wsparcia projektów dotyczących kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków będzie również konieczność zastosowania indywidualnych liczników ciepła, ciepłej wody oraz chłodu. Dodatkowo istnieje obowiązek instalacji termostatów i zaworów podpionowych, jeżeli będzie to wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego. Powyższe wydatki będą stanowić koszt kwalifikowalny.

Ocena kwalifikowalności projektu będzie dokonywana w oparciu o audyty energetyczne.

W przypadku urządzeń do ogrzewania wykorzystujących paliwa stałe, wspierane będą jedynie inwestycje w najlepiej działające urządzenia do ogrzewania dostępne na rynku w chwili ogłoszenia odpowiedniego konkursu. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

Budynek wielomieszkaniowy to budynek mieszkalny wielorodzinny zawierający więcej niż dwa mieszkania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Wsparte projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalane go paliwa). Inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

Realizacja projektów powinna obejmować cały budynek (wszystkich właścicieli lokali), aby uzyskać efekt głębokiej modernizacji energetycznej.

Głównym obiektem pomocy będą budynki, w których mieszkania będą miały charakter mieszkań socjalnych i komunalnych.

Na obszarach na których ustanowiono Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, realizowane projekty powinny być z nimi zgodne.

2.11 Zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi

Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w regionie, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego oraz globalnie przyczyni się do realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Działanie obejmuje zastępowanie starych jednostek wytwarzających energię ze źródeł powodujących emisję zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych jednostkami wytwarzającymi energię z odnawialnych źródeł. Efektem realizacji projektów będzie zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych.

Efektem projektu musi być wykazanie zamknięcia dotychczas używanego źródła energii opartego na konwencjonalnych źródłach energii.

Preferowanymi źródłami energii odnawialnej będą biomasa, biogaz i energia słoneczna.

Wsparcie będzie kierowane do przedsiębiorstw energetycznych oraz podmiotów wytwarzających energię na własne potrzeby.

W ramach działania możliwe jest wsparcie źródeł wytwarzających energię w kogeneracji. Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji.

Na obszarach na których odnotowuje się przekroczenia wartości emisji PM10 promowane będzie zastosowanie rozwiązań niwelujących szkodliwy wpływ emisji pyłów ze źródeł opartych o biomasę i biogaz (np. poprzez wybór niskoemisyjnych, wysoko wydajnych układów spalania, układów wychwytywania pyłów, itp.), zgodnie z Programem ochrony powietrza.

Przedsiębiorstwo energetyczne to podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi, w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. — Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.)

Na obszarach na których ustanowiono Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, realizowane projekty powinny być z nimi zgodne.

2.12 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł

Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w regionie, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego oraz globalnie przyczyni się do realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Działanie będzie polegało na wsparciu budowy, przebudowy, rozbudowy jednostek wytwarzających energię z odnawialnych źródeł.

Preferowanymi źródłami energii odnawialnej będą biomasą, biogaz i energia słoneczna.

W ramach działania możliwe jest wsparcie źródeł wytwarzających energię w kogeneracji. Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji.

Na obszarach na których odnotowuje się przekroczenia wartości emisji PM10 promowane będzie zastosowanie rozwiązań niwelujących szkodliwy wpływ emisji pyłów ze źródeł opartych o biomasę i biogaz (np. poprzez wybór niskoemisyjnych, wysoko wydajnych układów spalania, układów wychwytywania pyłów, itp.), zgodnie z Programem ochrony powietrza.

Wsparcie będzie kierowane do przedsiębiorstw energetycznych oraz podmiotów wytwarzających energię na własne potrzeby.

Przedsiębiorstwo energetyczne to podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi, w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. — Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.).

Na obszarach na których ustanowiono Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, realizowane projekty powinny być z nimi zgodne.

2.13 Zwiększenie potencjału sieci energetycznej do odbioru energii z odnawialnych źródeł energii

Działanie będzie polegało na wsparciu budowy, przebudowy, rozbudowy sieci energetycznych do odbioru energii ze źródeł odnawialnych. Projekty realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) dotyczące sieci dystrybucyjnej o napięciu SN i NN (poniżej 110kV). Wsparte sieci muszą charakteryzować się zwiększonym potencjałem do odbioru energii ze źródeł odnawialnych.

Rezerwacja nowych mocy przyłączeniowych wyłącznie dla instalacji odnawialnych źródeł energii.

2.14 Rozwój kogeneracyjnych źródeł energii

Działanie będzie polegało na budowie, rozbudowie, przebudowie jednostek wytwarzających energię w wysokosprawnej kogeneracji z konwencjonalnych źródeł energii.

Realizacja instalacji kogeneracyjnych wpłynie na zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, przez co ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza.

Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza.

W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest

pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji CO₂, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.

W ramach projektów możliwe będzie modernizowanie jednostki kogeneracyjnej w celu podniesienia jej sprawności.

Powstające nowe jednostki energii muszą być skonstruowane w wielkości odpowiadającej lokalnemu zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe.

Moc elektryczna jednostki powstała w wyniku realizacji projektów nie może przekroczyć 1 MWe.

Na obszarach na których ustanowiono Plany Gospodarki Niskoemisyjnej, realizowane projekty powinny być z nimi zgodne.

XI. ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

XI.1. Ochrona ptaków podczas wykonywania prac termomodernizacyjnych

Poniżej została zacytowana opinia Ministerstwa Środowiska i GDOŚ dotyczące kratowania otworów stropodachów: „Stropodach, w którym kiedykolwiek przebywały ptaki, w świetle przepisów prawa jest siedliskiem ptaków. Zgodnie z opinią Ministerstwa Środowiska oraz Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (GDOŚ) zakratowanie czy inny sposób zamknięcia otworów takiego stropodachu, nawet poza sezonem lęgowym, jest niszczeniem siedlisk ptaków. Ustawa o ochronie przyrody z dn. 16 kwietnia 2014 (tekst jednolity Dz. U. 2013 nr poz. 627 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. 2014 poz. 1348).

Stropodachy stanowią siedliska wielu gatunków ptaków, w tym podstawowe siedlisko jerzyka, gatunku ściśle chronionego. Niemal z każdego stropodachu korzystają, lub kiedykolwiek korzystały ptaki. Jakiegokolwiek zamykanie otworów wentylacyjnych takiego stropodachu jest niszczeniem siedlisk ptaków. Dlatego zgodnie z prawem otwory wentylacyjne takiego stropodachu nie mogą być zakratowane bez zgody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, nawet po sezonie lęgowym.

Siedliska takie jak szczeliny elewacji nie mogą być oczywiście zachowane w remontowanym budynku. Inwestor niszcząc te siedliska w czasie remontu jest zobligowany do kompensacji przyrodniczej, którą powinna mu wyznaczyć RDOŚ.

Zamykanie otworów wentylacyjnych stropodachów nie jest wymagane przez prawo budowlane. Prawo budowlane wymaga kratowania jedynie przewodów będących częścią systemu wentylacji lub klimatyzacji budynku (typu wentylacji mieszkań i innych użytkowanych pomieszczeń). Jest korzystne dla bezpieczeństwa ludzi i ptaków, ponieważ zakratowanie przewodów kominowych uniemożliwia ptakom wpadnięcie do nich (co może się skończyć śmiercią) lub zatkanie ich gniazdem. Otwory wentylacyjne stropodachu nie należą do kategorii otworów, które prawo budowlane nakazuje kratować lub zabezpieczać w inny sposób przed dostępem ptaków.”

XI.2. Zakres oddziaływania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na środowisko

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Darłowo nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a realizacja postanowień tego dokumentu, przy przestrzeganiu odpowiednich procedur bezpiecznego postępowania oraz przepisów bhp, nie powinna spowodować wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego. Ponadto wszelkie ustalenia zawarte w ww. dokumencie dotyczą obszaru mieszczącego się wyłącznie w granicach Gminy Darłowo. Program w swoich założeniach i celach nie będzie oddziaływał transgranicznie.

Uwzględniając również zapisy Dyrektywy ptasiej planowane działania nie będą oddziaływać negatywnie na populację ptaków jak również na ochronę siedlisk poszczególnych gatunków.

Ocenia się, że Plan w zasadniczy sposób może przyczynić się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie Gminy Darłowo. Działania wynikające z przedmiotowego dokumentu zostaną zrealizowane i zaprojektowane w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie na środowisko naturalne.

Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem powodują, że realizacja zadań proponowanych w Planie, nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko naturalne.

Realizacja działań przewidzianych w Planie nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko w zakresie zdrowia i życia ludzi. Jednocześnie dokument nie wyznacza ram dla późniejszych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, czy też posiadających potencjalny wpływ na środowisko.

XII. PODSUMOWANIE

Opracowany w dokumencie plan działań do 2020 r. pozwoli na osiągnięcie założonych celów ograniczenia zużycia energii finalnej, redukcji emisji CO₂ oraz wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Tabela 26 Podsumowanie planowanych efektów działań na lata 2015-2020

	Oszczędności energii do 2020 r.	Produkcja energii z OZE do 2020 r.	Roczna redukcja emisji CO ₂ do 2020 r.
	MWh/rok	MWh/rok	Mg CO ₂ /rok
Budynki użyteczności publicznej	542	0	207
Budynki mieszkalne	4314	201	1762
Ciepłownictwo	0	0	0
Transport	721	0	168
Oświetlenie	48	0	40
Zarządzanie energią	1084	0	414
Świadomość energetyczna	2833	85	1069
RAZEM:	9541	286	3660

Źródło: Opracowanie własne

Zaplanowane do realizacji działania na lata 2015-2020 pozwolą na:

- prognozowane oszczędności energii na poziomie 9541 MWh w okresie 2015-2020,
- prognozowany wzrost produkcji energii ze źródeł odnawialnych 286 MWh w okresie 2015-2020,
- prognozowana redukcja emisji CO₂ na poziomie 3660 Mg CO₂ w okresie 2015-2020.

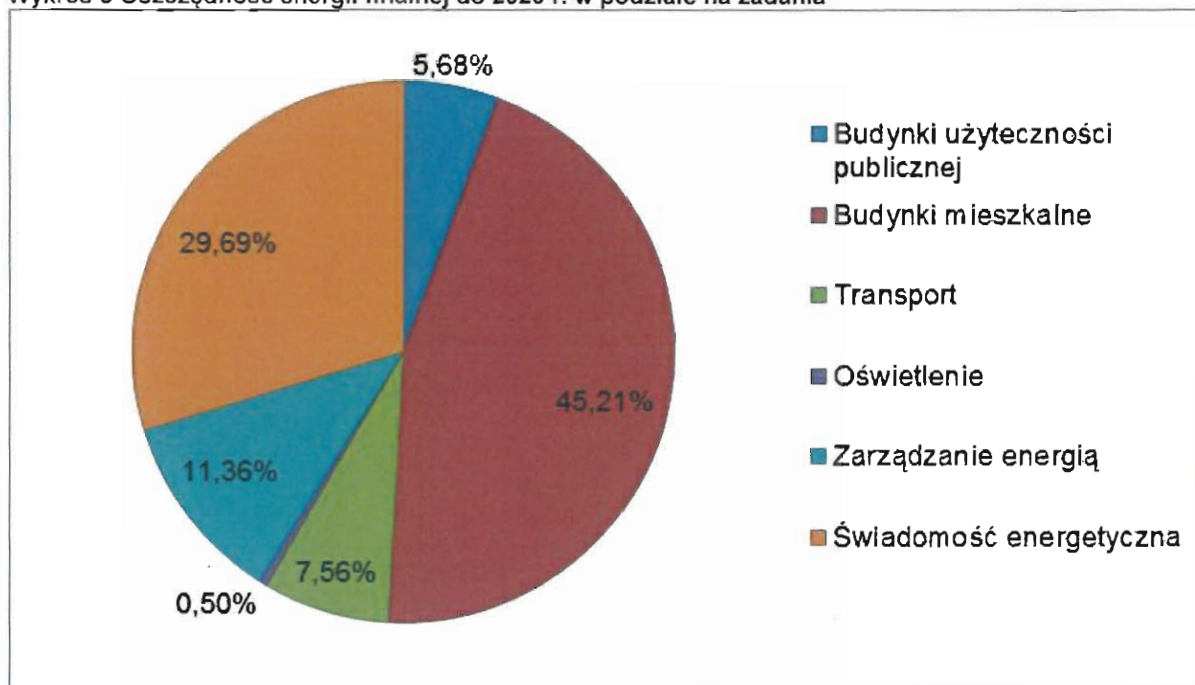
Założone w planie działania z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE zakładają osiągnięcie do 2020 roku:

- redukcja emisji CO₂ o 7,73% w roku 2020 w porównaniu do 2013 r.,
- wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych o 0,24% w roku 2020 w porównaniu do 2013 r.,
- zwiększenie efektywności energetycznej o 7,40 % w roku 2020 w porównaniu do 2013 r.

Możliwość realizacji założonych działań będzie zależeć od wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, w szczególności nowej perspektywy finansowa UE na lata 2014-2020.

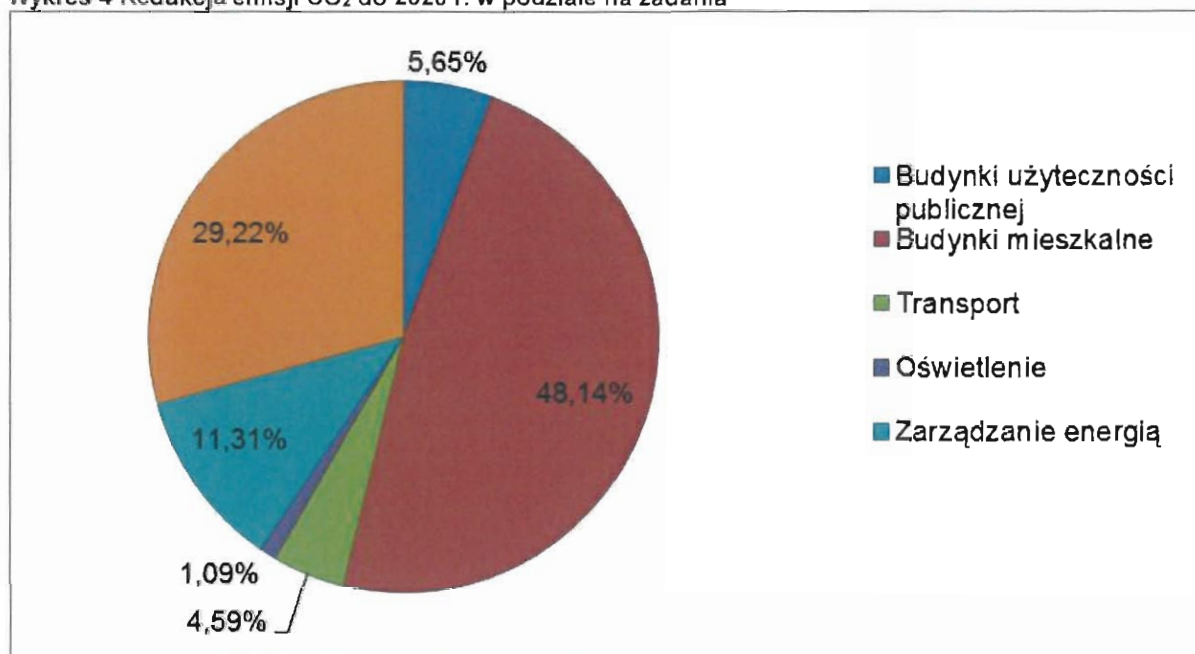
Procentowy udział poszczególnych zadań w możliwej do osiągnięcia sumarycznej ilości zaoszczędzonej energii finalnej oraz redukcji emisji CO₂, został przedstawiony na poniższych wykresach.

Wykres 3 Oszczędność energii finalnej do 2020 r. w podziale na zadania

Źródło: Opracowanie własne

Wykres 4 Redukcja emisji CO₂ do 2020 r. w podziale na zadania

Źródło: Opracowanie własne

XIII. LITERATURA

1. Ustawy i inne akty prawne:

- a. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. 2012 poz. 1059z późn. zm.)
- b. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. 2014 poz. 1649 z późn. zm.)
- c. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. 2014 poz. 1232 z późn. zm.)
- d. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (t.j. Dz.U. 2011 nr 94 poz. 551 z późn. zm.)
- e. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2013 poz. 627 z późn. zm.)
- f. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.)
- g. Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2008 nr 199 poz. 1227 z późn. zm.)
- h. Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r
- i. Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003 r., zmieniona dyrektywą 2009/29/WE
- j. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r.

2. Literatura przedmiotu:

- a. BertoldiPaolo, BornásCayuelaDamian, MonniSuvi, de Raveschoot Ronald PiersPORADNIK „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)?”, Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités”, Kraków 2012
- b. HławiczkaS. i in., „Nowe podejście do oceny niskiej emisji z ogrzewania mieszkań w kształtowaniu stężeń pyłu na obszarze Miasta. I. Inwentaryzacja źródeł emisji i modelowanie emisji” S. Hławiczka i in., w: Ochrona Środowiska i Zasobów Naturalnych nr 47, s.22-46, 2011
- c. Płonka Patrycja „Gromadzenie danych i opracowanie Planu działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP)”,
- d. RobakiewiczM., „Ocena cech energetycznych budynków”, Biblioteka Fundacji Poszanowania Energii, 2005
- e. Woś, A. (2010). *Klimat Polski w drugiej połowie XX wieku*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

3. Inne opracowania:

- a. Warsztaty „Plan działań na rzecz zrównoważonej energii – przygotowanie i wdrażanie” Kraków, 9.03.2012- materiały informacyjne,
- b. Strategia „Europa 2020”
- c. Polityka ekologiczna państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
- d. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

- e. Strategia Rozwoju Kraju 2020
  - f. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020
  - g. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego
  - h. Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2015 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2016-2019
  - i. Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015
  - j. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Sławieńskiego na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 roku
  - k. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Darłowo
  - l. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Darłowo na lata 2014 – 2017 z perspektywą do roku 2021
  - m. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020
  - n. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020
  - o. Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Europejskiego Obszaru Gospodarczego
  - p. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020
4. Strony www:
- a. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, www.nfosigw.gov.pl/,
  - b. Bank Danych Lokalnych, GUS, http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks

XIV. Spisy rysunków, tabel i wykresów

XIV.1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Mapa Gminy Darłowo	39
------------------------------------	----

XIV.2. SPIS TABEL

Tabela 1 Proponowane wskaźniki monitoringu realizacji planowanych działań	18
Tabela 2 Zgodność założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej z wybranymi Dyrektywami UE	22
Tabela 3 Dane na temat podziału administracyjnego Gminy Darłowo	39
Tabela 4 Stan ludności Gminy Darłowo w latach 2010 - 2014	40
Tabela 5 Najważniejsze wskaźniki demograficzne dla Gminy Darłowo w 2013 roku	41
Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 - 2014	42
Tabela 7 Komunalne zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 – 2013	42
Tabela 8 Podmioty gospodarcze według klas wielkości na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 – 2014	43
Tabela 9 Użytki rolne na terenie Gminy Darłowo w 2010 roku	43
Tabela 10 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Darłowo w 2013 roku	44
Tabela 11 Charakterystyka gazociągów	46
Tabela 12 Charakterystyka przyłączy gazowych	46
Tabela 13 Charakterystyka gazociągów	46
Tabela 14 Zestawienie mocy poszczególnych GPZ	48
Tabela 15 Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Darłowo w 2013 roku	50
Tabela 16 Urządzenia techniczno-sanitarne w mieszkaniach na terenie Gminy Darłowo w latach 2010 - 2013	50
Tabela 17 Budownictwo jednorodzinne w Gminie Darłowo w latach 2009 - 2013 roku	51
Tabela 18 Charakterystyka budynków użyteczności publicznej Gminy Darłowo	52
Tabela 19 Liczba pojazdów na terenie Gminy Darłowo w 2013 roku	54
Tabela 20 Wskaźniki emisji dla paliw stosowanych na terenie Gminy dane za rok 2013	58
Tabela 21 Wskaźniki ekwiwalentu CO ₂ dla innych gazów (wybranych)	59
Tabela 22 Emisja CO ₂ wynikająca z zużycia energii elektrycznej	59
Tabela 23 Końcowe zużycie energii w Gminie Darłowo w 2013 roku	60

Tabela 24 Emisje CO ₂ lub ekwiwalentu CO ₂ w Gminie Darłowo w 2013 roku.....	62
Tabela 25 Planowane działania krótko i długoterminowe Gminy Darłowo	68
Tabela 26 Podsumowanie planowanych efektów działań na lata 2015-2020.....	98

XIV.3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Końcowe zużycie energii w Darłowo w 2013 roku.....	63
Wykres 2 Emisje CO ₂ lub ekwiwalentu CO ₂ w Darłowo w 2013 roku.....	63
Wykres 3 Oszczędność energii finalnej do 2020 r. w podziale na zadania	100
Wykres 4 Redukcja emisji CO ₂ do 2020 r. w podziale na zadania	100

DRUK NR 13/2016 XIX

UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DARŁOWO

z dnia ..... 2016 r.

w sprawie wprowadzenia opłaty prolongacyjnej na terenie Gminy Darłowo.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.) i art. 57 § 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r., poz. 613 z późn. zm.) – Rada Gminy Darłowo uchwala, co następuje:

§ 1

Wprowadza się na terenie gminy opłatę prolongacyjną z tytułu rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności podatków oraz zaległości podatkowych stanowiących dochód gminy – w wysokości 50% obniżonej stawki odsetek za zwłokę, ogłaszanej przez Ministra Finansów na podstawie art. 56d Ordynacji podatkowej.

§ 2

Traci moc uchwała Nr XLVI/422/98 Rady Gminy Darłowo z dnia 17 czerwca 1998 r. w sprawie wprowadzenia opłaty prolongacyjnej na terenie gminy Darłowo.

§ 3

Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJTA GMINY DARŁOWO
mgr inż. Rafał Wójcikowski

Uzasadnienie

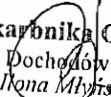
Zgodnie z art. 57 §7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2015 r., poz.613 z późn. zm.), Rada Gminy może wprowadzić opłatę prolongacyjną w wysokości nie większej niż wysokość obniżonej stawki odsetek za zwłokę – z tytułu rozłożenia na raty lub odroczenia terminu płatności podatków oraz zaległości podatkowych stanowiących dochód gminy. Przepis w przytoczonej wersji obowiązuje od dnia 1 stycznia 2016 r.

W poprzednio obowiązującym stanie prawnym stawka opłaty prolongacyjnej nie mogła przekroczyć 50% stawki odsetek za zwłokę (podstawowej).

Na terenie Gminy Darłowo opłata prolongacyjna została wprowadzona Uchwałą Nr XLVI/422/98 Rady Gminy Darłowo z dnia 17 czerwca 1998 roku, w sprawie wprowadzenia opłaty prolongacyjnej na terenie Gminy Darłowo, w wysokości 50 % stawki odsetek za zwłokę.

Powiązanie od dnia 1 stycznia 2016 r. opłaty prolongacyjnej z obniżoną stawką odsetek za zwłokę powoduje konieczność uchwalenia przez Radę Gminy nowej uchwały wprowadzającej opłatę prolongacyjną, na podstawie której utraci moc dotychczas obowiązująca uchwała wiążąca wysokość opłaty prolongacyjnej z podstawową stawką odsetek za zwłokę.

Sporządziła:

Z-ca Skarbnika Gminy
Kierownik Dochodów Budżetu
mgr Ilona Młyńska

Zaopiniowano pod względem formalno - prawnym

data 9.02.2016

podpis

RADCA PRAWNY
Projekt
Mariusz Niegoda

DRUK NR 14/2016 XIX

Uchwała Nr.....
Rady Gminy Darłowo

z dnia.....

w sprawie określenia kryteriów rekrutacji stosowanych na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego do publicznych przedszkoli prowadzonych przez Gminę Darłowo.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890), oraz art. 20c ust. 4 i 6 w związku z art. 20 z pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2015 r. poz. 2156, z 2016 r. poz. 35, 64), uchwała się, co następuje:

§ 1. Ilekroć w uchwale jest mowa o publicznych przedszkolach – należy przez to rozumieć także publiczne oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Darłowo.

§2. Określa się następujące kryteria stosowane na drugim etapie postępowania rekrutacyjnego do publicznych przedszkoli prowadzonych przez Gminę Darłowo, odpowiadającą im liczbę punktów oraz dokumenty niezbędne do potwierdzenia spełnienia tych kryteriów:

Lp.	Kryterium	Liczba punktów	Dokumenty potwierdzające spełnienie kryterium
1.	Oboje rodzice pracują , uczą się w trybie stacjonarnym lub samotnie wychowują dziecko.	6	Pisemne oświadczenie rodziców/opiekuna prawnego dziecka.
2.	Rodzeństwo dziecka uczęszcza do danego przedszkola lub szkoły w obwodzie danego przedszkola.	2	Pisemne oświadczenie rodziców/opiekuna prawnego dziecka.
3.	W obwodzie przedszkola zamieszkują krewni (np. dziadek, babcia) wspierający rodziców/opiekunów prawnych w zapewnieniu dziecku należytej opieki	2	Pisemne oświadczenie rodziców/opiekuna prawnego dziecka.
4.	Dziecko zamieszkuje na terenie Gminy Darłowo.	2	Pisemne oświadczenie rodziców/opiekuna prawnego dziecka.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Radosław Głazewski

Uzasadnienie

Zmiana ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw z dnia 6 grudnia 2013 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 7) wprowadziła m.in. nowe zasady przyjęć dzieci do publicznych przedszkoli. W myśl art. 20 c ust. 1 ww. ustawy do przedszkoli przyjmowane są dzieci zamieszkałe na obszarze danej gminy. W przypadku większej liczby kandydatów niż liczba miejsc w przedszkolu na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego brane są pod uwagę łącznie następujące kryteria ustawowe (określone w znowelizowanej ustawie o systemie oświaty) tj.:

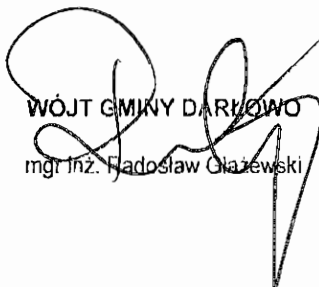
- 1) wielodzietność rodziny;
- 2) niepełnosprawność kandydata;
- 3) niepełnosprawność jednego z rodziców kandydata;
- 4) niepełnosprawność obojga rodziców kandydata;
- 5) niepełnosprawność rodzeństwa kandydata;
- 6) samotne wychowywanie kandydata w rodzinie;
- 7) objęcie kandydata pieczą zastępczą.

Określone w ustawie kryteria mają jednakową wartość. W przypadku równorzędnych wyników uzyskanych w pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego lub jeśli po zakończeniu tego etapu przedszkole nadal dysponuje wolnymi miejscami, należy przeprowadzić drugi etap rekrutacji.

Na mocy znowelizowanej ustawy o systemie oświaty Rada Gminy jest zobowiązana do określenia kryteriów, branych pod uwagę na drugim etapie rekrutacji, czyli tzw. „kryteriów lokalnych” oraz ustalenia dla nich odpowiedniej punktacji. Kryteria mają sprzyjać ułatwieniu funkcjonowania rodziny. Przedłożony projekt zawiera 3 kryteria, którym nadano różną wartość i których spełnienie należy potwierdzić oświadczeniami.

Na dzień złożenia projektu niniejszej uchwały Gmina Darłowo nie prowadzi przedszkoli publicznych, jednak zgodnie z zasadami określonymi w przepisach, nowe zasady obowiązują również w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

Ustalenie kryteriów lokalnych umożliwi przeprowadzenie naboru zgodnie z wymogami ustawodawcy. W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

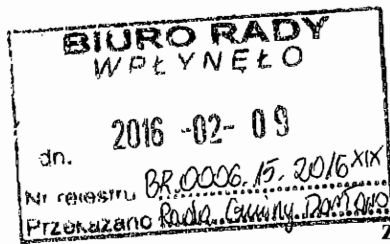

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Fladosław Głazewski

Zaopiniowano pod względem
formalno - prawnym

data 8.02.2016

podpis ..... Projekt
RADCA PRAWNY

Mariusz Nięgodła

DRUK NR 15/2016 XIX

Uchwała Nr.....

Rady Gminy Darłowo

z dnia.....

w sprawie określenia kryteriów postępowania rekrutacyjnego do klas pierwszych publicznych szkół podstawowych i publicznych gimnazjów prowadzonych przez Gminę Darłowo dla kandydatów zamieszkałych poza obwodem tych szkół.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515, 1890), oraz art. 20e ust. 3 i 4, w związku z art. 20 zf ust. 1, ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z 2016 r. poz. 35, 64), Rada Gminy Darłowo uchwała, co następuje:

§ 1. Określa się kryteria postępowania rekrutacyjnego dla kandydatów zamieszkałych poza obwodem publicznej szkoły podstawowej i publicznego gimnazjum prowadzonych przez Gminę Darłowo, odpowiadającą im liczbę punktów oraz dokumenty niezbędne do potwierdzenia spełnienia tych kryteriów:

1) kryteria brane pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym do publicznej szkoły podstawowej:

Lp.	Kryterium	Liczba punktów	Dokumenty potwierdzające spełnienie kryterium
1.	Kandydat realizował obowiązek przygotowania przedszkolnego w danej szkole.	6	Wniosek o przyjęcie dziecka spoza obwodu.
2.	Rodzeństwo kandydata realizuje obowiązek szkolny w danej szkole.	5	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.
3.	Rodzice/opiekun prawny kandydata pracują w miejscowości do której należy obwód szkoły.	4	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.
4.	W obwodzie szkoły zamieszkują krewni kandydata (np. dziadek, babcia) wspierający rodziców/opiekunów prawnych w zapewnieniu dziecku należytej opieki.	3	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.
5.	Kandydat zamieszkuje na terenie Gminy Darłowo.	2	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.

2) kryteria brane pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym do publicznego gimnazjum:

Lp.	Kryterium	Liczba punktów	Dokument potwierdzający spełnienie kryterium
1.	Kandydat uczęszczał do szkoły podstawowej na terenie Gminy Darłowo	6	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego
2.	Świadectwo ukończenia przez kandydata szkoły podstawowej z wyróżnieniem-5 pkt, bez wyróżnienia ze średnią ocen: od 4,00 – 3pkt od 3,5 – 1 pkt	max 5	Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej
3.	Rodzeństwo kandydata realizuje obowiązek szkolny w danej szkole.	3	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.
4.	Rodzice/opiekun prawny kandydata pracują w miejscowości do której należy obwód szkoły.	2	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.
5.	W obwodzie szkoły zamieszkują krewni kandydata (np. dziadek, babcia) wspierający rodziców / opiekunów prawnych w zapewnieniu dziecku należytej opieki.	2	Pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna prawnego.
6.	Kandydat zamieszkuje na terenie Gminy Darłowo.	2	Pisemne oświadczenie rodzica /opiekuna prawnego.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Darłowo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego.

Wnioskodawca:

WÓJT GMINY DARŁOWO
Radosław Gładziński

Uzasadnienie:

Zmiana ustawy o systemie oświaty wprowadziła nowe zasady przyjęć uczniów do szkół podstawowych i gimnazjów. Obowiązek przeprowadzenia rekrutacji w przypadku przyjmowania do szkoły podstawowej i gimnazjum dzieci mieszkających poza obwodem wynika z art. 20e ust. 3 ustawy o systemie oświaty, zwanej dalej „u.s.o.” Zgodnie z art. 20e ust. 3 u.s.o., kandydaci zamieszkali poza obwodem publicznej szkoły podstawowej lub publicznego gimnazjum mogą być przyjęci do klasy pierwszej po przeprowadzeniu postępowania rekrutacyjnego, jeżeli dana publiczna szkoła podstawowa lub dane publiczne gimnazjum nadal dysponuje wolnymi miejscami. Powyższy zapis oznacza, że szkoła może przyjmować, oprócz dzieci mieszkających w obwodzie, także dzieci mieszkające poza obwodem. W związku z tym przeprowadzenie postępowania rekrutacyjnego dla dzieci, które mieszkają poza obwodem szkoły podstawowej i gimnazjum jest obowiązkowe, nawet jeśli szkoła dysponuje taką liczbą miejsc, że może przyjąć wszystkich kandydatów. Zgodnie z art. 20e ust. 3 i 4 u.s.o., organ prowadzący publiczne szkoły podstawowe i gimnazja musi określić kryteria rekrutacyjne, liczbę punktów przyznawanych za dane kryterium oraz dokumenty niezbędne do potwierdzenia kryteriów. W przypadku publicznych szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego zadania i kompetencje określone w art. 20e ust. 3 i 4 u.s.o. wykonuje, na podstawie art. 20zf pkt 1 u.s.o., rada gminy. W związku z powyższym podjęcie uchwały jest zasadne

WÓJT GMINY DARŁOWO
mgr inż. Rafał Głazewski